

HRVATSKARIJEČ

SUBOTICA, 26. LISTOPADA 2007. - CIJENA 35 DINARA - BROJ 244

Informativno-politički tjednik. Izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003. CIBISS SR-ID 109442828

ISSN 1451-4257

Prioritet u sferi obrazovanja:

HRVATSKI ŠKOLSKI CENTAR

Projekt deponij

POD KARMELSKOM PLAŠTEM SLUGE BOŽJEGA GERARDA
TOME STANTIĆA, NA INICIJATIVU VLČ. MARKA YUKOVIĆA
POTPOROM ŽUPNIKA MARJANA ĐUKOČA, GODINE 1987-88
U OVOJ ZAVORANI SE OKUPILAJU INTELEKTUALCI -
HRVATI SUBOTICE I ČUJELE BAČKE. IZ TIH PROMISLJANJA
SE RADA IKELJA O OŠTIMANJU STRANKE HRVATA U
VOLJODINI KOJA SE KASNIJE OSTVARILA 15.07.1990. U DSHV-U
NA SPOMEN INICIJATIVU VLČ. MARKA YUKOVIĆA
ZAHVALNI ČLANOVI DSHV-U.

ŠKURIN, SRPANI 2007. DSHV

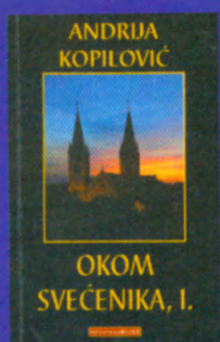
Spomen ploča u Đurđinu

MARTIN ORŠOLIĆ

Dječja smotra u Tavankutu

INTERVJU

400 dinara

400 dinara

400 dinara

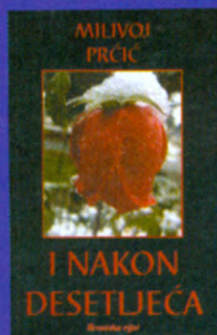
300 dinara

200 dinara

300 dinara

200 dinara

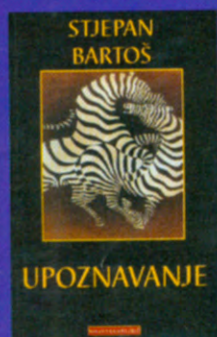
300 dinara

200 dinara

300 dinara

300 dinara

300 dinara

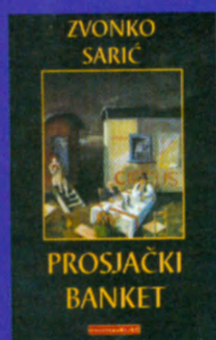
300 dinara

200 dinara

300 dinara

300 dinara

400 dinara

HRVATSKARIJEČ

Naručite knjigu!

Dostava preporučenom poštom, plaćanje poštaru po primitku.

Ime i prezime: .....

Ulica i broj: .....

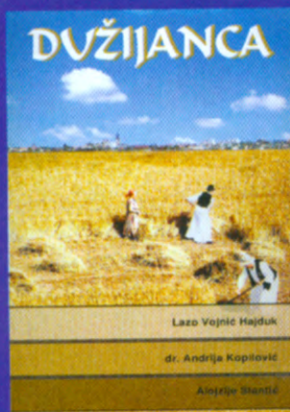
Poštanski broj, mjesto i država: .....

Telefon i e-mail: .....

Ovim neopozivo naručujem knjigu:

1. ...., komada .....
2. ...., komada .....
3. ...., komada .....
4. ...., komada .....
5. ...., komada .....

Vlastoručni potpis: .....

5000 dinara

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Lazar Baraković (predsjednik),
Dušica Dulić, Zdenko Đaković,
dr. Marija Mandić, Pavle Pejčić,
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan

DIREKTOR:

Zvonimir Perušić

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
Dušica Dulić (politika)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Zdenko Samaržija (povijest)
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

KOREKTOR: Mirko Kopunović

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.co.yu

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Rotografika« doo Subotica

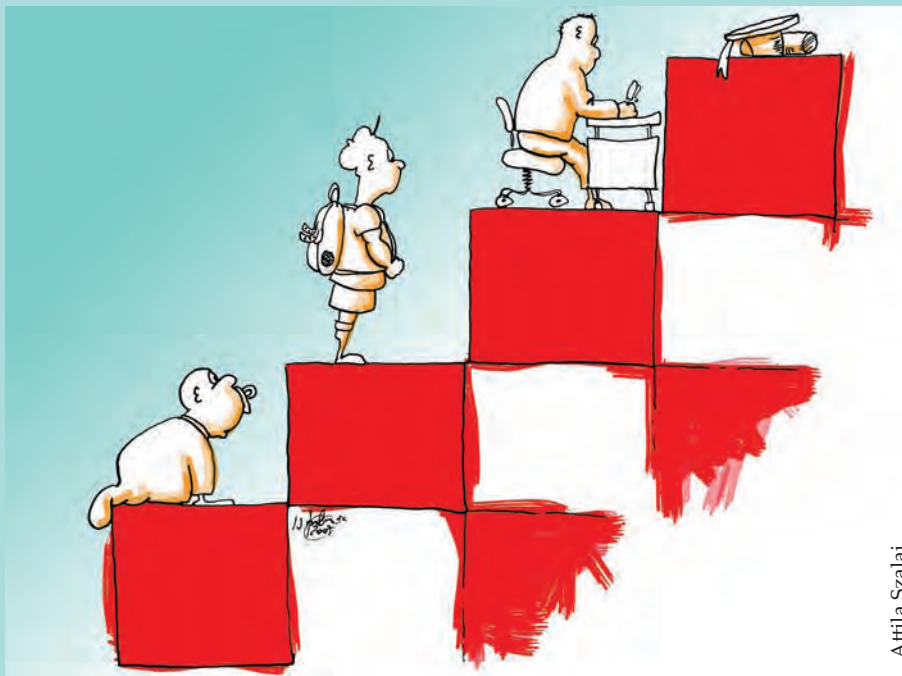
List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine pod
rednim brojem 73.List je oporezovan PDV-om od 8 posto,
po Službenom glasniku broj 140
od 1. siječnja 2005.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Suradnja

U Podunavlju se priprema Povelja o međusobnoj suradnji i tješnjem povezivanju i suradnji između hrvatskih udruga iz Podunavlja i Srijema. Među razlozima za ovakvo povezivanje navode se problemi u »dostupnosti informacija, sustavu financiranja i kalendaru manifestacija«. Predstavnici udruga iz Podunavlja smatraju kako informacije pravovremeno dobivaju samo rijetke povlaštene udruge, »sustav financiranja« je problematičan a kalendar manifestacija nikako da se napravi. No, provlači se tu i nezadovoljstvo dužnosnicima Hrvatskog nacionalnog vijeća ali i neka vrsta surevnjivosti spram hrvatskih udruga i Hrvata iz Subotice. Izražavanje nezadovoljstva navodnom dominacijom Subotice nisu nikakva novost, novost je namjera institucionalizacije povezivanja i suradnje po regionalnoj osnovi gdje se subotički Hrvati i hrvatske udruge isključuju. Znači li to produbljivanje podjela među vojvođanskim Hrvatima čak i na razini kulturno-umjetničkih udruga, pokazat će vrijeme. U svakom slučaju udruge su autonomne organizacije i mogu se shodno svojim opredjeljenjima povezivati u nastojanju da ostvare svoje interese.

Po svojim posljedicama mnogo ozbiljnije mogu se pokazati podjele na političkom planu. Trenutačno na političkoj sceni postoje dvije aktivne političke stranke s hrvatskim predznakom, a izbori se bliže. Političko »ujedinjenje« Hrvata u Srbiji, čini se, do danas nije uspjelo i međusobna trvenja su neka vrsta »normalne« situacije, dok su »pomirbe« samo privremene. U takvoj situaciji, osobito imajući u vidu da se radi o »malim« strankama koje su, osobito na višim razinama (pokrajinskoj i republičkoj), a često i lokalnim, prinuđene stupati u koalicije – treba li nas čuditi da glasove Hrvata uzmu druge stranke. I nakon svega ostaje samo lamentiranje nad vlastitom sudbinom, a problemi u sferi obrazovanja, informiranja, službene uporabe jezika, kulture i, ne manje važno, političke reprezentacije, umjesto da se zajedničkim snagama rješavaju postaju polje međusobnog optuživanja za nesposobnost, čekanje, neefikasnost... I što je najžalosnije niti pomaci kad se dogode ne vesele svakoga, jer to su uradili »oni drugi«.

J. D.

Attila Szalai

U OVOME BROJU	Pomoćnik ministra prof. Martin Oršolić posjetio hrvatsku zajednicu i HNV	
	Pomoć uspostavi sustava obrazovanja na hrvatskom jeziku	5-7
	Usvojen regionalni plan upravljanja otpadom	
	Lokacija regionalnog deponija – nepoznanica?	16,17
	Na »Danima esaja« u Puli	
	Tomislavu Žigmanovu nagrada »Zvane Črnja«	28
	Robert Milutinović, gimnastički trener	
	Rad s mladim gimnastičarima	43

UKRATKO

Birači protiv odlaganja izbora

Rezultati rujanskog istraživanja javnog mnjenja agencije Strategic marketing pokazuju da 46 posto anketiranih, prije svega pristaša DS-a, G17 plus i LDP-a, jesu za raspisivanje predsjedničkih i lokalnih izbora u zakonskom roku, dok je 27 posto onih, uglavnom pristaša DSS-a i SRS-a, koji misle da bi datum izbora trebalo »prilagoditi okolnostima i političkom trenutku«, piše Blic.

Rezultati istraživanja pokazuju i unutarnju dinamiku glasača svake od političkih stranaka. Tako 30 posto pristaša DSS-a smatra da bi izbore trebalo raspisati do kraja godine, a 51 posto da se treba prilagoditi političkim okolnostima.

Kada je riječ o DS-u, 68 posto smatra da je rok kraj godine, a 16 posto da raspisivanje izbora treba odložiti.

Kada je riječ o predsjedničkim izborima, 24 posto građana dalo bi glas Borisu Tadiću, 18 posto Tomislavu Nikoliću, a po četiri posto Vojislavu Koštunici i Velimiru Iliću.

U pogledu stranačkog opredjeljenja, Blic prenosi da je za DS oko četvrtine opredijeljenih birača i bilježi blagi rast posljednjih nekoliko mjeseci, dok SRS ima trećinu opredijeljenih birača.

DSS prema anketi trenutno ima 13 posto, LDP se stabilizirao na sedam posto, a SPS na pet posto. G17 plus ima najizraženije oscilacije popularnosti, ali u posljednja dva mjeseca bilježi vidan rast i ima pet posto.

Varteksu prijedlog za raskid ugovora

Tvrtka »Varteks« d.d. izvijestila je da je 23. listopada zaprimila prijedlog Univerzijade Beograd za sporazumni raskid ugovora. Tim je ugovorom, potpisanim u lipnju ove godine, »Varteks« postao ekskluzivni dobavljač odjeće za sve sudionike i službene osobe Univerzijade koja će se održati u srpnju 2009. u Beogradu.

»Varteks« će, kako se navodi, već danas uputiti prijedlog za hitan sastanak predsjedniku Organizacijskog odbora Univerzijade Beograd te direktoru tvrtke Univerzijada Beograd 2009. na kojem bi ugovorne strane razmotrile i usuglasile mogućnosti daljnjeg nastavka suradnje.

Konzulica pozvala hrvatsku manjinu na izbore i zajedništvo

konzulata RH u Subotici mr. sc. *Ljerka Alajbeg*.
Pravo na glasanje državljanima koji žive

»Hrvati u Vojvodini koji imaju i hrvatsko državljanstvo mogu i trebaju glasovati na predstojećim izborima za zastupnike u Sabor Republike Hrvatske«, poručila je u izjavi za program na hrvatskom jeziku Radio Subotice, nova konzulica gerant Generalnog kon-

izvan Hrvatske zakonska je odredba kaže konzulica i dodaje da takvo ustavno rješenje podupire većina građana Hrvatske. Također poziva i Hrvate u Vojvodini da obave svoju dužnost i pravo i da glasuju 24. i 25. studenoga. To može učiniti svatko tko posjeduje hrvatsku domovnicu, putovnicu, tj. bilo koji hrvatski dokument koji ga kvalificira da pristupi izborima.

Konzulica se osvrnula i na prilike u hrvatskoj manjinskoj zajednici. Ukazujući na podjele koje postoje u prvi je plan istaknula potrebu prevladavanja razlika i jačanje zajedništva.

Upitana trebaju li Hrvati u Vojvodini nečiju potporu i kakva bi ona trebala biti Ljerka Alajbeg istaknula je da je potrebna i moralna i financijska potpora, najprije domicilne države, a da je to svakako obveza i matične.

J. S.

Na predsjedničkim i pokrajinskim izborima

DSHV podržava Borisa Tadića i nastupa na listi DS-a

»U okviru priprava za buduće predsjedničke izbore te izbore za zastupnike Skupštine AP Vojvodine 23. listopada u Izvršnom vijeću AP Vojvodine održan je sastanak predstavnika Demokratske stranke na čelu s predsjednikom Izvršnog vijeća AP Vojvodine *Bojanom Pajtićem*, predsjednikom Skupštine Republike Srbije dr. *Oliverom Dulićem*, predsjednikom pokrajinskog Odbora DS-a *Dušanom Elezovićem* te predsjednikom općinskog Odbora DS-a Subotice *Sašom Vučinićem* s predstavnicima Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini na čelu s njegovim predsjednikom *Petrom Kuntićem* te dopredsjednicima: *Matom Matarićem*, *Dujom Runje*, *Josipom Gabrićem*, *Antonijom Čota* i dr.

Slavenom Bačićem«, stoji u priopćenju koje je uputio Demokratski savez Hrvata u Vojvodini.

U priopćenju se dalje navodi kako je dogovoreno »da će se DSHV aktivno uključiti u predizbornoj kampanju na predstojećim izborima i podržati *Borisa Tadića* kao kandidata DS-a, te listu DS-a, koja će biti formirana za izbore na razini Pokrajine na kojoj će se nalaziti i kandidat DSHV-a. Također je zaključeno da u novoj izvršnoj vlasti Pokrajine koja će biti formirana poslije izbora mora biti osigurano više mjesta za pripadnike hrvatske zajednice. Predstavnici DS-a obećali su aktivniju pomoć u implementaciji prava hrvatske zajednice u domeni »kulturne autonomije«

Održana sjednica Vijeća DSHV-a

Predstoje izbori u DSHV-u

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini raspisao je izbore u stranci na svim razinama, odlučeno je na devetoj sjednici Vijeća DSHV-a održanoj 22. listopada. »Svi predsjednici mjesnih organizacija obvezuju se izbore završiti do polovice siječnja 2008. godine, jer bi do polovice veljače trebalo završiti sa skupštinama podružnica, dok deveta izborna skupština, sukladno statutu, mora biti održana do kraja ožujka 2008. godine«, stoji u priopćenju ove stranke.

Vijeće je donijelo i odluku da će se Izborna skupština reorganizirane Mladeži DSHV-a održati 16. studenoga 2007. godine u prostorijama

Nove općine u Subotici, te se na skupštinu pozivaju mladi od 18 do 27 godina.

Među ostalim na sjednici je odlučeno i da će DSHV i nadalje na svim razinama vlasti matične i domicilne države inzistirati na uvođenju nastave na hrvatskom jeziku u VII. razredu OŠ »Matko Vuković« u Subotici te podržavati zahtjeve mještana MZ »Verušić« da novi regionalni deponij ne bude na teritoriju njihove mjesne zajednice.

Osim toga Vijeće je najoštrije osudilo promjenu naziva Ulice Matije Gupca u Srijemskoj Kamenici u Ulicu cara Lazara.

► U kompjutorskoj tehnici miš caruje.

► Da se ne bi opet rastajali, nećemo se više spajati.

Dujizmi

► Da bi sačuvalao glavu dignuo je ruku.

► Lopovi najviše vole poštene ljude.

Pomoćnik ministra prof. Martin Oršolić posjetio hrvatsku zajednicu i HNV

Pomoć uspostavi sustava obrazovanja na hrvatskom jeziku

Pomoćnik ministra znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske prof. Martin Oršolić istaknuo je kako će Hrvatska i dalje nastojati stručno i materijalno pomagati uspostavu sustava obrazovanja na hrvatskom jeziku u Srbiji

Piše: Zvonko Sarić

Pomoćnik ministra znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske prof. Martin Oršolić posjetio je 18. listopada u Subotici Hrvatsko nacionalno vijeće, nakon čega je u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« održan sastanak prof. Martina Oršolića s ravnateljima škola u kojima se odvija nastava i na hrvatskom jeziku, zatim s učiteljicama i učiteljima koji predaju u hrvatskim odjelima, te s roditeljima djece koja uče na hrvatskom jeziku. U izaslanstvu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa bila je i savjetnica za nacionalne programe Mira Križanović.

»Došli smo čuti vaše prioritete i saznati za konkretne probleme u sferi obrazovanja na hrvatskom jeziku. Skrb o Hrvatima koji žive izvan domovine jedan je od prioriteta Vlade Republike Hrvatske. Naše će ministarstvo mak-

simalno pomoći u rješavanju pitanja vezanih za školstvo i kulturu«, rekao je pomoćnik ministra prof. Martin Oršolić prilikom posjeta Hrvatskom nacionalnom vijeću. Ovome sastanku prisustvovali su predsjednik HNV-a Branko Horvat, predsjednica Izvršnog odbora HNV-a Slavica Peić, član IO HNV-a Jašo Šimić i pokrajinski dužnosnik koji se godinama bavi problematikom obrazovanja Dujo Runje, kao i konzul savjetnik u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici Anto Franjić.

FORMIRATI HRVATSKI OBRAZOVNI CENTAR: »Hrvatska nacionalna manjina službeno je priznata u Srbiji tek 2002. godine. Za ovo kratko vrijeme bilo je teško izgraditi naše institucije. Posla i dalje ima na pretek, a skrb o obrazovanju na materinjem jeziku najvažniji je zadatak HNV-a«, rekao je Branko Horvat i iznio

Izaslanstvo Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa sastalo se s čelnicima HNV-a

UKRATKO

Uhićen Milan Mandić

Općinski dužnosnik Bačke Palanke Milan Mandić, kojega je Hrvatska osudila zbog djela počinjenog u Domovinskom ratu, uhićen je u subotu navečer u moskovskoj zračnoj luci Šeremetjevo, priopćilo je sinoć Ministarstvo vanjskih poslova Srbije.

Mandića je Hrvatska u odsutnosti osudila na 14 godina zatvora zbog kaznenoga djela počinjenog tijekom rata u Hrvatskoj. Do srpske agresije na Hrvatsku Mandić je, prema navodima agencije Tanjug, bio pripadnik hrvatske policije.

Glavni tajnik Srpske radikalne stranke Aleksandar Vučić, koji tvrdi da je Mandić član te stranke, izjavio je agenciji Beta da bi »Srbija mogla ozbiljnije reagirati u pogledu hrvatskih tjeralica«. Vučić je siguran da ni državna tijela Srbije niti Rusije prema njima neće postupiti, jer bi to značilo da mogu svakog Srbina koji je »bilo gdje na bilo koji način sudjelovao u obrani srpskog naroda« uhititi i proglasiti za ratnog zločinca.

Ministarstvo vanjskih poslova Srbije u svojem je priopćenju navelo da su veleposlanik i konzul Srbije u subotu navečer posjetili uhićenog državljanina Srbije Mandića, »kako bi mu bila pružena sva neophodna pravna pomoć i konzularna zaštita«.

Mesić odlikovao Blanku Vlašić

Hrvatski predsjednik Stjepan Mesić odlikovao je hrvatsku atletičarku i svjetsku prvakinju u skoku u vis Blanku Vlašić Redom Danice hrvatske s likom Franje Bučara, priopćeno je u srijedu iz Ureda predsjednika, prenosi Hina.

Kako se kaže u priopćenju, predsjednik RH Stjepan Mesić odlikovao je Blanku Vlašić »za postignut izniman uspjeh osvajanjem prvog mjesta i zlatne medalje, u skoku u vis, na Svjetskom atletskom prvenstvu u Osaki 2007. godine, kao i svim dosada ostvarenim vrhunskim sportskim rezultatima«.

Paški sir na UNESCO-voj listi

Paški sir, Sinjska alka, hvarska čipka, zvončari ili picokijada, sve su to hrvatski kulturni i gastronomski fenomeni koji bi se uskoro mogli naći na UNESCO-voj listi nematerijalnih dobara čiji popis priprema Ministarstvo kulture, piše hrt.hr

»Nismo ni svjesni da je riječ o nečem specifičnom za Hrvatsku, čega drugdje nema«, ističe ministar kulture Božo Biškupić.

problem pokretanja odjela sedmog razreda na hrvatskom jeziku u Osnovnoj školi »Matko Vuković« u Subotici.

»Za formiranje odjela nema zakonskih smetnji, šesnaestero djece želi pohađati taj odjel i vjerujem da će pokrajinski tajnik za obrazovanje i kulturu *Zoltán Jeges* razriješiti taj problem i donijeti rješenje za formiranje odjela. Pitanje je što činiti dalje u oblasti obrazovanja. Postoji ideja da se u Subotici formira hrvatski obrazovni centar, a dobar je primjer funkcioniranje hrvatskog školskog centra »Miroslav Krleža« u Pečuhu koji objedinjuje vrtić, učenički dom, te osnovnu i srednju školu. Formiranje hrvatskog obrazovnog centra važan je cilj naše zajednice i HNV-a«, naglasio je Branko Horvat.

REZULTATI I AKTUALNI PROBLEMI U OBLASTI OBRAZOVANJA: Dujo Runje je rekao kako će uskoro biti usvojena platforma HNV-a za obrazovanje i informiranje, a istaknuo je važnost njegovanja materinjeg jezika zbog očuvanja identiteta hrvatske manjinske zajednice u Republici Srbiji.

»Postoji problem uvođenja nastavnog programa za niže razrede osnovne škole pod nazivom »bunjevački govor s elementima nacionalne kulture«. Ikavski dijalektalni govor već se njeguje u okviru nastave koja se u školama u subotičkoj općini izvodi na hrvatskom jeziku, a također i u okviru nastavnog predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture koji učenici pohađaju u vojvodanskim školama. Nigdje, osim u Srbiji, nije sporno da je ikavica hrvatski dijalekt. Jednostavno rečeno, od ikavskog se dijalekta nastoji stvoriti nekakav poseban jezik«, rekao je Dunje Runje, a zatim je iznio i pozitivna događanja u oblasti obrazovanja na materinjem jeziku ovdašnjih Hrvata.

»Nakon što je Savezna skupština tadašnje Savezne Republike Jugoslavije donijela početkom 2002. godine Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, dobili smo prostor realizirati jedno od temeljnih prava kao manjinska zajednica, a koje se tiče obrazovanja na materinjem jeziku. U školskoj 2002./2003. godini uspjeli smo ostvariti početak obrazovanja na hrvatskom jeziku u nekim osnovnim školama u Subotici i okolici. Tako je ove godine

Sastanak u Općini Subotica

Dругoga dana posjeta pomoćnik ministra znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske Martin Oršolić posjetio je lokalnu samoupravu u Subotici, gdje su ga primili zamjenik predsjednika Općine Petar Kuntić, članica Općinskog vijeća zadužena za obrazovanje Edit Molnar-Pinter, šef Odjela za društvene djelatnosti Grgo Francišković te Marija Biacsi zadužena za predškolski odgoj.

Ovom je prigodom predloženo što je lokalna samouprava u proteklih nekoliko godina učinila po pitanju obrazovanja hrvatske nacionalne manjine na materinjem jeziku od predškolske do srednjoškolske razine. Ukazano je i na probleme u ovoj oblasti, a u tom kontekstu Martin Oršolić je podržao zahtjev roditelja za osnutak odjela sedmog razreda na hrvatskom jeziku u OŠ »Matko Vuković« u Subotici. On je također pozvao i na još intenzivniju suradnju subotičkih škola sa školama u Hrvatskoj.

započela nastava na hrvatskom jeziku i u šestim razredima osnovnih škola, a učenici u nekim vojvodanskim školama pohađaju fakultativni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Pokretanjem prvog hrvatskog gimnazijskog odjela u Subotici, koji sada pohađa šesnaest učenika, riješeno je jedno od ključnih pitanja u oblasti obrazovanja, jer smo na dobrom putu formiranja cjeline sustava obrazovanja na hrvatskom jeziku. Bilo je poteškoća prilikom formiranja ovog odjela, ali su oni nadvladani. Naša je zamisao ostvariti formiranje hrvatskog obrazovnog centra i tako »zatvoriti krug«. Bitno je što je učinjen i ovaj korak koji nas vodi k našem cilju«, rekao je Duje Runje i potom istaknuo kao problem, to što u ovom trenutku ne postoji katedra, a niti lektorat za hrvatski jezik, te zaključio kako bi bilo dobro da se ministarstva

obrazovanja Republike Hrvatske i Republike Srbije dogovore da se iz Republike Hrvatske pošalju kadrovi za polaganje lektorata.

Pomoćnik ministra prof. Martin Oršolić rekao je kako će iskustva i aktualnu problematiku u oblasti obrazovanja na hrvatskom jeziku, s kojima se upoznaje prilikom ovoga posjeta hrvatskoj manjinskoj zajednici, prenijeti ministru znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske dr. sc. Draganu Primorcu, pri čemu je naglasio kako je osnovica rada Vlade Republike Hrvatske »ono što struka kaže«. Prof. Oršolić je istaknuo kako će Hrvatska i dalje nastojati stručno i materijalno pomagati uspostavu sustava obrazovanja na hrvatskom jeziku u Srbiji. Na koncu sastanka u Hrvatskom nacionalnom vijeću, prof. Oršolić je obećao pomoć Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske u nabavi lektire, pojedinih udžbenika i priručnika za nastavnike koji nedostaju.

OSNOVA ZA CJELOŽIVOTNO UČENJE: Prilikom sastanka s ravnateljima škola u kojima se odvija nastava i na hrvatskom jeziku,

Poziv na suradnju

Pomoćnik ministra prof. Martin Oršolić pozvao je ravnatelja Gimnazije »Svetozar Marković« na uspostavljanje suradnje s nekom od gimnazija u Zagrebu, koja bi podrazumijevala i upoznavanje i komunikaciju gimnazijalaca iz Srbije koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku, kao i učenika koji pohađaju nastavu na srpskom jeziku, sa svojim vršnjacima – gimnazijalcima koji uče u Hrvatskoj.

Pomoćnik ministra se sastao s ravnateljima škola u kojima se odvija nastava na hrvatskom

učiteljicama i učiteljima koji predaju u hrvatskim odjelima i roditeljima djece koja uče na hrvatskom jeziku, zamjenik ministra prof. Martin Oršolić ukratko je predstavio Hrvatski nacionalni obrazovni standard.

»Planom razvoja sustava odgoja i obrazovanja 2005.-2010. godine, započete su promjene u svim razinama odgojno-obrazovnog sustava. Osnovne smjernice su omogućavanje cjeloživotnog učenja i obrazovanja. S promjenama se počelo na svim razinama odgojno-obrazovnog sustava, a model sustava je građen na tradiciji hrvatskog školskog sustava iz prošlih i onih ranijih godina. Naravno, model obrazovnog sustava je stvaran sukladno europskim standardima. U školskoj 2005./2006. godini eksperimentalno su uvedeni elementi Hrvatskog nacionalnog obrazovnog standarda u 49 osnovnih škola u Republici Hrvatskoj, a u školskoj 2006./2007. godini sve su osnovne škole počele raditi s primjenjivanjem tog obrazovnog standarda. Redovito školsko obrazovanje više nema za cilj pružiti sva potrebna znanja, nego pružiti osnove za uspješan start u posao i cjeloživotno učenje. Visoki školski sustav u Republici Hrvatskoj usklađen je s Bolonjskom deklaracijom«, rekao je prof. Oršolić i naglasio kako se reforma školstva ne provodi radikalnim putem, nego se promjene lagano uvode s ciljem razvijanja škola po mjeri učenika. Prof. Oršolić je predstavio i način na koji je riješeno obrazovanje nacionalnih manjina na materinjem jeziku u Republici Hrvatskoj.

ZAHTJEVE TREBA DOBRO ARTIKULIRATI: U daljnjem tijeku sastanka, ravnatelj Gimnazije »Svetozar Marković« *Slobodan Čamprag* je rekao kako je formiran kvalitetan nastavnički tim koji predaje učenicima u prvom hrvatskom gimnazijskom odjelu koje,

Pomoćnik ministra posjetio je i OŠ »Ivan Milutinović« u Subotici

zbog nedostatka prostora u gimnazijskoj zgradi, nastavu pohađaju u zgradi Filološke gimnazije »Dezső Kosztolányi«, a iznio je i informaciju da su radovi na adaptaciji potrebnog prostora u gimnaziji započeli.

Razrednik hrvatskog gimnazijskog odjela *Dominik Deman* je rekao kako odjel dobro funkcionira i da su uvjeti za rad dobri i izrazio uvjerenje da će problem s prostorom u Gimnaziji »Svetozar Marković« biti ubrzo riješen.

Na sastanku je iznesen i problem formiranja sedmog hrvatskog razreda kojeg bi činili učenici koji su do sada nastavu pratili na srpskom jeziku, a žele nastaviti školovanje na materinjem jeziku. Pomoćnik ministra prof. Oršolić rekao je kako se s ovom inicijativom kasnilo, jer je stigla na samom početku školske godine, ali će se pokušati naći zadovoljavajuće rješenje u razgovoru s mjerodavnim tijelima Republike Srbije.

Pomoćnik ministra prof. Oršolić upoznat je i s problemima reguliranja radnog statusa profesora

hrvatskog jezika koje je Ministarstvo obrazovanja, znanosti i športa Republike Hrvatske poslalo kao stručnu ispomoć za uspješno odvijanje nastave na hrvatskom jeziku u Vojvodini, kao i s neriješenim pitanjem lektorata i provjerom znanja kandidata koji žele predavati u hrvatskim odjelima.

Na koncu sastanka, konzulica gerant u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici *Ljerka Alajbeg* istaknula je kako hrvatska manjinska zajednica u Republici Srbiji nema mnogo iskustva u oblasti obrazovanja na materinjem jeziku, ali da zahtjevi u oblasti obrazovanja moraju biti dobro artikulirani, a Ministarstvo obrazovanja, znanosti i športa Republike hrvatske pomoći će u rješavanju problematike sukladno svojim ovlastima.

U okviru boravka u Subotici, prof. Oršolić je posjetio OŠ »Ivan Milutinović« u Subotici i OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu te Hrvatsku čitaonicu. ■

Pomoćnik ministra znanosti, obrazovanja i športa RH Martin Oršolić u Bačkom Monoštoru

Školi što hitnije uputiti udžbenike

Na kraju svojega posjeta Hrvatima u Vojvodini, pomoćnik ministra znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske prof. *Martin Oršolić* u petak je posjetio i Bački Monoštor gdje je razgovarao s predstavnicima Mjesne zajednice, Osnovne škole »22. oktobar«, Centra građanskih aktivnosti, te s potpredsjednikom Hrvatskog nacionalnog vijeća za Podunavlje *Stipanom Šimunovim*.

Osnovna tema razgovora bilo je realiziranje programa predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u osnovnoj školi, kao i eventualno uvođenje nastave na hrvatskom jeziku ovisno o izraženoj volji roditelja učenika. Pomoćnik ministra informirao je nazočne o trenutnoj situaciji u hrvatskom obrazovanju s aspekta nastave na hrvatskom jeziku izvan matice, kao i o budućim aktivnostima koje će se na ovom polju poduzimati. Stipan

Šimunov je istaknuo kako je trenutačno najveći problem s kojim se suočavaju učenici koji pohađaju hrvatski jezik u Bačkom Monoštoru – nedostatak udžbenika, koji ili ne stižu na vrijeme ili su neadekvatni i neaktualni. Tajnik MZ Bački Monoštor

Osnovna tema: Realiziranje i uvođenje nastave na hrvatskom jeziku

Zoran Miler istaknuo je kako je Mjesna zajednica bila jedan od inicijatora uvođenja hrvatskog jezika u nastavu u Bačkom Monoštoru, a da je ujedno potrebno i na drugim poljima unaprijediti suradnju s Republikom Hrvatskom, kao što su sport, amaterizam, kultura i vannastavne aktivnosti za učenike.

Na kraju razgovora dogovoreno je da se školi u Bačkom Monoštoru što hitnije upute udžbenici, te da se započne suradnja i na polju pomoći sportskim klubovima, knjižnici i multimedijalnom Centru građanskih aktivnosti. Također je konstatirano i da je velika šteta što je ovo prvi službeni posjet ovog tipa, te da je, pogotovo u cilju uvođenja redovite nastave na hrvatskom jeziku, potrebno upriличiti sastanak s roditeljima kako bi se oni informirali o mogućnostima koje takva nastava pruža Hrvatima u Bačkom Monoštoru.

A. Forgić

U Đurđinu u povodu obljetnice osnutka podružnice DSHV-a

Otkrivena spome

Poslije punih dvadeset i nešto godina odaje se priznanje ljudima iz toga doba. Od početka preporoda bačkih Hrvata Bunjevaca, te aktivnim radom Ivana Antunovića, a kasnije velikog Lajče Budanovića i presvijetlog Blaška Rajića, svakako je nezaobilazno ime i velečasnog Marka Vukova

Piše: Marijana Tucakov

Petar Kuntić otkriva spomen ploču

»**P**odkarmelskim plaštem slugu Božjega Gerarda Tome Stantića, na inicijativu vlč. Marka Vukova i potporom župnika Marijana Đukića, godine 1987.–88. u ovoj dvorani se okupljaju intelektualci – Hrvati Subotice i cijele Bačke. Iz tih promišljanja se rađa ideja o osnivanju stranke Hrvata u Vojvodini, koja se kasnije ostvarila 15. srpnja 1990. u DSHV-u. Na spomen inicijatoru vlč. Marku Vukovu zahvalni članovi DSHV-a, u Đurđinu, srpnja 2007.«, glasi tekst na spomen-ploči koja je postavljena u župnom domu u Đurđinu i svečano otkrivena u nedjelju 21. listopada.

Vlč. *Marijan Đukić* danas je župnik u župi Marije Kraljice u Davoru u Hrvatskoj, a u povodu otkrivanja spomen-ploče došao je u Đurđin, u župu koju je ratnih godina morao napustiti. Sa sadašnjim đurđinskim župnikom vlč. *Lazarom Novakovićem*, te vlč. *Željkom Augustinom* i paterom *Ivanom*, vlč. Đukić je služio misu u đurđinskoj crkvi Josipa Radnika za pokojnog vlč. *Marka Vukova* i

pokojne članove DSHV-a. Nakon mise, kao i prije sad već skoro dvadeset godina, održana je tribina na temu »Kršćanin i politika«, koja je okupila osnivače i članove DSHV-a te njihove goste.

NAKON DVADESET GODINA:

»Okupljanja u Đurđinu nastala su tako što je velečasni Marko Vukov uvijek imao ideje što treba činiti za svoj narod, a te ideje nikada nije sam ostvarivao, nego se uvijek savjetovao s drugima. Tako je došao k meni, svome prijatelju, s idejom i pitanjem – što učiniti? Počeli smo okupljati ljude intelektualce. Željeli smo se okupljati pod plaštom slugu Božjega *Gerarda Tome Stantića*, vjerujući da će nas on zagovarati na nebu, da i mi na ovim prostorima nešto učinimo kako bi se narod osjećao sigurnijim i kao pripadnik jedne domovine i jednog naroda. To nije bilo direktno društveno angažiranje, nego pomoć narodu da bolje shvata svoju vjeru i pripadnost svome narodu. Željeli smo da narod vidi gdje i na koju stranu treba krenuti, jer su u to vrijeme postojala dru-

štvena previranja, višestranačje, te se dogodio raspad jedne države. Htjeli smo narod osvijestiti, te smo željeli da ljudi shvate kako se sami moraju boriti za svoja prava i interese«, podsjetio se vlč. Đukić prvih okupljanja u Đurđinu.

»Poslije svega, ja već dugo nisam više u Vojvodini, te samo iz daleka pratim sve događaje. Sigurno je pozitivno sve što se sada radi i u čemu se napreduje, jer narod ostvaruje svoja prava kroz institucije sustava – školstvo, jezik i tisak. Svakako da je trud koji smo uložili, vrijedio napora i žrtava. Da bismo podnijeli te žrtve, neki od nas su morali i otići, ali ipak mislim da smo ih i isplatili. Pozvao bih na jedinstvo zajednice, jer Hrvata u Vojvodini ima malo i nije dobro ako se razdvoje na

poziva za služenje u »rezervi« morao napustiti ovu župu.

»Poslije punih dvadeset i nešto godina odaje se priznanje ljudima iz toga doba. Od početka preporoda bačkih Hrvata Bunjevaca, te aktivnim radom *Ivana Antunovića*, a kasnije velikog *Lajče Budanovića* i presvijetlog *Blaška Rajića*, svakako je nezaobilazno ime i velečasnog Marka Vukova. On je okupio generaciju koja je znala što će se dogoditi s našom zajednicom u godinama prevrata i što će se desiti kada se raspadne naša bivša država. Ovdje je začeta klica borbe Hrvata Vojvodine za parlamentarnu demokraciju, za višestranačje, za slobodno poduzetništvo i osjećaj za ravnopravnost svih naroda, za slobodno iskazivanje svojih nacionalnih, vjerskih i svjetona-

Osnivači podružnice DSHV-a u Đurđinu

više stranaka ili opcija. Vjerujem u zajednicu u Đurđinu, njih dobro poznajem, tu sam bio osam godina. Mislim da su to ljudi koji su puno uložili u DSHV, ljudi jake volje, vjere i karaktera«, kaže vlč. Đukić, koji je zbog lažnih optužbi za skrivanje oružja u nepostojećem podrumu đurđinske crkve i nakon

zorskih stavova i očuvanje i razvijanje nacionalne samobitnosti«, istaknuo je predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* otkrivajući spomen-ploču.

KRŠĆANIN I POLITIKA: Na tribini na temu »Kršćanin i politika« govorili su jedan od osnivača DSHV-a, dipl. ing. *Antun*

n ploča

Skenderović, zatim jedna od osnivačica mjesne organizacije u Đurđinu psihologinja Suzana Marijanović, te svećenici Željko Augustinov i Lazar Novaković.

»U ono vrijeme kada smo se mi sastajali, govorilo se isključivo o vjerskim temama, a politika nije

čovjek društveno biće, biće zajednice, onda se mora mora brinuti za tu svoju zajednicu. Nije svejedno kakav će jezik biti, kakvi zakoni, te koje će se vrednote održavati, a koje će se potirati. Mi možemo i moramo utjecati na to. Glasovanje nije samo građanska, to je i vjerska

Ljubav prema Crkvi i narodu

»Marko Vukov rođen je 20. travnja 1938. godine na Bikovu, od oca Nikole i majke Kriste Vuković. Nakon završene gimnazije u Zagrebu, upisuje teološki studij također u Zagrebu i završava ga 1965. godine. Iste je godine mladu misu slavio na Bikovu. Kao svećenik djelovao je u Novom Sadu, Subotici, Šupljaku, Futogu, Hajdukovu. Od 1978. godine bio je na službi u Đurđinu, a nakon Đurđina jedno kraće vrijeme boravi u obiteljskom stanu u Subotici, a svetu misu slavi u franjevačkoj crkvi. Nakon toga djeluje u Sivcu, a posljednja mu je župa bila u Svetozaru Miletiću. Nakon 1994. godine teško je obolio, te se oporavlja kod svojih sestara u Subotici. Preminuo je u užujku 1995. godine«, kratak je životopis vlč. Marka Vukova koji je ispričao župnik iz Đurđina, vlč. Lazar Novaković. Svoj je govor vlč. Novaković završio ovim riječima: »Neka ova ploča svjedoči o njegovoj ljubavi prema Crkvi i prema narodu. Vrijednosti koje su njega vodile, neka i nas nadahnjuju.«

Služena je misa u čast vlč. Marka Vukova i pokojne članove DSHV-a

bila bitna tema. Crkva nas uči da razlikujemo dobro od zla. Kasnije se počelo nazirati malo popuštanje, pa smo zaključili kako je došlo vrijeme da se i mi počnemo baviti političkim temama. Svaki narod ima takvu vlast, kakvu je zaslužio. Bog je stvorio čovjeka, dao mu um i slobodnu volju. Neko tko ima slobodu, ima odgovornost. Ako je

obveza, uvjeren sam u to«, rekao je

SUSRETI: Antun Skenderović u svome izlaganju pod nazivom »Susreti pod Gerardovim Plaštem«.

Govoreći o osnivanju đurđinske mjesne organizacije DSHV-a, Suzana Marijanović je istaknula: »Vlč. Marijan Đukić i vlč. Marko Vukov bili su otvoreni za potre-

Na tribini: Željko Augustinov, Ante Skenderović, Suzana Marijanović i vlč. Lazar Novaković

be drugih. Zbog te otvorenosti se rodilo nešto što valja. Davali su praktična rješenja, davali su i ideje, promišljali su skupa s ljudima. Ta se otvorenost može generalizirati i na razinu hrvatskih institucija koje sada postoje. Svaka je hrvatska institucija osnovana da bi učinila nešto za opće dobro. Da bi se to ostvarilo, bitna je ta otvorenost za potrebe drugih. Pitanje je koliko smo sada doista otvoreni za druge, pitanje je koliko čujemo potrebe drugih, borimo li se da prepoznamo potrebe drugih, ili je dovoljno samo da postojimo i promoviramo se. Činjenica je da je potrebno čuti potrebe, kako bi se ostvario cilj i smisao u našim institucijama. Mislim da je to simbolika ove ploče i sjećanje na ono što je bilo prije.«

Svećenik Željko Augustinov govorio je na temu »Kršćanin i politika«. Govoreći o gorućim problemima u svijetu i o tome kako ih vidi Crkva, kazao je: »Nikada čovječanstvo nije raspolagalo toli-

kim bogatstvom i ekonomskom moći, pa ipak, ogromni dio pučanstva u svijetu trpi – glad, oskudicu i potpuni analfabetizam. Nikada ljudi nisu imali tako izoštrjen smisao za slobodu kao danas, dok u isto vrijeme nastaju novi oblici društvenog i psihičkog ropstva. Svijet živo osjeća svoje jedinstvo i uzajamnu ovisnost pojedinaca u nužnoj solidarnosti, a ipak je zbog sila koje se međusobno bore – teško rastrgan. Još traju oštri politički, društveni, ekonomski, rasni i ideološki razdori, a stalna prijetnja posvemašnjeg rata umanjuje dušama nadu u mir. Dok se marljivo nastoji ostvariti savršeni mir, čovječanstvo ne uspijeva postići i duhovni napredak. Promjena mentaliteta i strukture često dovodi u pitanje tradicionalne vrijednosti napose među mladima, koji su često nestrpljivi i nezadovoljni, te spremni na pobune. Oni, svjesni svoje uloge u društvu, žele u njemu što skorije preuzeti svoju ulogu.«

Martin Oršolić, pomoćnik ministra znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Hrvati trebaju imati ista prava kao i druge manjine

Jedan od najvećih problema je podizanje svijesti među roditeljima, pripadnicima hrvatske nacionalne manjine, da oni imaju ustavno pravo zatražiti obrazovanje na jeziku i pismu nacionalne manjine * Sva prava koja imaju druge nacionalne manjine, mi zahtijevamo i inzistiramo da ih potpuno ista i jednaka ima i hrvatska nacionalna manjina u Srbiji. Ni manje ni više...

Razgovor vodio: Davor Bašić Palković

U posjetu hrvatskoj zajednici u Subotici prošloga tjedna boravio je pomoćnik ministra znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske prof. Martin Oršolić. Cilj je posjeta bio utvrditi kakvo je stanje i koje su potrebe hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji s područja znanosti, obrazovanja, športa i kulture, te kako i kojim ljudima, institucijama i ustanovama i na koji način pomoći kako bi se to stanje poboljšalo.

»Ovo je važno kako bi uistinu svi naši učenici, ali i svi pripadnici hrvatske nacionalne manjine, imali što kvalitetnije i bolje uvjete kako školovanja – tako bavljenja kulturom i sportom i kako bi u potpunosti mogli zadovoljavati svoje potrebe na području njezovanja, razvijanja i oplemenjivanja hrvatske nacionalne baštine i obnavljanja svega onoga u hrvatskoj kulturnoj tradiciji, što je omogućilo opstanak Hrvata na ovom području, ali i ne samo ovdje – nego i drugdje«, kaže na početku razgovora naš sugovornik.

HR: Glavni naglasak Vašeg posjeta bio je na obrazovanju pripadnika hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji...

Obrazovanje je ključ i pretpostavka opstanka Hrvata kao subjekta u suvremenoj Srbiji kao državi i u tom kontekstu prvi i glavni cilj je rješavati probleme u obrazovanju ili, još konkretnije, pomoći ovdje ovim institucijama, ponajprije Hrvatskom nacionalnom vijeću i svima koji rade u školskom sustavu za potrebe hrvatske nacionalne manjine. Treba im pomoći u njihovim problemima na stručnom, financijskom i političkom planu kroz međudržavni sporazum i dijaloge i rješavanje problema na načine na koje smo i mi te probleme riješili za potrebe srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj.

HR: Koje probleme hrvatske manjinske zajednice u svezi obrazovanja vidite kao najveće?

Prvi je dojam da je jedan od najvećih problema podizanje svijesti među roditeljima, pripadnicima hrvatske nacionalne manjine, da oni imaju ustavno pravo zatražiti obrazovanje na jeziku i pismu nacionalne manjine ako to žele. Dakle, to bi trebao biti i apel svim Hrvatima, koji se osjećaju pripadnicima nacionalnog korpusa, da ako žele, od učitelja, nastavnika i ravnatelja škola zatraže – jer im to zakon Republike Srbije o ostvarivanju prava nacionalnih manjina na obrazovanje dopušta – uspostavu nastave na hrvatskom jeziku: od formiranja novih odjela do stvaranja prostornih, materijalnih i kadrovskih uvjeta, kako bi se nastava mogla izvoditi. Republika Hrvatska je i do sada pomagala puno i pomagat će i u budućnosti upravo zahvaljujući ovome posjetu, kada smo vidjeli stanje i na konkretnim primjerima se dogovorili, kako

pomoći u opremanju škola i oko nabavke udžbenika. Udžbenike će pratiti još jedan dodatni dio metodičko-didaktičke opreme, od povijesno-zemljopisnih karata do zemljopisnih atlasa i nekih drugih potreba kao dopunskog nastavnog materijala, koji će dobro doći – kako učiteljima, tako i učenicima, ali i njihovim roditeljima.

HR: Problem udžbenika za školovanje na hrvatskom rješava se uvozom iz Hrvatske u Srbiju i obratno...

Kao i u slučaju obrazovanja hrvatske nacionalne manjine ovdje, u Hrvatskoj ne postoje udžbenici za nastavu na srpskom jeziku, nego smo mi odobrili uvoz iz Srbije. Cilj nam je da u Hrvatskoj udžbenike za potrebe nacionalnih manjina naprave autori iz Hrvatske. S druge strane, dok ovdje ne bude autora, Hrvata iz Srbije koji će ovdje napraviti udžbenike, sigurno je da će Ministarstvo prosvjete odobriti uvoz udžbenika iz Hrvatske, a i svega drugog što još nisu za potrebe nastave pripremili. Naime, nastavni plan i program i u Srbiji i u Hrvatskoj mora biti jednak za sve učenike, osim onoga dijela koji se odnosi na nacionalne manjine – a to je nacionalni jezik, i jedan dio predmeta iz društveno-humanističkog područja: priroda i društvo, povijest, zemljopis, likovna i glazbena kultura.

HR: Kakva je situacija u vezi izrade i uspostave nastavnog plana i programa za potrebe hrvatske nacionalne manjine ovdje, te srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj?

Nastavni plan i program za potrebe nacionalnih manjina koji treba imati, primjerice, sadržaje vezane za povijest Hrvata u Subotici, ili u Vojvodini, te Srbiji uopće, još nije donesen. U tom smislu tek predstoji jedan dio posla, te smo ovdašnjim hrvatskim predstavnicima savjetovali da zatraže od Ministarstva prosvjete Republike Srbije odobrenje otvaranja mjesta savjetnika za nastavu na hrvatskom jeziku. Naime, mi smo u Hrvatskoj u posljednje dvije godine odobrili šest zajedničkih mjesta za potrebe nacionalnih manjina, između ostalih, dva savjetnika za potrebe srpske nacionalne manjine. Naime, postoji jedan savjetnik za nastavu na srpskom jeziku i jedan savjetnik za srpski jezik. Isto tako ovdje ćemo zatražiti da se odobri novo radno mjesto za savjetnika za nastavu na hrvatskom jeziku, koji bi bio u radnom odnosu u Zavodu za unapređenje školstva i koji bi u stručnom smislu pomagao rad naših učitelja i nastavnika koji izvode nastavu na hrvatskom jeziku, zajedno sa svojim kolegama savjetnicima iz drugih nastavnih predmeta u

Zavodu. Takav savjetnik bi unutar sustava obrazovanja Republike Srbije, što je normalno i što smo i mi u Hrvatskoj napravili, za potrebe nastave na hrvatskom jeziku mogao kvalitetno raditi i predlagati na vrijeme ne samo uključivanje i otvaranje novih nastavnih odjela na hrvatskom jeziku, nego i kroz savjetodavni rad roditeljima objasniti kakva oni imaju prava vezano za obrazovanje svoje djece.

HR: Kada se govori o pravima roditelja vezanim za obrazovanje svoje djece, neizbježno je spomenuti još uvijek neriješen slučaj inicijative skupine roditelja za formiranje odjela 7. razreda na hrvatskom od učenika koji su do sada pratili nastavu na srpskom jeziku. Kako bi taj problem, po Vašem mišljenju, trebao biti riješen?

Nadam se da će taj problem u nekoliko sljedećih dana biti riješen, ali problem nije tako jednostavan. Naime, postoje ovdje dvije razine problema. Jedan problem je što je nastava na hrvatskom jeziku počela prije pet godina, te u tom kontinuitetu u ovoj godini imamo šesti razred u pet škola, gdje se izvodi nastava na hrvatskom jeziku. Ako

se želi nešto unaprijed ostvariti, odnosno ne čekati, jer nigdje nije propisano da treba čekati više godina, trebalo je onda – da je bilo dovoljno zainteresiranih roditelja na vrijeme – negdje u lipnju i srpnju zatražiti otvaranje nastavnih odjela na hrvatskom jeziku i u sedmom i u osmom razredu. I da su sve te pretpostavke napravljene u skladu s propisima i da se tražilo u cijeloj onoj normalnoj proceduri s potpisima roditelja i potvrđama škola, da su osigurani materijalni, prostorni i kadrovski uvjeti, kao i da je ranije bilo uključeno u rješavanje tih problema MZOŠ RH – vjerujem da bi to već bilo riješeno. Međutim, i sada, s obzirom da smo saznali za suštinu toga problema, vjerujem da će on biti riješen, s obzirom da smo i mi takve probleme u RH rješavali bez obzira što je školska godina počela – bilo da je zahtjev došao u siječnju ili veljači, te izdavali suglasnost za izvođenje nastave za potrebe određene nacionalne manjine. Mi smo imali prilike u Hrvatskoj odobravati otvaranje ovakvih odjela skoro tijekom cijele godine. To nije pedagoški opravdano, logično bi bilo da se to pripremi prije početka školske godine i da učenici normalno

krenu u jedan razredni odjel. Ali iako suglasnosti i dozvole nisu dobivene na vrijeme, ja se nadam da ćemo to uspjeti riješiti.

HR: Kada je u pitanju obrazovanje na jezicima nacionalnih manjina u Hrvatskoj, prag potrebnog broja učenika za formiranje odjela često zna biti snižen...

Mi u Hrvatskoj nismo se striktno držali zakona gdje se kaže, da razredni odjel za potrebe nacionalnih manjina mora imati 24 učenika, odnosno najmanje 12 učenika. To su propisi. Mi smo posljednjih godina odobrali odjel za tri učenika, i za potrebe srpske i mađarske i nekih drugih nacionalnih manjina. Prošle smo godine u jednoj školi kraj Benkovca odobrili za četiri učenika kombinirani razredni odjel i otvorili radno mjesto. Ove godine imamo odjel sa samo jednim učenikom i jednu učiteljicu, koja izvodi nastavu na srpskom jeziku i ćirilničnom pismu, i ne vidimo tu nikakvih problema. U razdoblju kada se počinje ostvarivati to pravo nacionalne manjine, a ovdje su Hrvati taj status dobili tek prije pet godina, takva mogućnost se treba sagledavati u kontekstu. Ako se omogući da danas imamo tri učenika, vjerojatno možemo očekivati da će ih sutra biti više. Tako je i bilo s hrvatskim gimnazijskim odjelom: nije ih odmah bilo 16 koliko ih je sada. Dakle, ako se to omogući i ako se roditelji na vrijeme informiraju, ako se kroz razgovor s učiteljima i nastavnicima, koji znaju proceduru, roditeljima objasni sve ono što je potrebno lakše će se stvoriti uvjeti i u skladu sa zakonom na vrijeme sve pripremiti za početak nastave. U tom smislu je edukativan dio bitan, kao i podizanje svijesti da se samo kvalitetnim obrazovanjem može djeci omogućiti kvalitetnija budućnost. A mi ćemo sigurno i u financijskom i svakom drugom pogledu pomoći nastavu na hrvatskom jeziku.

HR: Prigodom Vašeg boravka ovdje bilo je riječi i o suradnji ovdašnjih škola sa školama u Hrvatskoj?

Dogovorili smo određene oblike suradnje škola, ne samo gimnazijalki na hrvatskom nego i cijele te gimnazije, a također i bolju i kvalitetniju suradnju osnovnih škola. Ministarstvo će pomoći i sufinancirati i posjete učenika i njihovih nastavnika Hrvatskoj i obratno, ako bude potrebe. Taj oblik suradnje osobito s matičnim zemljama itekako je vrijedan i dragocjen. Djeca će, boraveći u Hrvatskoj, više vidjeti i drukčije doživjeti pripadnost svojem nacionalnom hrvatskom korpusu, i to kroz jezik i neke druge sadržaje. A na njima je hoće li u budućnosti nastaviti

školoavanje ovdje ili u Osijeku ili Zagrebu, ili hoće li raditi ovdje ili negdje drugdje. Cilj je stvoriti uvjete da se omogući horizontalna i vertikalna prohodnost u sustavu, kao što smo mi promjenama u sustavu obrazovanja u Hrvatskoj stvorili te uvjete, i da smo prvi u Vladi RH otvorili i zatvorili pregovore o znanosti, istraživanju, obrazovanju i kulturi i na taj način Hrvatska je već danas u Europskoj uniji. U tom smislu treba stvoriti uvjete prohodnosti da bilo koji učenik može doći iz Srbije u Hrvatsku, i obratno, nastaviti školovanje ili neku godinu provesti tamo ili ovdje te se vratiti. Ta

lje), a dio na jeziku i pismu nacionalne manjine (društveno-humanističko područje). U modelu C učenici pohađaju kompletan program nastave na hrvatskom jeziku, a koriste dodatnu ili dopunsku nastavu iz materinog jezika.

U modelu A imamo oko 6800 učenika, u modelu B jako malo, u što je uračunat dio učenika iz modela A, jer ili nema dovoljno kadrova ili samo roditelji tako žele, kao što je primjer s češkom gimnazijom u Daruvaru, u modelu C imamo sve više učenika. Ukupno je nešto više od 13.000 učenika, koji pohađaju jedan od ova tri oblika nastave, što je nešto manje od 2 posto

srednje škole ove su godine prvi put bili besplatni. U to su uključeni i svi udžbenici za potrebe nacionalnih manjina. Posljednjih godina MZOŠ je sufinanciralo izradu udžbenika za potrebe nacionalnih manjina i plaćalo razliku u cijeni između cijene koliko su roditelji plaćali za nastavu na hrvatskom i cijene koštanja udžbenika školovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina. Ove godine smo, primjerice, za potrebe udžbenika učenika srpske nacionalne manjine dali blizu pola milijuna eura. Nama je glavni cilj svim učenicima osigurati što bolje i kvalitetnije obrazovanje, poštujući pravo naci-

ne, mi zahtijevamo i inzistiramo da ih potpuno jednaka ima i hrvatska nacionalna manjina u Srbiji. Ni manje ni više... Kada govorimo o obrazovanju, govorimo o pravu na obrazovanje od vrtića kao predškolskih ustanova, preko osnovne i srednje škole do visokoškolskih ustanova. A tu vertikalno možete imati ako imate dovoljno učenika, čiji su roditelji zainteresirani da pohađaju nastavu. Stoga, jedan od prioriteta je da se već sada uz ovaj gimnazijski, priprema i neki drugi program srednje strukovne škole. Mi možemo dati naše programe, konkretno povezati škole sa školama u RH, da bi u toj razmjeni došli do kvalitetnijih rješenja. I tu treba biti fleksibilan, neka nastava bude na hrvatskom jeziku, ali jedan dio programa – stručni i praktična nastava – može se zajedno slušati i s učenicima koji nastavu pohađaju na srpskom jeziku.

HR: S obzirom da redovito dio Hrvata iz Vojvodine odlazi studirati u RH, koliko je moguće i dalje računati na potporu matice u svezi tog pitanja?

U svakom slučaju Hrvatska će, jer joj je to i ustavna obveza, maksimalno pomagati Hrvate izvan Hrvatske u svim segmentima. Mi smo i dosad svim studentima, koji žele studirati na visokoškolskim ustanovama, nastojali omogućiti što bolje i kvalitetnije obrazovanje. Ali, nije bitno samo željeti nešto, već moraju postojati i pretpostavke. Znači, mi možemo zatražiti pozitivnu diskriminaciju prigodom upisa, ali ne i ako učenik na razredbenom ispitu ima rezultat ispod minimalne razine koju stručno povjerenstvo smatra neophodno potrebnom, da bi student mogao normalno pratiti nastavu na određenom fakultetu te mogao završiti studij. Stoga se treba na vrijeme pripremiti, a mi u Hrvatskoj za maturante imamo pripreme tečajeva tijekom cijele godine. I tu možemo pomoći maturantima iz Srbije, koji žele sutra studirati u RH. Možemo im i financijski pomoći, što je i praksa. Tu je i smještaj u studentske domove, kao i stipendije. Kada je riječ o stipendijama, jedan dio njih je išao preko našeg ministarstva, a jedan preko MVPEI. Sada će biti i stipendija gospodarstvenika u vidu zaklada, u Saboru je usvojen Zakon o zakladama, kojim se omogućuje stvaranje jedne financijske baze, kojom će se moći financirati svi studenti – ne samo oni koji ispunjavaju sadašnje uvjete, nego u budućnosti osigurati svim studentima koji žele, ako daju godinu za godinom, da mogu normalno i kvalitetno studirati.

pokretljivost je bitna za cjelokupno i kvalitetno obrazovanje mladih ljudi. Treba razvijati međunarodnu suradnju i kroz sudjelovanja učenika na raznim manifestacijama i smotrama učeničkih zadruga te drugim oblicima povezivanja i suradnje.

HR: Kakva je situacija glede obrazovanja nacionalnih manjina na materinjem jeziku u RH?

U Hrvatskoj na temelju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i na temelju Zakona o pravima nacionalnih manjina na obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina, imamo tri modela na kojima se ono provodi. Model A u kojem se nastava u potpunosti izvodi na jeziku i pismu nacionalnih manjina. Model B je model dvojezične nastave, gdje se dio predmeta izvodi na hrvatskom jeziku (matematika i prirodoslov-

učenika u osnovnim i srednjim školama u Hrvatskoj. Za njihove potrebe angažirano je 1000 učitelja i nastavnika i osoblja. Primjerice, za srpsku nacionalnu manjinu po modelu nastava se izvodi u 18 škola, a u dvadesetak škola imamo nastavu po modelu C.

Za sve te učenike, za njihove potrebe, za plaće učitelja i nastavnika RH je u prošloj godini izdvojila 183 milijuna kuna ili 25 milijuna eura, što iznosi 2000 eura po učeniku, a za potrebe učenika u nastavi na hrvatskom jeziku oko 1600-1700 eura. Također, kod modela C sufinanciramo i tzv. ljetne škole u kojima pripadnici određene nacionalne manjine sa svojim učiteljima i aktivistima provode tjedan ili dva, kako bi bolje upoznali svoju matičnu kulturu i jezik. Politikom Vlade Republike Hrvatske, koja želi stvoriti društvo znanja, udžbenici za osnovnu i prve razrede

onalnih manjina da svatko tko želi, a to su ponajprije roditelji, svojim potpisom kroz ankete, koje treba provoditi u školama prije početka školske godine, zatraži u skladu s ustavnim načelima i odredbama i zakonima model po kojem će se njegovo dijete školovati.

HR: Koliko, prema Vašem mišljenju, Republika Srbija skrbi o problemima školovanja kada je riječ o hrvatskoj nacionalnoj manjini?

Teško mi je o tome govoriti s obzirom da nemam pune pokazatelje o tome koliko Republika Srbija izdvaja za nacionalne manjine. Isto tako nije nevažno koliko u razmjeru na broj pripadnika nacionalnih manjina izdvaja za manjine, jesu li neke od njih prvog ili drugog reda. Nama je apsolutno neprihvatljivo da Hrvati ovdje budu drugorazredna nacionalna manjina. Sva prava koja imaju druge nacionalne manji-

Urgencija veleposlaniku Tončiju Staničiću

Požurnica glede otvaranja odjela VII. razreda na hrvatskom jeziku

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Branko Horvat* uputio je 23. listopada požurnicu veleposlaniku Republike Hrvatske u Beogradu *Tončiju Staničiću* u kojoj se traži urgencija glede otvaranja odjela VII. razreda na hrvatskom jeziku u Osnovnoj školi »Matko Vuković« u Subotici.

U požurnici je navedeno kako se »28. kolovoza ravnateljica škole 'Matko Vuković' obratila s molbom za otvaranje ovog odjela s 13 prijavljenih učenika pokrajinskom Tajništvu za obrazovanje i kulturu, Ministarstvu prosvjete i sporta Republike Srbije i Školskoj upravi u Somboru, dok su Hrvatsko nacionalno vijeće i roditelji 3. rujna u svom dopisu podržali ovu inicijativu i dopunili zahtjev za upis 15 učenika. Tajništvo za obrazovanje i kulturu Vojvodine 18. rujna uputilo je dopis OŠ 'Matko Vuković'

u kojemu se navodi kako nema pravnih smetnji za otvaranje odjela na hrvatskom jeziku, jer postoje kadrovski i prostorni uvjeti, a osigurani su i udžbenici. Pravilnik o nastavnom programu hrvatskog jezika za šesti i sedmi razred donesen je 6. rujna ove godine. Na osnovu tog dopisa HNV je uputio dopis Ministarstvu prosvjete i sporta Republike Srbije u kojem ga izvješćuje da su ispunjeni svi uvjeti za otvaranje jednog odjela VII. razreda, a ako nisu da navede nedostatke.

Nadalje se u pismu navodi kako su se u Subotici sastali pokrajinski tajnik za obrazovanje i kulturu *Zoltan Jeges* i *Gradimir Marković*, načelnik Školske uprave u Somboru, te donijeli rješenje da je sve to u redu, ali se zbog kašnjenja preporučuje otvorenje ovog odjela od sljedeće školske godine. Na ovaj sastanak nitko

od strane hrvatske zajednice nije pozvan, ističe se u pismu.

»Zabrinjavajuće je u svemu ovome da se ignorira stav HNV-a i čitave hrvatske zajednice. Nakon svega, stoji da su ispunjeni svi propisani uvjeti. Vrijeme jest bitan čimbenik, ali ne i presudan. Nije neki presedan za ovakvu praksu. Za stvaranje nečeg novog od države treba očekivati puno razumijevanje, a ne osudu i prijekor. Poradi roditelja, poradi hrvatske zajednice u Srbiji molimo Vas da u granicama svojih mogućnosti učinite sve što je u Vašoj moći da što prije dode do otvorenja jednog odjela VII. razreda na hrvatskom jeziku u Subotici«, zaključak je pisma koje je HNV uputio veleposlaniku RH u Beogradu *Tončiju Staničiću*.

Uručena financijska pomoć gimnazijalkama

Izvršni odbor Hrvatskog nacionalnog vijeća usvojilo je na sjednici zamolbu Hrvatskog društva za pomoć učenicima »Bela Gabrić« za jednokratnu financijsku pomoć učenica 1. razreda subotičke Gimnazije »Svetozar Marković«. Iz proračuna HNV-a osigurano je po 8000 dinara za svaku od 16 učenica koje pohađaju taj odjel. U Hrvatskoj čitaonici u Subotici 24. listopada, predsjednik HNV-a *Branko Horvat* i predsjednica Izvršnog odbora HNV-a *Slavica Peić* uručili su ovu jednokratnu financijsku pomoć, a na svečanosti su bili nazočni i predsjednik Društva »Bela Gabrić« *Tomislav Kujundžić* i ravnateljica Hrvatske čitaonice *Katarina Čeliković*.

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine, tvrtke, kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje transporta
- Osiguranje nezgoda, obvezna i sva imovinska osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike obitelji "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D. Beograd - Filijala Subotica

24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406

E-mail: mios@tippnet.co.yu

Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

U organizaciji HMI i pod pokroviteljstvom
Vlade RH

Tjedan Hrvata iz BiH

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika i pod visokim pokroviteljstvom Vlade RH u atriju Muzeja Mimara u ponedjeljak 22. listopada svečano je otvorena kulturna manifestacija Tjedan Hrvata iz BiH. Tradicionalna Matičina manifestacija održava se već trinaesti put za redom, a ove je godine posvećen Hrvatima u Bosni i Hercegovini. Održava se od 22. do 26. listopada.

»Cilj manifestacije je javnosti u RH pokazati reprezentativne uzorke kulturnih ostvarenja Hrvata koji žive izvan granica RH u europskim zemljama kao pripadnici naših autohtonih manjina i pripadnici hrvatskoga naroda u BiH. Životni putevi su

Zdenka Babić Petričević, saborska zastupnica i predsjednica Odbora za iseljeništvo, *Mirjana Bohanec Vidović*, pomoćnica ministrice vanjskih poslova i europskih integracija, *Srećko Šestan*, pomoćnik ministra kulture, *Franjo Arapović*, saborski zastupnik, o. *Jakov Mamić*, provincijal Hrvatske karmelske provincije i drugi, Tjedan proglasila otvorenim. Otac Mamić je tom prigodom potpredsjednici Kosor uručio plaketu u znak zahvalnosti Vladi RH na skrbi o Hrvatima u BiH. Na svečanosti je održana revija tradicijske odjeće i nakita Hrvata BiH – iz zbirke samostana i Duhovnog centra »Karmel sv. Ilije«, Buško blato, Tomislavgrad. Autor revije je

možda različiti, ali ne zaboravljamo da svi imamo zajednički cilj, a to je održati hrvatski identitet«, naglasila je u pozdravnom slovu ravnateljica HMI, *Katarina Fuček*. U ime pokrovitelja, Vlade RH, mnogobrojne nazočne pozdravila je potpredsjednica Vlade RH, *Jadranka Kosor*, koja je, između ostalog, naglasila kako je Hrvatska domovina Hrvatima, ma gdje god oni bili, te kako Vlada RH nizom programa skrbi o Hrvatima u BiH. Tom je prigodom u nazočnosti mnogih gostiju i uglednika, kao što su *Aleksandar Dragičević*, veleposlanik BiH u RH, *Davor Čordaš*, potpredsjednik Republike Srpske, *Vladimir Lončarević*, pomoćnik savjetnika predsjednika RH za pitanja političkog sustava,

o. *Zvonko Martić*, a reviju su nosili: *Sandra Bagarić*, *Ivo Gregurević*, *Ivana Lušić*, *Zrinka Turalija*, *Vlado Šola*, *Slavko Goluža*, *Matija Vujica*, *Jozo Čurić*, *Ivan Mikulić* i drugi, kao i grupa plesača iz BiH. Glazbena pratnja dojmljivoj reviji bili su svirači na starinskim tradicionalnim glazbalima.

Tijekom manifestacije javnosti je, prema najavama, predstavljeno 11 raznovrsnih priredbi iz područja tradicijske kulture, od književnosti, likovne i kazališne umjetnosti pa sve do glazbe, filma i religijske kulture, kao i multimedijско predstavljanje najznačajnijih institucija u kulturi i obrazovanju hrvatskog naroda u BiH.

(HMI)

DZH podupire prosvjed stanovnika MZ Verušić

»U kontekstu najnovijih događanja u vezi donošenja odluke o odabiru lokacije za odlaganje i deponiranje smeća na teritoriju šest općina Demokratska zajednica Hrvata daje potporu donošenju odluke o usvajanju »Regionalnog plana upravljanja otpadom«, navodi se u priopćenju koje je uputila ova stranka. DZH je osudio pokušaj da se odabir ove lokacije od tri do sada ponuđene digne na nivo problema jedne nacionalne zajednice, u ovom slučaju hrvatske nacionalne zajednice te je ocijenio to kao »pokušaj jeftinog profiteranja«. Istodobno DZH postavlja pitanje »zašto su pozicionirane lokacije na zemljištima visoke klase kvalitete, kada na ovim prostorima ima lokacija pogodnih samo za ove namjene« te daje »potporu stanovnicima MZ Verušić u prosvjedu zbog mogućeg odabira lokacije, koja se nalazi na kvalitetnoj, poljoprivredno obradivoj površini u njihovoj neposrednoj blizini«.

DZH je pozvao birače bez prebivališta u Republici Hrvatskoj i birače s prebivalištem u RH, a koji trajnije borave u inozemstvu, da izvrše prethodnu registraciju za glasovanje u inozemstvu u najbližem konzularnom području, a najkasnije 14 dana prije održavanja izbora.

Novi Zakon o akademskim i stručnim nazivima u Republici Hrvatskoj

Svi s četverogodišnjim studijem postaju magistri

Usriedu 24. listopada, na snagu je stupio Zakon o akademskim i stručnim nazivima, pa se svima koji su završili četverogodišnje sveučilišne studije priznaje naziv – magistar struke.

Visoka (VSS) i viša (VŠS) stručna sprema se ukidaju, magisterij više ne postoji, ali zato se *Marku Markoviću* koji je završio nekadašnji četverogodišnji sveučilišni studij ekonomije i stekao naziv diplomirani ekonomist (dipl. oec), priznaje naziv – magistar ekonomije. Na pločici vrata stana može istaknuti titulu: »Marko Marković, mag. oec«. Na snagu, naime, stupa Zakon o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju (objavljen je u Narodnim novinama), pa se usklađivanjem starih i novih akademskih naziva svima koji su završili četverogodišnje sveučilišne studije priznaje naziv – magistar struke. Svjesni da će Zakon povući za sobom niz pitanja, dilema pa i komplikacija, u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa najavljuju višemjesečnu edukativnu kampanju ne bi li se građani uputili u promjene.

26. listopada 2007.

Priprema za predstojeće izbore

DSHV formirao stručna povjerenstva i komisije

Hrvatska diplomacija može pomoći:
Ljerka Alajbeg na skupu DSHV-a

U sklopu priprema za predstojeće izbore, Demokratski savez vojvođanskih Hrvata u petak 19. listopada je u prostorijama tržnog centra »KTC« formirao 15 stručnih povjerenstava kako bi se rad u stranci, ali i hrvatskoj zajednici podigao na jednu višu razinu uključivanjem stručnjaka za pojedina područja djelovanja.

Otvarajući skup, predsjednik stranke i narodni zastupnik *Petar Kuntić* je rekao da je zadaća povjerenstava razmatranje pojedinih pitanja iz ovlasti upravnih tijela DSHV, njihovih vijećnika i zastupnika, radi pomoći u njihovu radu, kao i u cilju pomoći radu vijećnika Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Sastanku čelnika stranke i članova povjerenstava prisustvovala

je i šefica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici – konzulica gerant *Ljerka Alajbeg*, koja je tom prigodom istaknula kako se prava koja proistječu iz statusa nacionalne manjine mogu iskoristiti samo uz puno više rada i sloge unutar zajednice. Ona je istaknula da hrvatska diplomacija može pomoći u zaštiti i unapređenju hrvatskog bića u Vojvodini samo ukoliko Hrvati sami artikuliraju svoje potrebe.

Stručna povjerenstva formirana su za područje financija, razvitak društvenih djelatnosti, gospodarstva i poljoprivrede, urbanizam i zaštitu okoliša, razvitak grada, školstvo, kulturu, informiranje, službenu uporabu jezika, suradnju s inozemnim organizacijama, te za statutarna i kadrovska pitanja i predstavke i žalbe, a čine ih članovi i simpatizeri stranke.

Lj. D.

Formirano 15 stručnih povjerenstava

Posjet Domu DZH

Dom Demokratske zajednice Hrvata u Subotici posjetila je prošloga tjedna konzulica gerant Republike Hrvatske u Subotici *Ljerka Alajbeg* i konzul savjetnik *Anto Franjić*. DZH su predstavljali predsjednik *Dorđe Čović*, dopredsjednici *Antun Merковиć* i *Dragan Hupko* te članovi predsjedništva *Petar Vojnić-Purčar* i *Stipan Stantić*.

Dorđe Čović je upoznao konzulicu gerant *Alajbeg* o tijeku nastanka i razlozima formiranja stranke kao i aktivnostima u proteklom i u budućem razdoblju dok je konzulica *Alajbeg* istaknula značaj, koji ovdašnja hrvatska zajednica u Srbiji ima za Hrvatsku te potrebu očuvanja identiteta, jezika i kulture hrvatskoga naroda.

H. R.

Održana sjednica Vijeća DSHV-a

Predstoje izbori u DSHV-u

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini raspisao je izbore u stranci na svim razinama, odlučeno je na devetoj sjednici Vijeća DSHV-a održanoj 22. listopada. »Svi predsjednici mjesnih organizacija obvezuju se izbore završiti do polovice siječnja 2008. godine, jer bi do polovice veljače trebalo završiti sa skupštinama podružnica, dok deveta izborna skupština, sukladno statutu, mora biti održana do kraja ožujka 2008. godine«, stoji u priopćenju ove stranke.

Vijeće je donijelo i odluku da će se Izborna skupština reorganizirane Mladeži DSHV-a održati 16. studenoga 2007. godine u prostorijama Nove općine u Subotici, te se na skupštinu pozivaju mladi od 18 do 27 godina.

Među ostalim na sjednici je odlučeno i da će DSHV i nadalje na svim razinama vlasti matične i domicilne države inzistirati na uvođenju nastave na hrvatskom jeziku u VII. razredu O. Š. »Matko Vuković« u Subotici te podržavati zahtjeve mještana MZ »Verušić« da novi regionalni deponij ne bude na teritoriju njihove mjesne zajednice.

Osim toga Vijeće je najoštrije osudilo promjenu naziva Ulice Matije Gupca u Srijemskoj Kamenici u Ulicu cara Lazara.

Usvojen regionalni plan upravljanja otpadom

Lokacija regionalnog deponija – nepoznanica?

Regionalni plan upravljanja otpadom na teritoriju nekoliko općina na sjeveru Bačke usvojen prošlog tjedna na izvanrednoj sjednici Skupštine Općine Subotica* Protiv takvog plana bili su vijećnici Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i još nekoliko vijećnika * Vijećnici Lige socijaldemokrata Vojvodine glasovali za usvajanje plana ali se izričito protive inicijativi da se regionalni deponij nalazi na lokalitetu bivše 'Azotare' u Mjesnoj zajednici Verušić

Subotica je preuzela obvezu da bude glavni nositelj aktivnosti prilikom formiranja regionalnog deponija za općine Subotica, Kanjiža, Senta, Čoka, Bačka Topola i Mali Idoš, a pravu buru su izazvala mjesta projektiranih lokacija regionalnog odlagališta smeća, jer se predložene lokacije u Maloj Bosni, Đurđinu, Naumovićevu, Verušiću i Bikovu, u subotičkoj općini, nalaze pokraj kvalitetnih oranica u krajevima gdje se stanovništvo bavi poljoprivredom, a nitko ne bi želio živjeti i raditi u susjedstvu deponija.

Regionalni plan upravljanja otpadom na teritoriju nekoliko općina na sjeveru Bačke usvojen je prošlog tjedna na izvanrednoj sjednici Skupštine Općine Subotica, a protiv takvog plana bili su vijećnici Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i još nekoliko vijećnika. Na izvanrednoj sjednici duga se rasprava vodila i o formiranju dioničkog društva koje će upravljati čvrstim komunalnim otpadom.

PROBLEMATIKA ČVRSTOG OTPADA: »Regionalni plan upravljanja otpadom za nekoliko općina rezultat je stručnog rada. Taj plan sagledava u dugoročnoj perspektivi kompletnu problematiku čvrstog otpada u ovoj regiji i nudi praktična rješenja i zbog toga su vijećnici Lige socijaldemokrata Vojvodine glasovali za usvajanje plana. U našoj općini trenutačno

Deponij i njive

Na izvanrednoj sjednici Skupštine Općine Subotica argumente protiv projektiranih lokacija iznijela je i vijećnica DSHV-a Lozika Jaramazović: »Iz priloženog materijala za ovu sjednicu vidi se kako je najmanje kućanstava glede sakupljanja otpada obuhvaćeno u Mjesnoj zajednici Bikovo, koja je jedna od predloženih lokacija za izgradnju regionalnog deponija. U priloženom materijalu piše kako će se izbor lokacije vršiti u posebnom postupku. Pitamo se kada će se vršiti taj izbor? Također, pitamo predlagачa, tko je dao preporuku Pokrajinskom zavodu za urbanizam da je najpogodnija lokacija deponija na lokalitetu bivše 'Azotare'? Pitamo još predlagачa ove točke je li netko pitao poljoprivredne proizvođače kakve će posljedice imati izgradnja deponija u blizini njihovih njiva?«, rekla je među ostalim Lozika Jaramazović. Ona je postavila i niz pitanja, među ostalim i pitanje – može li se deponij locirati u neposrednoj blizini aerodroma kao i naseljenog mjesta, te zašto se on ne locira na zemljištu koje je zbog vodonepropusnog sloja za to pogodnije.

nema drugog rješenja za ovaj problem, a postojeći deponij u stvari i nije deponij, nego smetlište, jer nije formiran na vodo-nepropusnom sloju, nije napravljena 'kada', kao ni drugi elementi koji jedan deponij čine ekološki prihvatljivim. To smetlište u velikoj mjeri ugrožava zdravlje i kvalitetu života građana mjesnih zajednica Aleksandrovo, Ker i Prozivka, jer su to mjesne zajednice koje su najbliže tom smetlištu. Treba reći i da je to smetlište praktički već na izmaku svojih kapaciteta. Smetlište je sada

jedno brdo smeća i to područje treba hitno rekultivirati, znači prekriti ga zemljom i zasaditi travom kako bi se taj prostor ipak oplemenio«, kaže šef vijećničke skupine LSV-a subotičkog parlamenta Darko Sarić Lukendić i naglašava kako vijećnici ove skupine nisu glasovali za odluku o osnutku dioničkog društva koje taj plan upravljanja otpadom treba provoditi, jer LSV smatra da je to poduzeće trebalo formirati kao međuopćinsko javno poduzeće.

ČOKOLADE I MONOPOL:

»Stručnjaci koji su izradili plan upravljanja otpadom predviđali su i formiranje međuopćinskog javnog poduzeća. To je rješenje za koje se zalagala naša vijećnička skupina, ali koalicijski partneri nisu imali sluha za takvo rješenje, jer su smatrali kako je ključna stvar da to novo dioničko društvo bude efikasno u svom funkcioniranju. Iz tog razloga su predložili dioničko društvo, koje doista ima jednostavniju metodu funkcioniranja zato što dioničko društvo ne mora podnositi godišnje planove rada skupštini osnivača. Predložen model podrazumijeva ravnateljstvo dioničkog društva i skupštinu društva, a u praksi to znači da se skupština društva sastaje jednom u četiri godine da izabere ravnatelja i jednom godišnje da usvoji završni račun. To je dobar model koji dobro funkcionira kod gospodarskih subjekata koji se pravno natječu u tržišnoj utakmici. Mišljenje naše vijećničke skupine jest da nije ključna samo efikasnost kod jednog ovakvog poduzeća koje će upravljati otpadom. Primjerice, subotička tvrtka 'Pionir' mora biti tržišno orijentirana, a svatko može

»Dovoljno pameti«

»Donesena je loša odluka. Treba riješiti problem regionalnog upravljanja otpadom, ali ne tako da to bude stranački interes ili interes tajkuna. Odluka o osnutku dioničkog društva usvojena je glasovanjem vijećnika Saveza vojvođanskih Mađara, G17 Plus, Demokratske stranke i Srpske radikalne stranke, dok su vijećnici DSHV-a i LSV-a napustili sjednicu. Ipak se nadam da prilikom donošenja odluke o lokaciji deponija nećemo dopustiti unošenje smeća u dvorišta naših seljaka. Podržat ćemo inicijativu DSHV-a da se ne dopusti izgradnja deponija na lokalitetu bivše 'Azotare'. Nadam se da će biti dovoljno 'pameti', a ako ne bude, podići ćemo grad 'na noge', jer lokacija deponija ima dugoročne posljedice«, kaže vijećnik i pokrajinski zastupnik Mirko Bajić iz NDSV.

Zaštititi javne interese građana

»Vijećnici će morati donijeti konačnu odluku o lokaciji regionalnog deponija, a važno je da subotički parlament prvo donese tu odluku i da tek onda sukcesivno uslijede odluke ostalih općina koje čine ovu regiju, za upravljanje čvrstim otpadom. LSV se izričito protivi inicijativi da se regionalni deponij nalazi na lokalitetu bivše 'Azotare' u Mjesnoj zajednici Verušić. Postoje druge lokacije koje dugoročno više odgovaraju, a umnogome su prihvatljivije sa stajališta građana. Trebamo zaštititi javne interese građana«, kaže Darko Sarić Lukendić.

izabrati hoće li jesti čokolade koji proizvodi 'Pionir', ili će kupiti možda 'Nestle' čokolade. No, u slučaju upravljanja otpadom, građani neće biti u mogućnosti izabrati koje će poduzeće odnositi njihov čvrst otpad, nego će biti prinuđeni prodati otpad formiranom dioničkom društvu i to po cijeni koje to poduzeće odredi. Dakle, u pitanju je monopol, a naša vijećnička skupina smatra da moraju postojati dodatni mehanizmi kontrole rada tog dioničkog društva, prije svega zbog utvrđivanja politike cijena, dinamike odnošenja otpada, te elemenata bitnih za zaštitu životnog okoliša«, kaže Darko Sarić Lukendić i ističe kako nije donesena odluka o lokaciji regionalnog deponija, ali da je najviše puta spominjano kako je najizvjesnija lokacija u Mjesnoj zajednici Verušić.

Zvonko Sarić

Dogovor

»Prije izvanredne sjednice Skupštine Općine Subotica postignut je dogovor s koalicijskim partnerima da se na sjednici ne donosi odluka o lokaciji regionalnog deponija. Kada se prijedlog lokacije regionalnog deponija bude našao na dnevnom redu subotičkog parlamenta, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini koordinirat će svoje aktivnosti s predstavnicima mjesne zajednice u kojoj će biti predviđena lokacija«, kaže zamjenik predsjednika Općine i predsjednik DSHV-a Petar Kuntić.

Plodne oranice na Verušiću, Azotara pokraj istog mjesta na oranicama izgrađena. Hoće li i deponij?

Održan Osmi sajam zapošljavanja na teritoriju Sjevernobačkog okruga

Ponudeno preko 500 radnih mjesta

Osmi sajam zapošljavanja na teritoriju Sjevernobačkog okruga posjetilo je oko 2000 nezaposlenih u Mađarskom kulturnom centru »Népkör«, u petak 19. listopada. »Posjetilo nas je preko 2000 građana iz Subotice iz okolice. Veliki društveni problemi, kao što je nezaposlenost, mogu se riješiti i pomoću malih aktivnosti kao što je sajam. Sudjelovala su 44 poslodavca s ponudom od preko 500 radnih mjesta i na temelju njihovih reakcija, rekao bih da je sajam uspio«, rekao je *Dušan Torbica*, direktor Nacionalne službe za zapošljavanje Filijala Subotica. »Osim toga, danas smo organizirali i susret radnika koji su se našli na spiskovima viška radne snage, te poslodavaca koji će kroz projekt 'Otpremninom do posla', na obostrano zadovoljstvo riješiti mnoge probleme«.

Na ovom su sajmu poslodavci iskazali oko 185 slobodnih radnih mjesta kao trenutačne potrebe, dok je još oko 135 planirano u idućem razdoblju, te su ocijenili pozitivnim ovakav vid aktivnosti Nacionalne službe za zapošljavanje u smislu same ideje o organiziranju Sajma zapošljavanja, zaključak je nakon analize anketnih upitnika koje su popunjavali poslodavci. O mišljenju nezaposlenih dovoljno govori podatak kako bi 99 posto nezaposlenih preporučilo i drugima da posjete Sajam zapošljavanja. Na osmom po redu sajmu, podneseno je 2077 radnih životopisa. Do

Sajam je posjetilo preko 2000 građana

sada, na proteklih sedam sajmova zapošljavanja koji su organizirani u okviru redovitih aktivnosti NSZ-a, sudjelovalo je 249 poslodavaca iz Sjevernobačkog okruga, koji su ponudili 2264 slobodna radna mjesta od kojih je do sada popunjeno 1222.

»Kao predstavnik sindikata i predsjedavajući Socijalno-ekonomskog savjeta Općine Subotica, mogu istaknuti zadovoljstvo pripremom i načinom organizacije ovoga skupa, kao i velikom zainteresiranošću Subotičana. Ponuda za nova radna mjesta bila je velika, tražili

su se kandidati različitih profila i obrazovanja. Moram istaknuti i kako je potražnja za novim radnim mjestima bila veća od ponude, što je i razumljivo zbog velikog broja nezaposlenih osoba na teritoriju Općine Subotica. Uvjeran sam kako će se ovakvim radom Skupštine Općine, Nacionalne službe za zapošljavanje i sindikata, smanjiti broj nezaposlenosti u Subotici«, rekao je potpredsjednik Samostalnog sindikata u Subotici i predsjedavajući Socijalno-ekonomskog savjeta u Općini Subotica *István Hugyi*.

Prema podacima Nacionalne službe za zapošljavanje, Filijala Subotica, u subotičkoj općini trenutačno ima 11.500 nezaposlenih, što je 40 posto manje, dok Sjevernobački okrug broji 18.000 nezaposlenih, oko 35 posto manje, u odnosu na 2006. godinu u istom razdoblju.

S obzirom na obostrano zadovoljstvo, i poslodavaca i nezaposlenih, te imajući u vidu dobre rezultate ovoga sajma, NSZ Filijala Subotica nastavit će i nadalje organizirati ovakve i slične aktivnosti.

J. K.

LDP: RRA u službi zaštite interesa SVM i DSS

Općinski odbor Liberalno demokratske partije oglasio se u utorak, 23. listopada, priopćenjem u kojemu izražava svoje neslaganje s odlukom Savjeta Republičke radiodifuzne agencije da se Radio Subotici oduzme regionalna frekvencija za emitiranje radijskog programa za područje regije Subotica – Kanjiža – Senta u korist Pannon radija, ističući, kako je u dosadašnjih 38 godina rada i uspješnog emitiranja programa na jezicima sredine Radio Subotica dokazala i potvrdila stručnost u informativnoj djelatnosti. Navode u obrazloženju Savjeta RRA kojim odbija prigovor Radio Subotice o neispunjavanju uvjeta Pannon radija za dobivanje frekvencije, LDP ocjenjuje kao arogantne, neodgovorne, omalovažavajuće i uvredljive za zdrav razum građana Subotice. LDP ističe i kako bahatim nepoštovanjem zakona RRA ukida stečena prava građana i drugih nacionalnih zajednica na informiranje na vlastitom materinjem jeziku. Liberali smatraju da se tu radi o politič-

kom dogovoru između Saveza vojvođanskih Mađara i stranke *Vojislava Koštunice*, te da se RRA ovom odlukom, kršeći ustavna prava građana Subotice, nedvosmisleno stavila u službu zaštite interesa tih dviju stranaka. Za subotičke liberalne je neprihvatljivo forsiranje ostvarivanja prava samo jedne nacionalne zajednice, a na štetu drugih, jer se na taj način povređuju elementarna, ustavom zajamčena prava i ostalih nacionalnih zajednica.

LJ. D.

Amatersko kazalište »Beli Manastir« gostuje u Ljutovu

U okviru manifestacije »Mjesec kulture« u Ljutovu u subotu, 27. listopada, gostuje Amatersko kazalište »Beli Manastir« (Republika Hrvatska) s predstavom »Prva studentska noć« u režiji *Zorana*

Nikola Kvala, ravnatelj JKP »Pogrebno« iz Subotice

Blagovremena priprava

Još početkom rujna započeti su radovi na uređivanju i sređivanju svih grobalja

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Sljedećeg tjedna, u četvrtak i petak 1. i 2. studenoga, posjetom groblju mnogi će obilježiti blagdan Svi svetih i Dušni dan, obilazeći vječne kuće svojih najbližih. U susret tim danima, o najvažnijim aspektima predstojećih blagdana, kao i o realiziranim projektima, porazgovarati s *Nikolom Kvalom*, ravnateljem JKP »Pogrebno« iz Subotice.

Kao i svake godine mi smo blagovremeno započeli akciju pripreme naših 13 grobalja za predstojeći blagdan Svi svetih. Spomenuta priprema je već u finalnoj fazi, naime obavljena su gotovo sva potrebna košenja i sređivanja infrastrukture, a iskreno se nadam da će vremenski uvjeti poslužiti sve do konca ovoga mjeseca kako bi se sve započeto moglo i dovršiti, kaže Nikola Kvala. Glede naše kontinuirane skrbi oko svih grobalja koja su pod našom ingerencijom, nastojimo i konkretno učiniti uvijek nešto više u odnosu na proteklu godinu. Tako tijekom godine brinemo o svim površinama, kako na samim grobljima tako i u njihovoj neposrednoj okolini, brinući se o izgradnji nove ili popravkom i restauriranjem postojeće infrastrukture u vidu, primjerice, staza ili ograde. Činjenica je kako određena posebna sredstva za tu vrstu održavanja ne dobivamo ni od koga, već se sve to realizira iz naših resursa, točnije to sve rade naši uposlenici tijekom redovitoga radnoga vremena. U pitanju je ipak golemi posao, jer kada se završi, primjerice, košenje

jednog dijela, već je protekom određenog vremena potrebno kositi na drugoj strani, ali tijekom godine se obavlja nekoliko redovitih košenja i po potrebi angažiraju i dodatne ekipe. Naravno, za predstojeći se blagdan sve ponovno uređuje, jer tijekom prva dva dana studenoga groblja posjećuje tisuće i tisuće ljudi. Osobno mislim kako je u Subotici ovaj blagdan visoko postavljen i njemu se pridaje velika pozornost i značaj, što najbolje potvrđuju i velike gužve 1. i 2. studenoga. Opet, sama slika kada u predvečer na grobljima zasjaju tisuće svijeća, najbolje govori koliko je u pitanju lijep i važan blagdan koji se tradicionalno svetkuje na našim prostorima.

Osim održavanja grobalja, mi svake godine imamo i plan uređenja grobalja, za koji su potrebna i određena dodatna sredstva bez kojih on ne bi mogao biti realiziran. Ta sredstva dobivamo iz općinskog proračuna, a za tekuću smo godinu dobili tri milijuna dinara što je utrošeno za nekoliko većih investicija. Tako smo sredili ograde na Senčanskom i Kerskom grob-lju, također je uređena staza na Senčanskom groblju, kao i značajni zahvati na Paličkom groblju, te rasvjeta na Kerskom groblju, što će sve pridonijeti ljepšem i boljem stanju na ovim grobljima, zaključuje Nikola Kvala, dodajući kako će se u budućnosti nastojati još više ozelenjivati i uređivati sve površine koje su pod ingerencijom ovog komunalnog poduzeća. ■

Hermana. Iste će večeri publika imati prigodu pogledati predstavu »Daleko nam salaš« *Laze Pančića* u režiji *Nandora Klinockog* i izvedbi domaćeg ansambla. Početak je u 19 sati, a ulaz je slobodan. Organizator manifestacije je HKUD »Ljutovo«.

Besplatno cijepljenje protiv gripe oko 1. studenoga

Virus gripe još nije registriran u Subotici, a ni u Srbiji, iako je posljednjih tjedana registrirano oko 15 tisuća oboljelih od respiratornih infekcija, najviše djece predškolske i školske dobi. Komercijalna cjepiva su stigla u ljekarne, a besplatna, koja se dijele u domovima zdravlja, se tek očekuju, te će besplatno cijepljenje početi oko 1. studenoga. Ogranak Ljekarne broj 1 ispod Gradske kuće dobio je prve doze trokomponentnog cjepiva protiv gripe. Njegova cijena za komercijalno cijepljenje je 490 dinara. Prema preporuci Svjetske zdravstvene organizacije ovogodišnje cjepivo za sjevernu hemisferu sadrži nove komponente i ima bolju zaštitu, a najbolje je cjepivo primiti mjesec dana prije epidemije, koja se ove godine očekuje u veljači i ožujku.

»Agria« na sajmu u Prištini

Subotički poduzetnik *Lazar Baraković*, direktor tvrtke »Agria«, sposjetio je sajam »Agrokos« u Prištini, koji je održan od 17. do 21. listopada, gdje je izložio proizvode svoje tvrtke – pneumatske sijačice za kukuruz i ostale kulture, a sajam je bio prilika i za uspostavljanje poslovnih kontakata.

Subotički međuregionalni gospodarski sajam

Poslje nekoliko godina stanke Subotica će ponovno biti domaćin međunarodne sajamske manifestacije u cilju jačanja gospodarskih veza i odnosa u regiji. »Prvi subotički međuregionalni privredni sajam« održat će se od četvrtka, 25. listopada, do nedjelje, 28. listopada, u Dvorani sportova. Osim stotinjak domaćih tvrtki, u Dvorani sportova pojavit će se i preko 50 izlagača iz inozemstva. U okviru manifestacije održat će se i specijalizirani sajam građevinarstva, interijera i eksterijera pod nazivom »Kuća i naš dom«. Cijena pojedinačne ulaznice je 100, a obiteljske – za dvije osobe, 150 dinara. Ulaz za djecu je besplatan.

Održan XII. festival dječjeg folkloru u Tavankutu

Djeca su ukras svijeta

U subotu 20. listopada 2007. godine u Domu kulture u Tavankutu održan je XII. festival dječjeg folkloru pod nazivom »Djeca su ukras svijeta«. Program je započeo okupljanjem predstavnika sudionika na zajedničkom susretu u OŠ »Matija Gubec«, gdje je prikazan film o Tavankutu, nastao u okviru mjesne škole, a potom je upriličena sv. misa, s obzirom da je to bio dan posvete mjesne crkve, gdje su nazočni bili svi sudionici ovogodišnjeg festivala.

U dvorani Doma kulture nastupila su djeca domaćina i gostujućih kulturno-umjetničkih društava, prikazujući svoje umijeće u očuvanju tradicije. Pjesma i igra bili su motiv koji ih je sve objedinio, pri čemu su istovremeno pokazali kako su, iako još uzrastom mladi, ovladali tradicionalnim plesom i pjesmom.

Program koji je obilovao dječjim smijehom i radošću, okončan je podjelom zahvalnica svim

sudionicima ovog festivala i svim dobrotvorima ovog projekta. Generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici *Ljerka Alajbeg*, koja je pratila festival, u svom je govoru istaknula važnost očuvanja kulturne baštine, ali je i naglasila važnost potpore kulturnim projektima.

Pismo potpore Festivalu dječjeg folkloru poslao je i saborski zastupnik dr. *Stjepan Bačić*,

koji je naglasio kako je tamo, gdje djeca nastavljaju tradiciju naših predaka, garantiran i opstanak hrvatske loze u Vojvodini.

U nedjelju, domaćini su s gostima iz Zagreba obišli Suboticu i Palić, te posjetili ZOO vrt.

Nastupili su: Folklorni Ansambl »Venčec« Dubrava, Zagreb, HUK »Lajčo Budanović« Mala Bosna, HKPD »Tomislav« Golubinci, KPZH »Šokadija« Sonta, HKUPD »Mostonga« Bač i domaćini – HKPD »Matija Gubec« Tavankut.

Ovaj projekt podržali su: Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu, Ministarstvo vanjskih poslova Republike Hrvatske, Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici, mjesna samouprava Tavankut, OŠ »Matija Gubec« Tavankut, Hrvatska čitaonica Subotica, župa Srca Isusova Tavankut i ZOO vrt Palić.

L. S.

»Jeans večer« u HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici

Kako smo se nekad zabavljali...

Oko dvije sotine pripadnika nekada popularne »jeans generacije« okupilo se na »Jeans večeri« koja je prošle subote održana u Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo«. Inicijator ovog okupljanja *Ivan Piuković*, kaže kako je ideja večeri bila da se pripadnici ove uzrasne generacije koji su danas »niti mladi, niti stari«, prisjete načina na koji su nekad zabavljali. Odjeveni po propisanom »dress codeu« – u farmericama i jeans jaknama

– okupljeni su se uz hitove 80-tih zabavljali do jutarnjih sati (1:30).

Za glazbenu podlogu bili su zaduženi DJ-evi *Željko* i *Siniša*, poznati po tomu jer su nekada bili angažirani na Studiju 3 Radio Subotice. Osim toga, dvojica DJ-eva izabrali su i najbolji plesni par večeri. Ova je laskava titula pripala *Ljiljani* i *Ivanu Duliću*, koji su za svoje umijeće na plesnom podiju nagrađeni voćnom tortom.

D. B. P.

Drugi radni sastanak podunavskih kulturno-umjetničkih društava

Povelja u studenome

Predviđeno tješnje povezivanje udruga iz Podunavlja i Srijema

U petak, 19. listopada, u prostorijama Kulturno-umjetničkog društva Hrvata »Bodrog« u Bačkom Monoštoru održan je drugi radni sastanak predstavnika, ovoga puta samo podunavskih, hrvatskih kulturno-umjetničkih društava. Uz ispriku zbog spriječenosti, predstavnici pojedinih udruga su poručili da ostaju uz ideju o potpisivanju Povelje o

PROBLEMI FINANCIRANJA:

U raspravi su istaknuti problemi s kojima se suočavaju udruge u svome radu. Predsjednik HKUD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega *Stipan Katačić* govorio je o problemima za koje vjeruje da su svima zajednički. »Najbolnije točke su nam – dostupnost informacija, sustav financiranja i kalendar manifestacija. Ne mogu se

Imamo i naše političke stranke i zastupnike u parlamentima Srbije i Vojvodine, tako da bi svi trebali biti mobilniji u rješavanju nagomilanih problema. Stoga moramo naše međusobne odnose regulirati tako, da barem u ovom dijelu izbjegnemo sve uočene propuste i na taj način sami sebi pomognemo«, rekao je, između ostaloga, *Katačić*.

O negativnim iskustvima svoje

na o tome kada i gdje je njihovo prisustvo najpotrebnije, trebali bi osjetiti da jedna manifestacija međunarodne naravi, poput nedavnoga gostovanja Tuzlaka u Baču, ne bi trebala proći bez njih«, rekao je *Šimudvarac*.

POVELJOM ZAŠTITI SVOJE

INTERESE: U daljnjoj raspravi bilo je riječi o iskustvima pojedinih udruga stečenim prigodom gostovanja u Hrvatskoj. Prema mišljenju Ivana Andrašića često se događa da »političari a i puk, poistovjećuju pojmove Subotica i Hrvati u Vojvodini, odnosno bivaju jako iznenađeni spoznavajama da zavidan broj Hrvata obitava i u Podunavlju i Srijemu, te da još i aktivno i jako uspješno rade na očuvanju nacionalnog, vjerskog i kulturološkog identiteta Hrvata na ovim prostorima«.

Na koncu, zaključeno je kako predloženim oblikom i obujmom suradnje navedene udruge žele zaštititi svoje interese i intenzivirati međusobnu suradnju u okviru hrvatske nacionalne zajednice u Vojvodini. Slijedeći radni sastanak organizirat će KPZH »Šokadija« u Sonti, gdje je za dan održavanja »Šokačke večeri« predviđeno i potpisivanje ove Povelje.

»Zadovoljna sam do sad dogovorenim i mislim da je to jedini ispravan put u unapređivanju naše međusobne suradnje. Osobno, mislim da je veliki uspjeh to što je HNV u uvjetima lošega ozračja, koje ga je od osnutka pratilo, uopće i opstao, a nadam se i da će ubuduće pojačati izravnu suradnju s udrugama. Između ostaloga, očekujem da nas projekt-menadžer naše krovne institucije malo češće poziva i instruiraju glede izrade projekata i prijava na natječe, koji se mogu naći na internetu«, kaže za Hrvatsku riječ domaćica sastanka, predsjednica KUDH »Bodrog« Marija Turkalj.

H. R.

Cilj sastanka u Bačkom Monoštoru:
Bolje institucionalno povezivanje i pomoć u rješavanju zajedničkih problema

međusobnoj suradnji, te poručili da će uz bolju koordinaciju vremena sljedećem sastanku prisustvovati. Podsjetimo, o prvom radnom sastanku održanom u Baču već smo izvijestili čitatelje našega lista.

Tema drugoga sastanka bilo je idejno i tehničko dotjerivanje nacrtu Povelje, kojega su pripremili predsjednik i tajnik KPZH »Šokadija« iz Sonte prof. *Zvonko Tadijan* i *Ivan Andrašić*. Prijedlogom ove Povelje predviđeno je tješnje povezivanje udruga s hrvatskim nacionalnim predznakom iz Podunavlja i Srijema u cilju boljeg institucionalnog povezivanja i međusobne pomoći u rješavanju problema koji su im zajednički.

oteti dojmu da informacije bitne za sve naše institucije pravovremeno dobiju samo rijetke povlaštene, a mi na periferiji čitamo o njima u tisku i to kad su već zastarjele. I s financiranjem ima dosta problema. Objašnjava nam se da se financiraju projekti, no, u realizaciji nam se, nameće zaključak o primjeni pučke izreke »tko je bliži vatri, bolje se ugrije«. Isto tako, tijela HNV-a od svojega osnutka do danas prave, a nikako ne uspijevaju i napraviti kalendar manifestacija naših udruga. Uopćeno, glede rada HNV-a nameće se zaključak da je ta institucija više zabavljena sama sobom, nego onim radi čega je i formirana.

udruge govorio je i tajnik HKUPD »Mostonga« iz Bača *Krešimir Šimudvarac*. »Mi smo mlado društvo, osnovani smo prije 10 mjeseci, no, već nailazimo na ovdje iznijete probleme. Komunikacija s HNV-om je jako slaba, glede financijske potpore nezadovoljni smo, nama nije potrebna nikakva milostinja, nama je najpotrebnija potpora u vidu prisustva predstavnika naše krovne institucije, kao i hrvatske diplomacije našim akcijama i na taj način davanje legitimiteta 'Mostongi' u očima kako lokalne samouprave, tako i pučanstva. Svjestan sam da smo mi kilometarski daleko od Subotice, no, dužnosnici bi trebali povesti raču-

U crkvi sv. Jakova u Plavni

Misijska nedjelja i misa zahvalnica za plodove zemlje

U odnosu prema bližnjima mogli bismo prije govoriti o nezahvalnosti nego o zahvaljivanju *
Djeca su nezahvalna svojim roditeljima, roditelji svećenicima i nastavnicima,
bolesnici onima koji ih njeguju, a svi smo često nezahvalni Bogu

Misno slavlje u Plavni predvodio je vlč. Marijan Vukov

U nedjelju, 21. listopada, u župnoj crkvi sv. Jakova okupili su se brojni vjernici iz Plavne i okolice na misi zahvalnici za ubrane plodove protekle godine. Misno slavlje predvodio je vlč. *Marijan Vukov*, ovogodišnji mladomisnik u Subotičkoj biskupiji, u zajedništvu s domaćim župnikom vlč. *Josipom Štefkovićem*. Ugodno iznenađenje na sv. misi priredila je skupina članova HKUPD-a »Mostonga« iz Bača i Plavne, koji su bili obučeni u prekrasne šokačke narodne nošnje i time su ovaj vjerski događaj i susret s Bogom podigli na višu razinu.

ZAHVALJIVANJE: Već na prošloj nedjeljnoj misi, u svojoj propovijedi, vlč. Josip Štefković potaknuo nas je na razmišljanje o zahvaljivanju, što često nedostaje u međuljudskim odnosima, a sve se manje upućuje i Bogu. U odnosu prema bližnjima mogli bismo prije govoriti o nezahvalnosti nego o zahvaljivanju. Djeca su nezahvalna svojim roditeljima, roditelji svećenicima i nastavnicima, bolesnici onima koji ih njeguju, a svi smo često nezahvalni Bogu. U ovom životu trebali bismo zahvaljivati na svemu – i onda kada ima dobrih plodova, ali i kada smo u krizi,

bolesti, tjeskobi, jer Bog je i tada s nama.

U svojoj nadahnutoj propovijedi vlč. Marijan Vukov je na poučan način i konkretnim primjerima pojasnio smisao euharistije, zahvale i molitve. Govorio je upravo u misionarskom duhu, što će zasigurno našim vjernicima biti poticajno u prakticiranju svakidašnje molitve i zahvale Bogu, pa i onda kada nismo možda težak križ ili nam se čini da su nam molitve neuslišene. Vlč. Marijan zahvalio se ovom prigodom i našem župniku Josipu i svima koji su došli u crkvu, a posebice djeci i onima koji su bili obučeni u lijepe narodne nošnje.

ODGOJ KROZ POBOŽNOST: Ova sveta misa bila je obogaćena prigodnim programom kojega je pripremila vjeroučiteljica *Karolina Orčić* sa svojim vjeroučenicima. Crkva je bila lijepo ukrašena zrelim plodovima i jesenskim bojama, a djeca su svojim čitanjima i molitvama ostavila ugodan dojam na vjerskom i na mađarskom jeziku. Misno slavlje predvodio je župnik *Antal Egedi*, koji se i potrudio da nam crkva lijepo izgleda i da djecu na koncu svete mise počasti slatkišima.

me u zemlju bez pogleda u nebo, dugo je ostalo upitno što će biti od žetve! Sudjelovanje malih vjernika u ovoj pobožnosti imalo je i svoju odgojnu funkciju: stvaranje pozitivnog emocionalnog odnosa djece prema prirodi i njenim plodovima, te izgrađivanje ekološke svijesti i potrebe za čistom i zdravom hranom. Ali, i duhovnom hranom!

MISIJSKA NEDJELJA: Na ovoj sv. misi slavili smo i Misijsku nedjelju i molitveno smo se sjetili naših svećenika, redovnika, braće i sestara, koji se žrtvuju na

u misijskom poslanju Crkve. Pri tome moramo znati da je Crkva misionarska po svojoj naravi i da, po Kristovoj zapovijedi, mora slati misionare da po cijelom svijetu šire evanđelje, makar trpjela čak i od nestašice lokalnih svećenika.

Na koncu misnog slavlja vlč. Josip zahvalio se Pučkom župnom zboru na lijepom pjevanju, malim vjernicima-sudionicima ovog događaja, vjeroučiteljici Karolini, vlč. Marijanu, posebice na lijepoj propovijedi, članovima HKUPD-a »Mostonga«, koji su u šokačkim

nepreglednome misijskom polju. Pred nadirućom sekularizacijom, krizom obitelji, opadanjem broja zvanja i drugim duhovnim problemima upućeni smo na usrdnu molitvu i prepoznavanje svoje uloge

narodnim nošnjama bili živi ukras u našoj crkvi i svim vjernicima, koji su u zajedništvu nazočili ovoj svetoj misi zahvalnici.

Zvonimir Pelajić

U nedjelju u Lemešu održana misa zahvalnica

Zahvala za plodove

Župa Rodenja Blažene Djevice Marije u Svetožaru Miletiću u nedjelju 21. listopada bila je puna vjernika, što djece, što starijih.

Djeca iz dječje skupine HBKUD »Lemeš« bila su obučena u narodnu nošnju što je pridonijelo ljepoti mise zahvalnice, na kojoj su se svi skupa molitvom zahvalili Bogu za plodove koje su ubrali u protekloj godini. Crkvu su mnogi vjernici ukrašili plodovima s polja. Djeca iz trećeg razreda osnovne škole molila su molitvu vjernika na hrvatskom i na mađarskom jeziku. Misno slavlje predvodio je župnik *Antal Egedi*, koji se i potrudio da nam crkva lijepo izgleda i da djecu na koncu svete mise počasti slatkišima.

T. B. i S. B.

U Zemunu upriličena promocija knjige Ilije Okrugića

Večer »Lirike«

či profesora *Dure Rajkovića* iz Petrovaradina koji je na izvanredan način približio publici životno djelo Ilije Okrugića i naravno knjigu »Lirika« koju je priredila i za koju je pogovor napisala prof. *Jasna Melvinger* uslijedio je kratak, ali veoma dobro osmišljen program koji je započeo prezentiranjem dvije pjesme iz same zbirke (i to »U našem lijepo ti je Srijemu« i »Posveta Zemunu«) u izvođenju *Danijele Lukinović*.

Predsjednik Zajednice Hrvata Zemuna Zvonimir Rajković

Dana 22. listopada 2007. godine, Zajednica Hrvata Zemuna i Zemunska župna crkva »Uznesenja Blažene Djevice Marije« organizirali su promociju knjige »Lirika« Ilije Okrugića u knjižnici i čitaonici koja se nalazi u Zmaj Jovinoj ulici broj 24 (u dvorištu župne crkve), a koja nosi njegovo ime (»Ilija Okrugić«). Program je vodio Zvonimir Rajković, inače predsjednik Zajednice Hrvata Zemuna. Nakon uvodne rije-

jednu svoju pjesmu pod nazivom »Lahor« kao svoj doprinos ovoj književnoj večeri. Zatim je združeni zbor Zemunske župe izveo pjesmu »Amo dodi« Ilije Okrugića. Cijeli program je bio sa velikom pažnjom praćen od strane publike uz gromoglasan pljesak nakon svake izvedene tačke. Promocija je završena solo pjesmom »Zovem te dan i noć« u interpretaciji *Aleksandra Pantelića* nakon čega se publici obratio domaćin, Zemunski Dekan *Jozo Duspára* uz puno toplih riječi zahvalnosti svima koji su doprineli da ime Ilije Okrugića dobije svoje pravo mjesto u Srijemu koji je u više navrata opisan njegovim perom kao i u Zemunu čija knjižnica s ponosom nosi ime ovog velikog književnika i skladatelja rođenog 12. svibnja 1827. godine u Srijemskim Karlovcima. Zadovoljna publika nastavila je, uz zakusku, druženje u knjižnici i nakon završenog programa razmjenjujući dojmove uz želju da ovakvih okupljanja ubuduće bude što više.

D. L.

prof. Duro Rajković iz Petrovaradina

Zatim je združeni zbor Zemunske župe pjevao pjesmu Ilije Okrugića »O Tekijska Gospo Sveta« nakon čega se publici obratio dr. *Vlatko Rukavina* iz Zagreba koji je pružio podršku svima koji su uložili svoj trud da se ova promocija osmisli i ponudio svoju nesebičnu pomoć bilo koje vrste kada su u pitanju budući planovi zajednice Hrvata u Zemunu. Promocija je nastavljena prezentiranjem još jedne pjesme iz opusa Ilije Okrugića nakon čega je *Danijela Lukinović* predstavila i

U povodu misijske nedjelje

Svečana misa u Zemunu

U nedjelju, 21. listopada 2007. godine, svečana misa u župnoj crkvi (»Uznesenja Blažene Djevice Marije«) u Zemunu u 10 sati koju je služio msgr. *Jozo Duspára* bila je posvećena misijskoj nedjelji. Molitvom i prigodnim programom crkvenog hora svi prisutni vjernici bili su potaknuti da i sami, jednim malim dijelom, daju svoj doprinos misionarskom načinu života. Što je zapravo misija svakog vjernika i svakog čovjeka uopće, na najbolji način je ilustrirano kroz propovijed u kojoj je

rečeno da svako svojim načinom života treba da nosi poruku mira i suosjećanja prema bližnjima.

Istaknuto je, također da je obitelj mala živa crkva u kojoj roditelji trebaju biti svojoj djeci primjer kako živjeti časno i prenositi taj Božji dar na naredne generacije. Naravno, rečeno je i to da taj zadatak nije u današnje vrijeme ni malo lak, ali da treba svakodnevno moliti da nam Isus da snage da budemo prepoznatljivi po tome da smo krštenjem postali članovi crkve koja ne

bi trebala biti statična već bi trebala slijediti primjer nama najpoznatije misionarke Majke Terezije koja je, iako krhka i nejak žena, cijeli svoj život posvetila aktivnom i svakodnevnom dobrotvornom radu i pomaganju onima kojima je to najpotrebnije. Na tom putu ona nije dozvolila da je zaustavi čak ni strah za vlastiti život. To je poruka koju je i papa *Benedikt XVI.* uputio svim vjernicima širom svijeta, a koju je Zemunskim župljanima prenio njihov župnik, nakon čega su se svi, uz blagoslov, vratili preostalim obvezama toga dana potaknuti na razmišljanje koliko oni doprinose aktivnom širenju vjere, nade i ljubavi kao osnove misijskog djelovanja žive crkve.

D. L.

Mato Bilić, metalac

Život obilježen selidbama

Premda mu je cijeli život bio protkan čestim selidbama, i one mu bile sastavni dio života, Mato ističe da se nikako ne može staviti znak jednakosti između njegovih čestih, ali dobrovoljnih promjena mjesta boravka, i nasilnog protjerivanja

Beščanin *Mato Bilić* jedan je od brojnih Srijemaca koji je postao svjedokom jednog mračnog doba kada je život, nepredvidiv kakav jest, zakotrljao lavinu smrti i mnoge Srijemce u zadnjem desetljeću prošlog stoljeća natjerao na masovni egzodus iz svog rodnog kraja.

Mato je rođen 15. travnja 1934. godine u Donjoj Ričici pokraj Gornjeg Vakufa, u Bosni i Hercegovini, kao četvrto od osmero djece Stjepana i Matije, rođene Miličević. Rano djetinjstvo bilo mu je okovano neimaštinom, refleksom gospodarske krize, koja je tih godina uzdrmla cijeli svijet i nagovijestila novi krvavi svjetski sukob.

IZ BOSNE U SRIJEM: »Rođen sam u mnogobrojnoj, siromašnoj obitelji i odgajan u duhu katoličke vjere, kroz koju smo primali i upijali kršćansku baštinu prenošenu iz generacije u generaciju te smo svojim djelovanjem promicali temeljne ljudske vrijednosti, duboko ukorijenjene u duši hrvatskog naroda«, kaže nam Mato i ističe kako mu je još kao sedmogodišnjem dječaku djetinjstvo obilježio Drugi svjetski rat kroz sve nedaće koje ratovi neizbježno sa sobom nose, a poglavito nesretna okolnost da mu je otac u tom ratnom razdoblju, od 1941. do 1944. godine, bio zatvorenik njemačkog logora. »Još kao dječak osjetio sam svu surovost života i spoznao kako je život zapravo velika borba u kojoj samo maksimalno zalaganje, disciplina i ozbiljnost donosi uspjeh i preživljavanje«, kaže nam Mato, koji je osnovnu školu završio u svom rodnom mjestu, a nakon završene srednje škole zaposlio se kao službenik. Uslijedio je zatim odlazak u tadašnju vojsku, a nakon skidanja vojne odore povratak na svoje staro radno mjesto i ženidba. Svoje sudbonosno »da« Mato je izrekao

1957. godine svojoj, godinu dana mlađoj, sumještanki *Felki Alvir*, a već sljedeće godine mladi bračni par se preselio u Srijem, u Bešku.

RADNI VIJEK: U novoj sredini Mato nije uspio pronaći posao u svojoj struci te se u glavnom gradu Vojvodine odlučio prekvalificirati i odmah je, kao novopečeni metalac, dobio posao u građevinskom poduzeću »Mostogradnja«. Nakon četiri mjeseca, po završetku gradnje mosta, otišao je u novosadski FAM (Fabriku alatnih mašina) gdje su prepoznali njegovu stručnost, odgovornost, radišnost te ga ubrzo postavili za voditelja smjene u kojoj je radilo po tisuću djelatnika. U FAM-u je radio do 1966. godine, a kako mu se obitelj povećavala i potrebe bivale sve veće Mato odlazi na privremeni rad u Austriju. Nakon povratka iz inozemstva novo radno mjesto našao je u novosadskom građevinskom poduzeću »Neimar«, u kojem je proveo sljedeće dvije godine. Zbog loše obiteljske financijske situacije

početkom 1970. godine ponovno odlazi u inozemstvo, ovaj put u Njemačku. Nakon četiri godine provedene u Njemačkoj, i uz određenu ušteđevinu, vraća se i zapošljava na »željeznici« u Novom Sadu, u kojoj je proveo svoj preostali radni vijek. U mirovinu je otišao 1986. godine.

EGZODUS: Bračni par Bilić ima petero djece: *Ilonku* (1958.), *Željka* (1959.), *Ljubu* (1962.), *Vladimira* (1963.) i *Želimirku* (1969.). »Nažalost, najmlađa kći mi se 1981. godine razboljela i postala teški invalid. Iz godine u godine njeno se zdravstveno stanje sve više pogoršava, oduzimaju joj se ruke, noge, govor... To je bolest za koju nema lijeka«, tužnih očiju priča nam Mato, koji je prije devet godina ostao i bez svog najmlađeg sina Vladimira, hrvatskog branitelja, koji je umro od posljedica rata.

Sjeća se Mato i burnih devedesetih godina prošlog stoljeća kada je u njegovom Srijemu jezik

mržnje nadjačao razum i toleranciju, temeljne vrijednosti multietničke i multikulturalne Vojvodine. »Kada su noćna zastrašivanja, učestale telefonske prijetnje, prisilna mobilizacija, strah i nesigurnost, a kasnije i ubojstva, stvorili nepodnošljive uvjete života uslijedio je masovni egzodus srijemskih Hrvata«, kaže Mato, koji je 20. prosinca 1992. godine zamijenio svoju kuću za kuću u novozaagrebačkom naselju Sv. Klara, jer sa svoja tri sina u Hrvatskoj vojsci, suprugom i invalidnim djetetom više nije mogao ostati u Beški.

Premda mu je cijeli život bio protkan čestim selidbama, i one mu bile sastavni dio života, Mato za kraj našeg razgovora ističe da se nikako ne može staviti znak jednakosti između njegovih čestih, ali dobrovoljnih promjena mjesta boravka, i nasilnog protjerivanja kada je jedan cijeli narod bio prognan sa svojih stoljetnih ognjišta.

Zlatko Žužić

Iz kuta mladih: Sandra Šod

Prenijeti znanje djeci

Pohađajući obveznu metodičku praksu na trećoj i četvrtoj godini studija, sama je sebi potvrdila kako je upravo pedagogija područje kojim bi se htjela baviti cijeloga života * Sandra je velika zaljubljenica u svoj rodni grad, što je jedini razlog zbog kojeg je ostala u Somboru

STUDIJ I OBVEZE: Sandra Šod je s odličnim uspjehom završila Gimnaziju »Veljko Petrović« u Somboru, na društveno-jezičnom smjeru. Na taj je način sebi osigurala dobru osnovu i čvrsto predznanje za daljnji studij, također u Somboru. Prije četiri godine upisala je Pedagoški fakultet, a sada ga završava. Apsolventica je, te je samo diplomski rad dijeli od zvanja profesorice razredne nastave. Sandra je desetak godina bila aktivna članica HKUD »Vladimir Nazor« u Somboru, te je prije tri godine zbog mnogih obveza prestala pohađati probe folkloru i posvetila se drugim aktivnostima. Na temelju bogatog iskustva s folkloru, odlučila je da njezin diplomski rad napiše na temu »Elementi folkloru u nižim razredima osnovne škole«.

Pohađajući obveznu metodičku praksu na trećoj i četvrtoj godini studija, sama je sebi potvrdila kako je upravo pedagogija područje kojim bi se htjela baviti cijeloga života. Prošavši na taj način kroz razne škole, odjele, i vidjevši razdraganu djecu u nižim razredima osnovne škole, stekla je dojam kako djeca veoma poštuju svoje učiteljice i s divljenjem očekuju da im upravo one na vješt način objasne gradivo i prenesu znanje.

Osim osnovnih studija, Sandra pohađa tečaj engleskog jezika u privatnoj školi »Olympos« kod profesora Karla Hamedera. Kada dobije certifikat o završenom tečaju, moći će predavati engleski jezik u osnovnoj školi. Iako je svjesna da je u današnje vrijeme teško dobiti posao učiteljice, nada se kako će sa svojim dvjema

diplomama imati veće šanse za zapošljavanje.

KULTURA I JEZICI: Sandra je velika zaljubljenica u svoj rodni grad, što je jedini razlog zbog kojeg je ostala u Somboru. Redovito odlazi u kazalište i kino, te posjećuje sve kulturne manifestacije u gradu. Govori mađarski jezik, dok je u školi učila i latinski i francuski jezik.

SLOBODNO VRIJEME I NEDJELJA: Sandra slobodno vrijeme posvećuje tjelovježbi, te redovito odlazi na sate aerobika. Tako je ljetos odmor provela u Grčkoj u ljetovalištu Leptokarija, s društvom s aerobika. Nedjeljom odlazi u crkvu Svetog Križa, te vrlo rado čita na misi, u dogovoru sa vlč. dr. Marinkom Stantićem. S prijateljicama često odlazi na kavu, voli društvo iz crkve i vrije-

me koje provodi sa svojim dečkom Pericom.

HODOČAŠĆA: Od svojih najdražih putovanja izdvaja hodočašće u Milano s mladima iz crkve i sa svojim dečkom, gdje su dočekali Novu 2006. godinu. Sandra ponekad odlazi u marijansko sveetišće Mariju Bistricu, te obiteljski nedjeljno poslijepodne ponekad provodi i u Aljmašu.

OBITELJ: Svoje mladalačke dane provodi u mimom naselju Šikara gdje živi s cijelom obitelji. Sandra ima starijeg brata Igora koji također, na veliku radost cijele obitelji, završava studij građevine u Novom Sadu.

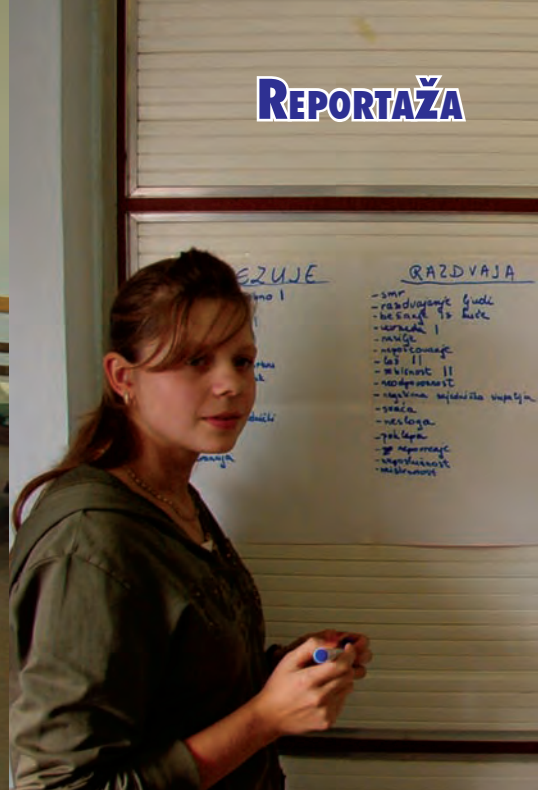
Družiti se sa Sandrom, znači uživati u svakome trenutku, jer Sandra je veoma dinamična i aktivna, ali ipak izuzetno nježna i osjećajna.

Marijana Tucakov

Škola animatora u župnom domu u Sonti

Animatori u Sonti

Škola animatora 2007/2008. započela I. susretom održanim u Sonti od 19-21. listopada*

U akciju uključeno i dvadesetak Sončana * Učenje uz zabavu i molitvu*

Pripreme je besprijekorno organizirao vlč. Dominik Ralbovsky

Piše: Ivan Andrašić

U vikendu Misijske nedjelje u prostorijama župnoga doma i u crkvi sv. Lovre u Sonti održan je I. susret animatora u okviru Škole animatora 2007/2008. Tridesetak mladih katolika iz Vojvodine okupilo se u Sonti u petak, 19. listopada. Sudionike susreta dočekala je katehistica *Kristina Ralbovsky*, a uz nju i dvadesetak mladih vjernika iz sončanske župe.

Nakon večere i upoznavanja, Presveti je pripremit u kapelici, uz molitvu i klanjanje, poslije čega je uslijedio odlazak na spavanje. Subotnje aktivnosti počele su zajedničkom jutarnjom molitvom i samostalnom pripremom doručka, a nakon doručka, kroz cjelodnevne aktivnosti obrađena je tema »Kako je dobro i lijepo kao braća zajedno živjeti«.

TEMA ZAJEDNIŠTVA: Predavačica s. *Rastislava Ralbovsky*, sestra sv. križa iz Đakova, uz pomoć s. *Marte* i domaćice *Kristine*, organizirala je obradu teme kroz malu radionicu, održanu

u vjeronaučnoj dvorani. U duhovnoj i tjelesnoj pripremi za razradu teme mladi glazbenici iz negdašnjeg VIS-a RUAH (Hebrejski naziv za duh), koji su nekada nastupali na manifestacijama, a danas se okupljaju i sviraju samo na susretima animatora, interpretirali su pjesmu »Kriste, budi naša radost«, koja je potom detaljno analizirana, da bi se u nastavku govorilo o odnosu Krista i apostola, te o rađanju zajedništva kroz duhovnu dimenziju odnosa prema Isusu.

Isto tako, podtema – izgradnja odnosa unutar grupe – obrađena je kroz pjesmu »Ja i ti gradimo prijateljstvo«. I u poslijepodnevnom aktivnostima, kad se radilo po grupama, dominirala je tema zajedništva. Analizirane su pojave koje spajaju ili razdvajaju jedinke u grupi, a svaki sudionik na jakni je nosio zakačen list, na kojega su ostali ispisivali svoje mišljenje o njemu.

U večernjem programu druženje je nastavljeno kroz pjesmu, glumu i kratke prikaze života

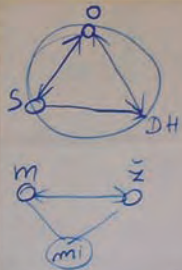
svetaca, a nakon klanjanja u kapelici sudionici su se povukli na spavanje. Aktivnosti su nastavljene u nedjelju jutarnjom molitvom i pripremom za sv. misu. Tijekom mise mladi animatori su izveli pripremljen igrokaz, koji je asociirao na širenje riječi Božje na sve kontinente. Svetu misu predvodio je sončanski župnik vlč. *Dominik Ralbovsky*, a nakon duljeg vremena čuli smo i tonove sončanskih orgulja, koje je nadahnuto svirao sin pokojnog kantora *Siniša Poturica*. Propovijed vlč. Ralbovskog bila je kratka, ali upečatljiva – govorio je o pojmu Misijske nedjelje, o širenju riječi Božje, te o zajedništvu, a skupina djece prinijela je oltaru simbole koji najupečatljivije predstavljaju širenje katoličanstva svijetom.

Po završetku mise VIS RUAH je svojom glazbom i pjesmom iznenadio i oduševio vjernike sončanske župe, koji su ostali u crkvi i pridružili se pjesmi. Nakon zajedničkog ručka i ceremonije

Ja i Ti - gradimo prijateljstvo sad
 Ja i Ti - gradimo prijateljstvo sad
 Ja i Ti - gradimo prijateljstvo sad
 BILO KUDA POBEŠ
 BIO STAR I MLAD
 U SVOM SRCU GLADI
 PRIJATELSTVO SAD!
 JA I TI NI ZBOG

jala rastanka Presveti je prenijet iz kapelice u prostorije crkve i uslijedio je odlazak kućama. O prehrani sudionika skupa brinule su članice crkvenog pjevačkog zbora *Katica Zec* i *Ana Miličić*. Tehničke pripreme za susret animatora besprijekorno je organizirao vlč. Dominik Ralbovsky. Uz neke preinake, cjelovito urađene dragovoljnim radom vjernika, od pomoćnih prostorija su napravljene prostorije za zabavu mladih, a garaža je preinačena u kapelicu.

UJEDINJENI U VJERI: »Prekrasan je osjećaj biti domaćin ovakvog susreta, jer ova mladost je naša budućnost, budućnost naše vjere. Ima tu Hrvata, Mađara, Ukrajinaca, Slovaka, Albanaca i kako ste vidjeli, među njima nema nikakvih barijera, svi su ujedinjeni u vjeri u Krista, svi imaju jako razvijen osjećaj zajedništva. Raduje me i lijep odaziv Sončana za sudjelovanje u ovoj akciji. Ove mlade želio bih uključiti u školu animatora, pred nama je šest ovakvih vikenda, uz tjedan dana boravka u Slovačkoj. Sad se odazvalo dvadesetak mladih, a oni bi trebali biti stožer okupljanja puno većega broja. Ove prostorije, ranije šupe, nismo uredili samo radi susreta animatora, želja mi je da veliki broj mladih Sončana okrene leđa kafićima i ovdje nađe mjesto svojega boravka u slobodnom vremenu«, kaže za naš list vlč. Ralbovsky.

Na »Danima eseja« u Puli

Tomislavu Žigmanovu nagrada »Zvane Črnja«

S dodjele nagrade: Tomislav Žigmanov i Boris Domagoj Biletić

Nagrada »Zvane Črnja« za najbolju knjigu eseja objavljenu od rujna 2006. do rujna 2007., koju u sklopu 5. pulskih »Dana eseja« prvi put dodjeljuju Društvo hrvatskih književnika i ogranak DHK Istarske županije, dodijeljena je 19. listopada

da književniku i filozofu Tomislavu Žigmanovu iz Subotice za knjigu filozofskih eseja »Minimum in maximis« u izdanju AGM-a, prenosi Hina.

U obrazloženju nagrade, koju je pročitao predsjednik DHK-a Stjepan Čuić, koji je Žigmanovu

uručio nagradu, navedeno je da u nagrađenoj knjizi autor donosi 11 pojedinačnih eseja u slijedu te da je to »izvanredno čista knjiga filozofskih eseja«. Istaknuto je i da je riječ o skromnom, ali prodornom autoru.

Žigmanov je dobio i novčanu nagradu u iznosu od 20 tisuća kuna, umjetničku plaketu koju je izradila keramičarka Jadranka Ostić te sliku akademske slikarice Antonije Modrušan iz Šibenika. Za nagradu »Zvane Črnja« ukupno 11 nakladnika prijavilo je 17 knjiga, od kojih je pet ušlo u uži izbor: »Žanrovske prakse hrvatske proze« Branimira Bošnjaka,

»Središte na rubu« Branimira Donata, »Javne samoće« Ljiljane Filipović, »Sugovor s literarnim davlom« Gordane Slabinac te pobjednička knjiga. O pobjedniku je odlučivalo povjerenstvo koje su činili mr. Boris Domagoj Biletić (predsjednik), dr. Ivan J. Bošković, dr. Vinko Brešić, dr. Zvonko Kovač, mr. Božidar Petrač, dr. Helena Sablić Tomić i akademik Ante Stamač.

Inače, ovogodišnja međunarodna književna priredba »Dani eseja«, posvećena književnom eseju, obrađivala je temu »Provincija«.

D. B. P.

Početak integracije nas »rubnih«

»Nadam se da je ovo početak integracije nas 'rubnih' u ono što se naziva suvremeni kulturni život Hrvatske«, kazao je Žigmanov primajući nagradu.

Međunarodni sajam knjiga u Beogradu

800 izdavača iz Srbije i svijeta

Akademik, dramski pisac Dušan Kovačević otvorio je u ponedjeljak 52. Međunarodni sajam knjiga u Beogradu, dok je u ime Italije – počasnog gosta manifestacije, posjetitelje pozdravila talijanska književnica Fler Jegi, prenijela je Beta. Na ovogodišnjem sajmu knjiga u Beogradu, koji traje do 28. listopada, sudjeluje oko 800 izdavača iz Srbije i regije, kao i iz Kanade, SAD, Grčke, Velike Britanije, Francuske, Brazila, Portugala, Angole, Irana, Švicarske, Japana, Poljske, Austrije, Njemačke i, po prvi put, iz Rusije i Kine.

Sajam je ove godine posvećen prosvjetitelju Dositeju Obradoviću i 200. obljetnici njegova dolaska u Srbiju.

Osim tradicionalnih nagrada za najboljeg izdavača, ediciju i izdavački poduhvat, najljepšu knjigu i najbolju dječju knjigu, na sajmu će ove godine biti dodijeljena i nagrada »Dositej Obradović« stranom izdavaču za doprinos promociji srpske književnosti u svijetu. Prvi dobitnik tog priznanja je austrijski izdavač »Alojz Vizer« iz Beča. U okviru sajamskog foruma održavat će diskusije o kulturnoj politici Srbije

u oblasti izdavaštva i njegovoj međunarodnoj promociji, o utjecaju masovnih medija na odnos prema knjizi, o bibliofiliji i o uličnoj i internet prodaji knjiga. Organizatori ove godine na Sajmu knjiga očekuju oko 150.000 posjetitelja.

D. B. P.

I »Hrvatska riječ« na štandu

U okviru štanda Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine, u srijedu je na Sajmu knjiga predstavljena nakladnička djelatnost NIU »Hrvatske riječ« sa dosad 20 objavljenih naslova, kao i nekoliko izdanja iz aktualne književne produkcije vojvođanskih Hrvata. Inače, na ovom su štandu predstavljena i izdanja drugih nacionalnih manjina koje žive u Vojvodini.

Simfoničari i Rita Kinka u Novom Sadu

Vojvodanski simfoničari će u ponedjeljak, 29. listopada, nastupiti u Sinagogi pod dirigentskim vodstvom *Berislava Skenderovića* i sa solisticom na klaviru *Ritom Kinkom*.

Na programu su djela »Cuban Overture« i »Koncert u F-duru za klavir i orkestar« *Georgea Gershwin*a, te »Simfonija br. 7, cis-moll, op. 131« *Sergeja Prokofjeva*.

Ištvančićovo »Izgubljeno blago« nagrađeno u Rumunjskoj

Dokumentarni film »Izgubljeno blago« redatelja Branka Ištvančića dobio je nagradu »Primariei Horezu« na 9. međunarodnom Etno-folk film festivalu, koji je održan u rujnu u rumunjskome gradu Slatioara-Valcea. Vijest je Ištvančiću ovih dana prenijelo hrvatsko Veleposlanstvo u Rumunjskoj, koje mu je i dostavilo nagradu.

Uz tu nagradu filmu su dodijeljeni: zlatna medalja, diploma i novčana nagrada od 500 rumunjskih leja, koje dodjeljuje Fundatia Nationala pentru Civilizatie Rurala »Niste tarani« u Rumunjskoj.

Ištvančićev film sudjelovao je na više od dvadeset međunarodnih filmskih festivala, a govori o posljednjim autentičnim ljudima, koji žive u kraju tipičnome za hrvatski krš i kamenjar.

Hina

Zagrebački teatar »Rugantino« gostuje u Zrenjaninu

Teatar »Rugantino« iz Zagreba gostovat će u nedjelju, 28. listopada (20 sati) u Velikoj dvorani Narodnog pozorišta »Toša Jovanović« u Zrenjaninu. *Špiro Guberina*, *Ivica Vidović*, *Goran Navojec* i ostali glumci odigrat će komad *Ivice Ivaniševića* »Sa' će Božo, svaki čas...« u režiji *Marije Kovača*, a urađen po motivima drame »U iščekivanju Godota«.

Predstava se ovako najavljuje: »traumatična pretvorba poharala je pogone, ostavljajući za sobom pustoš, a ni naš duhovni pejzaž nije utekao tom usudu. Na pola puta između očaja i resignacije, dalmatinske inačice Estragona i Vladimira vrijeme trate zaokupljeni najraširenijom hrvatskom zanimacijom novoga milenija – čekanjem. Za razliku od tisuća drugih koji snivaju svoja radna ili rodna mjesta, iščekuju povrat duga ili stare štednje, geopolitička priključenja ili pravosuđna izručenja, njih dvojica već su i zaboravila za kakvim raspletom žude. Prošlost im je oduzeta, baš kao i pravo na budućnost. Jedino čime još uvijek raspolazu jest ništavilo svakodnevice...«.

Predstavljanje knjige »U iskrama nade« u Subotici

U organizaciji Hrvatske čitaonice danas, 26. listopada, u Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo« bit će predstavljena knjiga pjesama »U iskrama nade« *Mirke Kopunovića*. O knjizi će govoriti: književnik *Vojislav Sekelj*, publicist i književnik *Tomislav Žigmanov* i novinar *Zlatko Romić*. Početak je u 19 i 30 sati.

Predavanje prof. Mate Kuvačića u Beogradu

Zajednica Hrvata Beograda »Tin Ujević« u subotu, 27. listopada, organizira predavanje znanstvenika iz Splita prof. *Mate Kuvačića*. On će govoriti na temu »Poljička republika« (pojam, ustrojstvo i trajanje te državne tvorevine), te predstaviti svoju knjigu »Čija je Hasanaginica?« u kojoj se bavi pitanjima gdje, kada i kako je nastala ova u Europi poznata balada.

U okviru predavanja bit će prikazan dokumentarni film o Poljicima (produkcija HRT-a iz Zagreba), kao i inserti iz igranog filma »Hasanaginica« (»Centar film«).

Predavanje će se održati u prostorijama ZHB »Tin Ujević« u župi crkve sv. Petra (Makedonska 23). Početak je u 19 sati.

Izašao listopadski broj »Matice«

Sredinom listopada iz tiska je izašao novi broj »Matice«, mjesečnika Hrvatske matice iseljenika. Između ostalog broj donosi tekstove o jubilar-nim Rešetaračkim susretima pjesnika, o Hrvatskom filmskom festivalu u Orašju, Danima bokeljskih Hrvata u Rijeci, o EKO-ETNO izložbi na Zagrebačkom velesajmu i o Znanstvenom skupu »Hrvatski kao drugi i strani jezik«. Uz niz tema iz iseljeničtva na stranicama novog broja možete pročitati više i o izložbi »Dalmatinska zagora

– nepoznata zemlja«, koja se trenutačno održava u zagrebačkim Klovičevim dvorima.

Filmovi Zorana Tadića prikazani u Kinoteci

Muzej Jugoslavenske kinoteke u Beogradu podsjetio je u subotu, 20. listopada, na opus hrvatskog redatelja *Zorana Tadića* (1941.–2007.), koji je preminuo nedavno u Zagrebu, a iako vrsni kritičar, esejist i nekadašnja velika nada hrvatske kinematografije i dobitnik međunarodnih priznanja za dokumentarce »Druge« i »Pletenice«, godinama je zapravo bio autsajder. Tom prigodom prikazani su kratki dokumentarni film »Hitch... Hitch... Hitchcock« (1969.), te »Ritam zločina« (1981.) s *Ivicom Vidovićem* i *Fabijanom Šovagovićem*, »San o ruži« (1986.) s *Vlatkom Dulićem* i *Tomislavom Gotovcem* i »Treći ključ« (1983.) s *Božidarom Alićem* i *Vedranom Međimorcem*.

Dunja Knebl, glazbenica

Pjesme koje izvodim osjećam kao svoje

Ako uspijem napraviti interpretaciju koja »dotakne« slušatelja, znači da sam uspjela. Ključ je u samom izboru pjesme. Ponekad se radi o tekstu, ponekad o melodiji: važno je da je pjesma meni lijepa i da mi nešto znači

Razgovor vodio: Davor Bašić Palković

Foto: www.interzone.co.yu

Po vokaciji profesorica engleskog i ruskog jezika, *Dunja Knebl* je svojom izvedbom u pratnji gitare oživjela na desetine pjesama iz bogatog fundusa hrvatske narodne glazbe, s posebnim naglaskom na one s područja Međimurja. Prošloga je tjedna ova šarmanтна Zagrepčanka nastupila u Novom Sadu, u okviru Međunarodnog festivala aktualne glazbe »Interzone«.

► **Koji su Vaši prvi dojmovi nakon nastupa? Kako ste doživjeli reakcije novosadske publike?**

Moram priznati da mi je novosadski koncert bio jedan od najboljih koje pamtim. To je sigurno stoga što su me organizatori dočekali ne samo na najvišoj razini, nego smo se razumjeli još tijekom prvih dogovaranja oko mog nastupa na festivalu. Publika je bila sjajna. To je ono što osjetite kad ste na pozornici – energiju publike. Zatim se to vraća publici i takvi koncerti budu, kako sam rekla, jako uspješni.

► **Koliko je, prema Vašem mišljenju, etno glazba, popularno zvana world music, danas postala trendom? Prijeti li joj u tom smislu neka vrsta komerci-**

jalizacije, a samim time i umanjivanja umjetničkog značaja?

U Hrvatskoj sigurno nije trend. Ima nas premalo, a još uvijek se strogo odvajaju tamburaši, KUD-ovi i mi koji izvodimo smjesu starog i novog. Vani je sve to etno

jednu kategoriju: Najbolji album etno-glazbe. S obzirom da ponekad te kategorije uopće nema, jer je potrebno da za nju bude prijavljeno najmanje pet etno-albuma, slika je jasna – jedva da se snimi pet albuma godišnje.

ili »world music«, a u Hrvatskoj su i »Porin« kategorije strogo odvojene i definirane. Folklor je prema toj definiciji isključivo ona narodna glazba u kojoj su zastupljeni hrvatski narodni odnosno tradicijski instrumenti, a etno ima samo

Što se komercijalizacije općenito tiče, ne znači nužno da je nešto loše ako je komercijalno, premda najčešće jest loše to što se »štanca« radi bolje prodaje. Ne mislim da će etno-glazba biti manje kvalitetna ako postane komercijalna. S druge strane, nije sve kvalitetno što ima etiketu »world music«.

► **Koliko u svojoj autorskoj izvedbi nastojite poštovati izvorni duh pjesama i skladbi koje »iščitavate«?**

S obzirom da najčešće radim pjesme služeći se knjigama – zbirkama etnomuzikologa koji su pjesme bilježili u obliku nota i stihova, predložak za izvornost u obliku snimke ne postoji. Te se pjesme najčešće ne mogu čuti jer nisu nikada snimljene. Time imam potpunu slobodu interpretacije jer u takvom slučaju izvornost je ono što ja unosim u pjesmu. Ako uspijem napraviti interpretaciju koja »dotakne« slušatelja, znači da sam

uspjela. Ključ je u samom izboru pjesme. Na mojim su albumima pjesme koje osjećam kao svoje. Ponekad se radi o tekstu, ponekad o melodiji: važno je da je pjesma meni lijepa i da mi nešto znači.

► **Osim obrada tradicijskih pjesama iz Hrvatske, obrađujete i pjesme iz SAD-a, Engleske, Rusije, Makedonije, Indonezije, Izraela, Škotske...**

Zahvaljujući tome što sam imala sreće pa sam i živjela u većini nabrojanih zemalja, naučila sam na licu mjesta razne narodne pjesme. U tom sam razdoblju bila pjevačica samo za uži krug prijatelja jer mi je pjevanje narodnih pjesama iz različitih zemalja bio najdraži hobi. No, nakon nekoliko albuma na kojima su isključivo hrvatske tradicijske pjesme, napravila sam jedan album »Da sam barem guska« s pjesmama iz raznih zemalja a i Hrvatske, s namjerom da ih sve objedinim u lijepu cjelinu.

► **Kao jedna od istaknutijih predstavnica hrvatske etno-glazbene scene, kakvom ocjenjujete senzibiliziranost izdavača, medija i javnosti u Hrvatskoj, za spomenuti žanr kojem glazba koju izvodite pripada?**

Imam sreću da moj izdavač »Dancing Bear« redovito izdaje moje albume iako se ne ostvari neka velika prodaja, ali dovoljno da se pokriju troškovi. Mislim da je manji problem s izdavačima nego onaj s urednicima na radiju i televiziji. Općenito ima premalo domaće glazbe na državnoj televiziji, a u posljednje se vrijeme eventualno mogu čuti klape i tamburaši što je u skladu sa stavom urednika – nema niti jednog koji je na položaju urednika i ima afiniteta prema onome što se zove world music.

Ne mogu se požaliti na to da me nema u ostalim medijima, no stvar

► **Nakon sedam albuma i sudjelovanja na raznim kompilacijama, ovih dana promovirate svoj novi album pod nazivom »Kite i kitice«. Kažite nam nešto više o njemu...**

Ovaj je album drukčiji od ostalih na kojima se vrte aranžmani oko moje gitare. Naime, glavni suradnik na albumu je Danijel Maoduš, gitarist grupe Afion. On je napravio sve gitarske aranžmane i sve to odsvirao pa je generalni pristup drukčiji, možda univerzalniji i slušljiviji za prosječnog slušatelja koji ne sluša isključivo etno-glazbu. Na albumu su pjesme iz različitih krajeva Hrvatske, najviše iz sjevernih krajeva. Na albumu su sudjelovali su i ostali članovi grupe Afion. Iako su aranžmani minimalistički, pojedini instrumenti daju određenu boju svemu. Tako su zastupljene razne udaraljke, flauta, đembe te afrički instrument kalimba. Osnovni ugođaj je ambijentalni, postignut isključivo akustičnim instrumentima.

Najveći dosadašnji uspjeh

Najveći dosadašnji uspjeh Dunje Knebl je vjerojatno činjenica da londonsko izdanje World Music The Rough Guide (Volume I) iz 1999., za upoznavanje s etno-glazbom Hrvatske preporučuje upravo njezin album »Iz globline srca«.

je u tome da se naša etno-glazba ne može čuti ili je to vrlo rijetko. Od stotinjak pjesama koje sam snimila povremeno se čuje poneka. Možda bi bilo više slušatelja i poklonika da nije tako. Ne može nešto biti popularno ako većina ljudi nije nikad čula sve različite varijante obrada tradicijskih pjesama. Po mojem mišljenju, trebalo bi biti onoliko vrsta obrada koliko ima pravaca u glazbi danas. Tada bi bilo moguće da većina pjesama u novijoj obradi dođe do »svojeg« slušatelja.

► **Koliko ste upoznati s glazbenom baštinom bunjevačkih i šokačkih Hrvata koji žive na području Vojvodine?**

Imam zbirke pjesama iz tog područja. *Vinko Žganec* (jedan od najvećih

hrvatskih melografa, muzikologa i etnomuzikologa, op. a.) je tu bio aktivan, te se puno toga zapisalo.

► **Javno ste počeli nastupati tek s 47 godina. Što biste poručili onim samozatajnim kreativcima koji se svoje umjetničke sklonosti boje podijeliti s »vanjskim svijetom«?** Mislim da svatko treba složiti svoj život prema vlastitim afinitetima. No, ako postoje ljudi koji žele da ih se čuje a nemaju za to hrabrosti, možda je stvarno šteta. Svojim primjerom i stalnim naglašavanjem svojih godina, sada imam 61 godinu, želim pokazati da nikad nije kasno, čak niti u ovim vremenima kad je u cijelom svijetu na snazi kult mladosti i glamura.

Od 15. listopada do 15. studenoga diljem Hrvatske provodi se tradicijska manifestacija »Mjesec hrvatske knjige«, koja je ove godine u znaku novinarke i književnice *Marije Jurić Zagorke*. »Mjesec hrvatske knjige« je u Osijeku započeo lijepom izložbom »Slavonske žene-suvremenice Marije Jurić Zagorke« u prostoru Gradske i sveučilišne knjižnice.

»Cijeli ovaj mjesec posvetili smo slavonskim ženama, ženskom pitanju i ženskom pismu«, istaknula je *Svetlana Mokriš*, informatorica u studijskoj knjižnici GSKO na otvorenju izložbe. Lijepo priređena izložba, s puno originalnih izdanja ali i reprinta desetak slavonskih književnica u službi je afirmiranja slavonske

Obilježavanje »Mjeseca hrvatske knjige« u Osijeku

U znaku slavonske žene

književnice i ženskoga pisma, od onih poznatih, kao što su *Ivana Brlić-Mažuranić*, *Zdenka Marković* i *Jagoda Truhelka*, do onih manje poznatih kakve su slavonsko-brodsko književnica *Jagoda Brlić*, zatim *Josipa Glembaj* i *Jelica Belavić-Bernardizovska*, pa *Leopoldina Rot*, koju je protežirao muž *Antun Rot*, poznati vinkovački i osječki tiskar, *Matilda Hengl*, koja je svoje romane tiskala van Hrvatske te *Vilma Vukelić*, poznatija tek u posljednje vrijeme zahvaljujući njemačkoj narodnoj zajednici u Hrvatskoj.

Izložbu je otvorio ravnatelj Gradske i sveučilišne knjižnice u Osijeku *Dražen Katalenac*, naglasivši kako je ovo središnji događaj u ovogodišnjem obilježavanju »Mjeseca hrvatske knjige«, a GSKO uvijek da svoj obol ovoj tradicijskoj manifestaciji. »Imat ćemo i čitav niz književnih susreta, pa evo najavljujem *Ludviga Bauera*, poznatog hrvatskog pisca za djecu, ali moram istaknuti da je cjelokupni program nekako više ženski intoniran, pa će nam gosti biti *Helena Sablić-Tomić*, *Slavica Jakobović-Hribec*, *Mirjana Herceg* i *Milica Jovanović*, koje će na znanstveno-popularan način problematizirati društvenu ulogu i položaj žena u nas«, rekao je Katalenac.

Slavonska je žena ponovno u središtu pozornosti, barem dok traje akcija Mjesec hrvatske knjige, ali mora se priznati, u nas je žensko pismo inače na cijeni i trenutačno spada u najkvalitetniji dio hrvatske književ-

ne produkcije, o čemu svjedoče uspjesi već spominjane *Helene Sablić-Tomić*, *Vedrane Rudan*, *Slavenke Drakulić*, *Julijane Matanović* i da ne nabrajam, no spomenuta izložba želi na neki način istaknuti tradiciju na razmeđu 19. i 20. stoljeća, kada je položaj žene u nas, pa i žena književnica, bio bitno drukčiji.

S. Ž.

Predstavljena knjiga »Stanovništvo i župe u Slavoniji od 1745. do 1774. godine« Stjepana Sršana

Doprinos rasvjetljavanju povijesti Slavonije i Srijema

Knjiga sadrži niz vrijednih podataka iz druge polovice 18. stoljeća i obiluje izvornim dokumentima iz nekoliko državnih i biskupijskih arhiva

S predstavljanja knjige: Katica Ivić i Dražen Kušen

Nedavno je u Osijeku predstavljena nova knjiga dr. sc. *Stjepana Sršana*, ravnatelja Državnog arhiva u Osijeku, pod nazivom »Stanovništvo i župe u Slavoniji od 1745. do 1774. godine«. Riječ je o lijepo ukoričenom izdanju na 240 stranica uz pregršt zemljovida, dokumenata te fotografija crkava s početka 20. stoljeća, a izdavači su Državni arhiv u Osijeku i Duhovno hrašće iz Drenovaca. Knjiga donosi i pregled broja ljudi u mjestima i župama Slavonije, Baranje i Srijema s popisom iz 1755. godine, koji sadrži broj kućanstava, obitelji, ispovjednika, pričesnika i krizmanika i dobra je osnova za daljnja istraživanja.

POVIJESNA GRADA: Predstavljajući knjigu, pohvale autoru izrekla je dr. *Katica Ivić* s osječkog Ekonomskog fakulteta. »Pred nama je knjiga u kojoj je dr. Sršan odlično obradio povijesnu građu tijekom 18. stoljeća s naglaskom na civilno uređenje Slavonije nakon izгона Osmanlija, zatim crkveno uređenje Slavonije u to vrijeme i popis stanovništva i župa, od kojih su mnoge još bile pod jurisdikcijom Pečuške

nadbiskupije. To je i razdoblje kada se pristupa obnovi Srijemske biskupije, spajanju Srijemske i Đakovačke, koja je već bila sjedinjena s Bosanskom, sa sjedištem u Đakovu, zatim preuzimanje župa od franjavaca 1757. godine, pripajanja Srijemske biskupije Đakovačkoj i Bosanskoj 1773. godine i škole u Slavoniji 1774. godine. Možda i ne izgleda tako, ali to je vrlo veliki posao koji je obuhvatio 464 naseljena mjesta, 165 nenaseljenih mjesta, mnoštvo župa i filijala i 6613 kućanstava, s detaljnim popisom po mjestima i prezimena i imena nositelja kućanstava«, rekla je ona.

PRAĆENJE MIGRACIJA: Mr. *Dražen Kušen* je na promociji istaknuo kako knjiga predstavlja doprinos rasvjetljavanju povijesti Slavonije i Srijema, pa i čitave Hrvatske, posebice kada se radi o ovom popisu stanovništva. »Istina, slično nalazimo i u kanonskim vizitacijama iz ranijega razdoblja, i dobro je služiti se i jednim i drugim izvorima, jer korištena je građa iz nekoliko arhiva, prije svega, biskupijskog, đakovačkog i nadbiskupijskog, pečuškog, pa nam to otkriva

i naseljavanje ovih područja, a osobna imena i prezimena mogu poslužiti za praćenje migracija. Možda naizgled ovo zvuči suhoparno i suviše statistički, no pomniji istraživači znat će tu svašta iščitati, od migracija do jezika, jer je dr. Sršan sve prevodio prema izvorniku. No naglasak je bio i na gospodarstvu, na prihodima, jer Beču je bilo važno ne samo stanje stanovništva i župa već i prihodi i stanje gospodarstva«, istaknuo je mr. *Dražen Kušen*.

Najkraće rečeno, pred nama je još jedna izuzetna knjiga dr. *Stjepana Sršana*, koja se preporučuje svima, jer sadrži niz vrijednih podataka iz polovice 18. stoljeća i obiluje izvornim dokumentima iz nekoliko državnih i biskupijskih arhiva.

S. Žebić

Početak uvođenja prava u Hrvatskoj

Dr. Sršan je, kako i sam kaže u predgovoru, pošao od 1687. godine, kada Osmanlije napuštaju naše krajeve, nakon poraza Sulejman-paše kod Nagy Harsanya, i kada je car Leopold na hrvatsko-ugarskom saboru u Požunu (Bratislava) u listopadu 1687. obećao da će oslobođena područja pripasti Hrvatskoj, te imenovao grofa Franju Ivanovića za velikog župana Virovitičke i Požeške županije. Već 1697. udareni su temelji prvom pravnom uređenju Slavonije, uvodi se civilna uprava i uređuju odnosi s vojskom, koja još uvijek ima glavnu riječ, jer se već sljedeće, 1700. uvodi Vojna granica, ali se i pristupa popisu stanovništva i župa, gospodarstva i prihoda. Osnivanje komorske uprave, te odvajanje civilne od vojne uprave i sudstva, značili su početak uvođenja reda, rada i sigurnosti, dužnosti i prava u Hrvatskoj, čiji Sabor još uvijek nema jurisdikciju na svim svojim područjima, tek obnavljanjem triju županija, Virovitičke, Požeške i Srijemske, 1745. godine stanje se popravlja a potpuno se uređuje ukidanjem Vojne granice 1871. godine.

Mnogi od vas su već možda pogledali posljednji film o najpoznatijem čarobnjaku na svijetu, neki prije mjesec dana, a neki i prije tri mjeseca. Zašto bismo vam donijeli tekst o filmu koji već tri mjeseca igra u kinima? Upravo zato. Stariji čitatelji sjećaju se vremena kada su filmovi u kinima boravili po nekoliko godina, što danas nikako nije slučaj. Kada neki film pregura mjesec dana na repertoaru, sigurno se radi o velikom hitu s milijunskom zaradom. A što tek reći za film koji je već preko tri mjeseca u kinima širom svijeta, uključujući i Srbiju, i još uvijek se prikazuje?

VELIK BROJ REKORDA: »Harry Potter i Red feniksa« (Harry Potter And The Order Of The Phoenix), peti nastavak serijala o čarobnjačkom čudu od djeteta, potukao je veliki broj

»Harry Potter i Red feniksa«; redatelj: David Yates

Nikad uspješniji nastavak serijala

Najnoviji nastavak serijala o čarobnjačkom čudu od djeteta potvrdio je stare »vrijednosti«, ali i donio novo tržište i još vjerne publike

Piše: Miroslav Šokčić

rekorda u Americi i svijetu. Posljednji nastavak avantura Harryja i družine pridonio je da franšiza premaši James Bond filmove kao serijal s najvećom zaradom, ušavši na listu 5 najuspješnijih filmova svih vremena po zaradi u svijetu. Osim brojnih rekorda koje je ovaj film ostvario, ono što ga izdvaja od ostalih filmova iz serijala svakako je činjenica da to više nije film za djecu, a u nekim situacijama ni za tinejdžere. Prošlo je puno vremena od kako je izašao prvi Harry Potter (točno 6 godina), publika kojoj se obraćao porasla je, pa se pred producente filma postavilo pitanje – usmjeriti film istoj skupini ljudi koja se već »vezala« za franšizu, ili tražiti novu publiku među novim generacijama? Ako se zna da se posljednji film žanrovski klasificira kao avantura-fantastika s elementima horora, onda je jasno za koju su se taktiku u studiju odlučili. Ali da budemo iskreni, osim mračnije atmosfere i unapređenih specijalnih efekata (franšiza je postala jedan od razvoja ove djelatnosti kao što su to nekada bili »Ratovi zvijezda«) sve je ostalo po starom. *Daniel Radcliffe*, *Rupert Grint* i *Emma Watson* (koja je u međuvremenu razvila svoj sešepil) i dalje jednako loše glume. Radcliffu nije pomoglo ni to što je između snimanja dvaju nastavaka bio više nego aktivan u kazalištu (pojavljivao se čak u pravim art komadima potpuno nag).

PRAVI IZBOR: Redatelj *David Yates* (koji se još jednom pokazao kao pravi izbor) film otvara gotovo dokumentarističkim stilom

kada Harryjani njegovog prijatelja Dudleya Dementori napadnu u parku u blizini Harryjeve kuće u predgrađu. Ovim se načinom režije jasno odvojio svijet u kojem Harry Potter živi kada nije na Hogwartsu i onaj u spomenutoj školi za mlade čarobnjake i vještice. Upravo iz ove scene razvija se osnovni zaplet jer Harry biva kažnjen i skoro izbačen iz škole od strane Ministarstva magije, jer je koristio magiju van »školskih prostorija«. Naravno, kazna u sebi krije dublju zavjeru protiv Harryja i njegova mentora, profesora Dumbledorea (*Michael Gambon*), a iza nje stoji nitko drugi nego princ

tame Voldemort (*Ralph Fiennes*) i to u zadivljujuće dobroj glumačkoj roli, mada treba imati u vidu konkurenciju. Tko je čitao knjigu zna što se dalje dešava, a tko nije – neka pogleda film. Novi je Harry Potter potvrdio stare »vrijednosti«, ali i donio novo tržište i još vjerne publike. A iako je posljednja knjiga (za sada, jer službeno je priopćeno da nastavaka neće biti, no povijest nas je naučila da ne vjerujemo izjavama isključivog tipa) o dječaku na metli napisana, ostalo je još filmova za snimiti, a Warner Studios imaju prava na sve adaptacije, kao i nezasitnu želju za zaradom. ■

Zagrebački filmski festival

Više od 90 filmova iz 30 zemalja

Prikazivanjem prvog srpskog urbanog psihološkog trilera »Klopka« Srdana Golubovića prošle subote, 20. listopada, počeo je peti po redu Zagrebački filmski festival. Do sutra će publika moći vidjeti više od 90 filmova iz 30 zemalja, u sedam kategorija. U službenoj konkurenciji za nagradu »Zlatna kolica« natjecat će se 11 cjelovečernih, 15 kratkih igranih te 14 dokumentarnih filmova. Novosti festivala su program »Vip Bibijada« s filmovima za djecu i dječjim filmovima, te »Izbori« u kojem će se skorašnji parlamentarni izbori najaviti projekcijama predizbornih spotova hrvatskih stranaka od devedesetih do danas.

U programu »Matineje« prikazuju se premijerni hitovi, u »Klubu 100« europski filmovi koje je u matičnim zemljama pogledalo najmanje sto tisuća ljudi, a u »Kockicama« noviji hrvatski radovi.

Počast preminulim filmašima Ingmaru Bergmanu, Michelangelu Antonioniju, Anti Peterliću, Zoranu Tadiću, Gilu Pontecorvu i Ousmaneu Sembeneu odaje se u programu »Moj prvi film«.

Ove godine uvedeni su posebni žiriji za igrani i dokumentarni program. Organizator ZFF-a je »Propeler film«.

Vjernici se 1. i 2. studenoga prisjećaju svojih pokojnih

Blagdan Svi sveti i spomendan vjernih mrtvih

Svetkovinom Svi svetih, 1. studenoga, slave se svi sveci, kako oni koji su već kanonizirani, tako i oni koji to još nisu. U povijesti se spomen mučenika, zajednički različitim crkvama, počeo slaviti od 4. stoljeća. Prvi tragovi općeg slavlja svih svetih zabilježeni su najprije u Antiohiji i to upravo u nedjelju nakon Duhova. Ovaj običaj naveden je i u 74. homiliji svetog *Ivana Zlatoustog* (407.) te se do danas zadržao

u istočnim pravoslavnim crkvama. Papa *Grgur III.* (731.-741.) premjestio je ovaj blagdan na 1. studenoga, kako bi se poklopio s drevnim keltskim blagdanom Samhain, koji je označavao Novu godinu. Na taj je način odgovorio na zahtjeve irskih monaha. Papa je stoga izabrao 1. studenoga kao datum godišnjice posvete jedne kapele u bazilici sv. Petra relikvijama »svetih apostola i svih svetih, mučenika i ispovjednika, i svih savršenih pravednika, koji počinjavaju u miru po čitavome svijetu«. U vrijeme *Karla Velikog* blagdan je već bio izuzetno proširen, a kralj *Luj Pobožni* proglasio ga je 835. zapovjedanim blagdanom. Proglas o tome izdan je »na zahtjev pape *Grgura IV.* uz pristajanje svih biskupa«. Danas, u kalendaru Katoličke crkve, Svi sveti označeni su kao svetkovina, a ujedno su i neradni dan u Republici Hrvatskoj. Među narodom ovaj blagdan se povezuje s obilaskom groblja i uređivanjem grobova, pa tako i spomenom na mrtve.

Spomen svih vjernih mrtvih ili Dušni dan obilježava se dan kasnije, 2. studenog. Nastao je inicijativom sveca, benediktinskog opata iz Clunija, svetog *Odilona*. Krajem I. tisućljeća već se na mnogim mjestima nakon blagdana Svi svetih slavio i spomendan mrtvih. Taj spomendan je 998. sv. Odilo službeno uveo u Cluny, o kojem je bilo ovisno oko tisuću benediktinskih samostana. Preko benediktinaca blagdan se proširio po Europi. Vatikan je službeno potvrdio ovaj blagdan 1311. Španjolska je 1748. dobila povlasticu da njezini svećenici na Dušni dan mogu služiti tri mise: jednu za koga god žele namijeniti, drugu na nakanu Svetog Oca, a treću za sve vjerne mrtve. Tu je povlasticu papa *Benedikt XV.* 1915. proširio na cijelu Crkvu.

Uz spomendan vjernih mrtvih, kao i za dan Svi sveti, običaj je obilazak groblja i paljenje svijeća za pokojne. Tim dušama, koje kušnja ognja obvezuje na čišćenje u očekivanju pune nebeske radosti, Crkva danas posvećuje poseban spomen, potičući nas sve da za njih molimo. Spomendan mrtvih, koji se na vanjski način već dan prije počinje slaviti, kad naša groblja ožive živim posjetiteljima grobova, za kršćanina je prilika da za svoje pokojne učini ono najvrjednije, da za njih moli, eventualno dađe odslužiti svetu misu. Lijepo je da grobove svojih pokojnika držimo u redu, da ih kitimo, da na njima palimo svijeće, no kudikamo je bolje za svoje pokojnike moliti. U tom nam majka Crkva sama daje najljepši primjer, jer ona za vjerne mrtve ne prestaje moliti. Njezina će molitva za njih utihniti tek na koncu vremena.

Priredila: J. K.

Đakovački i srijemski biskup mons. dr. Marin Srakić

Novi predsjednik Hrvatske biskupske konferencije

Na 35. plenarnom zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije u Gospiću, koja se od utorka do četvrtka održavala u Biskupskom domu, za novoga je predsjednika HBK izabran đakovački i srijemski biskup mons. dr. *Marin Srakić*. Na konferenciji za tisak, koju su tom prigodom sazvali: nadbiskup riječki mons. *Ivan Devčić*, biskup varaždinski mons. *Josip Mrzljak* i biskup gospičko-senjski mons. *Mile Begović*, istaknuli su da je mons. Srakić tajnim glasovanjem dobio najveći broj glasova i tako zavrjedio povjerenje hrvatskih biskupa, ali da su pravo glasovanja imali i pomoćni biskupi, ali ne i pravo izbora. »Dobili smo novog, iskusnog predsjednika, koji je i do sada bio iznimno angažiran u radu HBK, posebice u izradi pravnih dokumenata, i dobili smo po prvi puta predsjednika koji ujedno nije i nad-

biskup zagrebačke nadbiskupije«, istaknuo je mons. Devčić. Posljednju tvrdnju biskupa Devčića poslije je demantirao sam biskup Srakić, rekavši da nije po prvi puta, jer nakon uhićenja nadbiskupa *Alojzija Stepinca* na čelo HBK došao je beogradski nadbiskup *Ujčić*, no, to su bile izvanredne prilike, a ujedno se zahvalio na izboru, rekavši da će kao predsjednik HBK nastojati i dalje izgrađivati kolegijalnost među biskupima i ukupnim svećenstvom, kako bi pridonijeli što uspješnijem rješavanju svih poteškoća i radovali se novim uspjesima. Dodao je još da je velika važnost u odgoju budućih svećenika, jer bez dobrih svećenika nema ni dobrih vjernika laika, ali i da je važno imati dobar odnos s medijima, koji su nezamjenljivi u prenošenju poruka puku.

S. Žebić

mons. dr. Marin Srakić

Piše:
mons. dr. Andrija Kopilović

Crkva – nadnaravna i naravna stvarnost

Nije naša nego Njegova

Kristova Crkva nije partija, udruga, klub: duboka i neodstranjiva njezina struktura nije demokratska nego sakramentalna, dakle i hijerarhijska; zato što se hijerarhija osniva na apostolskom naslijeđu te je nužna za postizanje snage i stvarnosti sakramenta. Autoritet se ovdje ne zasniva na izboru većine, temelji se na autoritetu samoga Krista koji je želio da na njoj participiraju ljudi kao njegovi predstavnici do njegova konačna povratka.

Ovih dana sam bio u Ohridu. Kolijevka je to vjere i kulture. Imao sam sa svećenicima duhovne vježbe. Otišao sam i do svetog Nauma. Divno zdanje iz vremena kada je Crkva Istoka i Zapada bila jedna.

Nova vremena i nova razočaranja. To divno zdanje okruženo je i utopilo se u moderne hotele najviše kategorije. Pitao sam se tko će u tim hotelima mjesto tih manastirskih konaka naći svoj mir osim bogati svjetski moćnici koji neće moći nigdje naći svoj mir. Tužna komercijalizacija i poniženje za Crkvu i njenu duhovnost. To je tamo tako. Mala Crkva, ovisna o politici, zatvorena u sebe...

ŠTO NAS ČEKA? Razmišljam dalje i o nama. Što nas čeka? Ovih dana se susrećem sa sve većim problemima oko vjerske nastave. Negdje, odnekuda »puše« čudan vjetar. Kao da se netko kaje što je vjerska nastava ušla u škole. Vjeronauk se gura na rubove rasporeda sati i pomalo se tiho potkopava od onih koji su za školstvo odgovorni. Spajaju se razredi, ne plaćaju se satovi... Negdje ide nizbrdo. Nadam se da će odgovorni uočiti uzroke i zaustaviti »taj čudni vjetar«. Na nama je, međutim, postaviti pitanje o našoj kvaliteti i našem radu. Čitam razmišljanje ondašnjeg kardinala *Ratzingera*, a sada pape *Benedikta XVI.* On, naime, razmišlja o Crkvi kao nadnaravnoj, a ipak naravnoj stvarnosti. Ovozemaljskoj, a ipak vječnoj, te se u suradnji s Crkvom treba imati u vidu ta njena dimenzija vječnoga. Očito da mnogi to ne razumiju i radi toga se i ovaj čas s Crkvom »poigrava«. Međutim, Papa kaže: »Potvrđujući 'kvalitativnu' razliku između Crkve i bilo koje ljudske organizacije, podsjeća da 'samo Crkva, u ovom svijetu, u pravom smislu riječi nadilazi čak i neprijelaznu granicu: granicu smrti. Živi ili mrtvi, koji su članovi Crkve, žive povezani istim

životom koji proizlazi ucepljenjem svih u isto Tijelo Kristovo«. Realnost je, da je to katolička teologija uvijek zvala »comunio sanctorum«, zajedništvo svetih, gdje su »sveti« svi kršteni. Naravno, ali ne smije se zaboraviti da latinski izričaj ne označava samo jedinstvo članova Crkve, bilo živih bilo pokojnih. »Comunio sanctorum« označava i zajedništvo »svetih stvari«, tj. sakramentalnu milost koja proizlazi od Krista mrtvog i uskrslog. Ova otajstvena veza ipak je realna, i ovo jedinstvo u životu čini da Crkva nije naša Crkva, s kojom možemo raspolagati kako nam se sviđa; nego je naprotiv njegova Crkva. Sve ono što je naša Crkva nije Crkva u dubokom smislu, već odgovara našem ljudskom aspektu, dakle sporedna, prolazna kako nam se često čini.

KRISTOVA CRKVA: Ali Kristova Crkva nije partija, udruga, klub: duboka i neodstranjiva njezina struktura nije demokratska nego sakramentalna, dakle i hijerarhijska; zato što se hijerarhija osniva na apostolskom naslijeđu te je nužna za postizanje snage i stvarnosti sakramenta. Autoritet se ovdje ne zasniva na izboru većine, temelji se na autoritetu samoga Krista koji je želio da na njoj participiraju ljudi kao njegovi predstavnici do njegova konačna povratka. Samo ako budemo nanovo počeli s ovakvom vizijom, bit ćemo u mogućnosti ponovno otkriti nužnost i plodnost Katoličke crkve te poslušnost njezinoj zakonitoj hijerarhiji. Naravno, Crkva je »semper reformanda« (uvijek treba obnovu), ali treba gledati na koji način i do koje točke. Drugi vatikanski sabor navodi kao temeljni vid obnove: »vjernost Kristu Zaručniku« koja nije stavljena u pitanje po nevjernosti njezinih članova. Ali kako bih se još bolje izrazio, poslužiti ću se latinskom formulom koju je po rimskom obredu celebrant izgovarao u svakoj misi, na »znak

mira« koji prethodi pričesti. Govorio je, dakle, ovu molitvu: »Gospodine Isuse Kriste, ne gledaj na moje grijehe nego na vjeru svoje Crkve.« Danas u mnogim prijevodima (kao i u obnovljenom latinskom tekstu) reda mise, formula je od ja prešla na mi: »Ne gledaj na naše grijehe.« Ovaj pomak čini se nevažnim, ali je od velike važnosti. Zašto pridavati toliku važnost prelasku od ja na mi? Zato što je bitno da zaziv za oprostjenje bude izgovoren u prvom licu: to je poziv na nužnost osobnog primanja vlastite krivnje, nužnost osobnog obraćenja koja je danas često skrivena u anonimnom mnoštvu »mi«, skupine, »sustava«, čovječanstva, gdje svi griješe, a na kraju se čini da nitko ne griješi. Na ovaj način se pojedinca rješava osjećaja krivnje. Naravno, može se na ispravan način shvatiti nova verzija teksta jer se u grijehu uvijek susreću ja i mi. Bitno je da u naglašenju mi, ja ne nestane.

ODGOVORNOST POJEDINCA: Zašto sam naveo ove Papine misli? Znam da je teško razumjeti, ali se iza njih krije srž problema. Svi smo skloni gledati kao »mi«. Jednako tako i suditi i prosuđivati, ali i bježati od odgovornosti. Međutim, u svim krizama je »faktor čovjek« bitan. Tako i u Crkvi. Svaka kriza, svaki problem i dolazi i prolazi ako se pojedinac suoči s vlastitom odgovornošću u odnosu prema svojoj ulozi u Crkvi. Tako i u ovim problemima od doživljaja svetoga Nauma, do krize vjerske nastave se postavlja bitno jedno pitanje: kakav je moj stav i moja odgovornost? Može li Crkva, ona prava Kristova, ovdje među nama imati svoje poslanje bez nas? Ne može. Dakle, bitno je početi od sebe i preuzeti odgovornost. Kako ja, tako ti, tako društvo, a napose obitelj. Crkva nije naša Crkva, s kojom možemo raspolagati kako nam se sviđa, nego je Crkva Kristova i možemo biti u njoj samo kao Kristovi. ■

Republika Srbija – Autonomna Pokrajina Vojvodina
POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA PROPISE, UPRAVU I NACIONALNE MANJINE
21000 NOVI SAD, Bulevar Mihajla Pupina 16, Tel: +381*21 487 46 06
Klasa: 90-00889/2007 Dne: 9.10.2007.

Temeljem čl. 5. Odluke o proračunu AP Vojvodine za 2007. godinu (»SI. list APV« br. 06/07, 9/07 i 16/07) a u svezi s provedbom Odluke o bližemu uređivanju pojedinih pitanja službene uporabe jezika i pismama nacionalnih manjina na teritoriju AP Vojvodine (»SI. list APV« br. 8/2003), Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine raspisuje

NATJEČAJ

za raspodjelu transfernih sredstava općinama u kojima je jezik i pismo nacionalne manjine u službenoj uporabi u drugom polugodištu 2007. godine

Sredstva u svoti od 2.000.000,00 dinara (slovima: dva milijuna dinara) koristit će se za sufinansiranje projekata, vezanih za primjenu, statutom općine i grada Novog Sada utvrđene službene uporabe jezika i pismama, a prvenstveno za:

- tiskanje dvojezičnih ili višejezičnih tiskanicama koji se koriste u radu upravnih tijela i ili za druge potrebe,
- troškove izrade i postavljanja ploča s nazivom državnih tijela i organizacija, naseljenog mjesta na putnim pravcima, ulica i trgova ispisanih i na jezicima nacionalnih manjina koji su u službenoj uporabi u naseljenom mjestu, općini ili gradu Novom Sadu.

Na natječaj se mogu prijaviti isključivo:

- općine i grad Novi Sad, u kojima je utvrđena službena uporaba jezika i pisama nacionalnih manjina na cijelome teritoriju ili pojedinim naseljenim mjestima, preko službi za opće i upravne poslove,
- službe mjesnih ureda naseljenih mjesta u kojima je utvrđena službena uporaba jezika i pisama ili dijelovima naseljenih mjesta u kojima u većem broju žive pripadnici nacionalnih manjina, javne službe i organizacije koje obnašaju javne ovlasti koje imaju uvjeta i mogućnosti prihvaćeni posao i realizirati.

Prijava na natječaj se podnosi u dva primjerka na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u AP Vojvodini s naznakom za koju se namjenu sredstva traže.

Rok za podnošenje prijava je do 29. listopada 2007. godine.

Prijave se podnose osobno, predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu, u prizemlju zgrade Izvršnog vijeća AP Vojvodine ili se upućuju poštom na adresu: Pokrajinsko tajništvo za propise upravu i nacionalne manjine, 21000 Novi Sad, Bulevar Mihajla Pupina 16.

Prijave se podnose isključivo na natječajnim tiskanicama, koji se mogu dobiti u Tajništvu ili skinuti s internet adrese; www.vojvodina.sr.gov.yu ili www.puma.vojvodina.sr.gov.yu.

Neće se uzeti u razmatranje nepravodobne ili nepotpune prijave, a nedostatak nije po upozorenju uklonjen, ili se ne odnose na natječajem predviđene namjene ili su podnesene od neovlašćenih osoba.

Korisnik se obvezuje da odobrena sredstva uporabi samo za namjene za koje su dodjeljena, a neutrošena sredstva virtumanski vrati proračunu na odgovarajuću stavku Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine; Korisnik se obvezuje da o utrošku dodjeljenih sredstava podnese izvješće a najkasnije do konca godine.

Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine pridržava pravo od podnositelja prijave po -potrebi zatražiti dodatnu dokumentaciju, odnosno ispunjenje dodatnih uvjeta ili izaći na mjesto zbivanja. Prijave i priložena dokumentacija se podnositeljima ne vraćaju.

Rezultati natječaja se objavljuju na internetu. Tajništvo nije u obvezi obrazložiti svoje odluke. Na odluku Tajništva ne može se uložiti žalba ili neki drugi pravni lijek.

Pokrajinski tajnik dr. Tamas Korhec

Bolest koja se treba prevenirati

Osteoporoza

Medunarodni dan posvećen borbi protiv osteoporoze ustanovljen je budući da se posljednjih godina, možda desetljeća, svuda u svijetu pa i kod nas, bilježi negativan trend kretanja ove bolesti. Taj dan, 20. listopada, nije slučajno izabran, jer je prema međunarodnom i našem nacionalnom kalendaru zdravlja – listopad mjesec pravilne prehrane i mjesec solidarnosti sa starima.

Osteoporoza je metabolička bolest kostiju u čijoj je osnovi poremećaj metabolizma kalcija, nastao u smislu povećanog izlaska ove mineralne materije iz kostiju, a to za posljedicu ima smanjenje koštane gustoće i kvalitete koštanog matriksa. Nastajanje i razvoj osteoporoze su složeni i povezani s brojnim čimbenicima: **nepromjenjivim** (spol, hormoni, godine starosti, naslijeđe) i **promjenjivim**, pa se način prehrane i fizička aktivnost, odnosno ukupan način života i navike, u tom smislu naglašavaju. Ova se bolest češće razvija kod osoba ženskog spola i poslije menopauze (prestaje zaštita hormona estrogena), ali stopa obolijevanja značajnije raste posljednjih godina, pa i kod osoba muškog spola, u odnosu na razdoblje od prije nekoliko desetljeća. Nepravilna prehrana (brza hrana, nedovoljno uzimanje namirnica koje su izvori kalcija, fosfora i D vitamina), danas je u ekonomski razvijenim i nerazvijenim zemljama postala problem, koji se skoro uvijek udružuje s nedovoljnom fizičkom aktivnošću (automobil, ured) i to predstavlja osnovne razloge zabrinjavajućeg povećanja učestalosti osteoporoze svuda u svijetu – gdje stanovništvo živi na ovakav način i gdje je izraženo starenje stanovništva. Učestalost osteoporoze jest razmjerna godinama starosti, ali ni tada nije neizbježan njen razvoj.

Veoma je važno znati da se osteoporoza može uspješno liječiti – **samo je potrebno da se otkrije u početnoj fazi** – a danas je to moguće postići relativno lako i jednostavno. Osteodenzitometrija je jedna od dijagnostičkih metoda – pouzdana, bezbolna i dostupna. Osteoporoza se razvija postupno, u početku ne stvarajući jasne tegobe. Vremenom nastaju deformacije koštano-zglobnog sustava (karakteristično – kralježnica u obliku kifile), počinju bolovi, učestaliji su prijelomi, koji kasnije nastaju i spontano. Kompresivni su prijelomi najučestaliji u predjelu kukova i kralježaka u stupu kralježnice. Vremenom, u krajnjem ishodu ova bolest može dovesti do trajne funkcionalne onesposobljenosti osobe za samostalan svakodnevni život, odnosno do ovisnosti o tuđoj njezi i pomoći.

Pravilna nutritivno, energetska i izbalansirana prehrana i pravilna priprava namirnica uz svakodnevnu fizičku aktivnost – primjereno spolu, zanimanju, uzrastu, zdravstvenom stanju osobe – predstavlja pouzdan i jedini način da se izbjegne osteoporoza. Potrebno je također barem jednom godišnje posjetiti svog liječnika i kontrolirati zdravstveno stanje, i onda kada osjećamo, mislimo da smo zdravi. Pokraj svega ovoga – **nama dobro poznatog** – ova bolest postaje sve proširenija u stanovništvu i datum iz kalendara zdravlja nas podsjeća na to. Moguće je, međutim, da još uvijek nismo spoznali kolika je na naša obveza i odgovornost za svoje dobro zdravlje uraditi sve ono što sami možemo, u skladu sa suvremenim znanstvenim saznanjima (medicina zasnovana na dokazu). Najgore od svega bi bilo da bolujemo ili možda umremo (prije neizbježnog) od bolesti koju smo mogli izbjeći ili makar odložiti, ublažiti.

dr. Zorica V. Dragaš

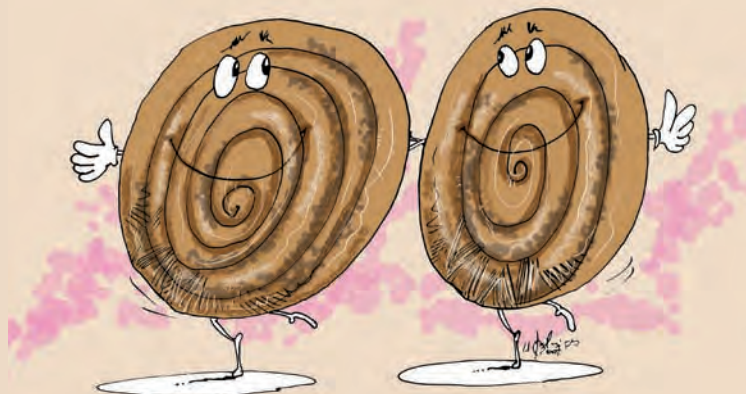
U osnovi bolesti osteoporoze je metabolička bolest kostiju

GASTRONOMSKI KUTAK

Kupus kifile

Sastojci:

½ litre mlijeka
1 kvasac
1 žličica soli
1 žličica šećera
2 dl ulja
800 gr brašna

Priprema:

Tijesto zamijesiti i podijeliti na tri dijela. Kada tijesto malo krene, svaki dio razvaljati i premazati sa smjesom, koja se napravi od pola margarina, dva žumanjka i dvije žličice soli. Zatim se tijesto umota u rolnu i reže na trokute. Trokute prije pečenja premazati žumanjkom i posuti kimom ili sezamom.

U posjetu IV. h – odjelu na hrvatskom

Klasno ljeto

Opada lišće
suši se trava
mišlim na jesen
rijetko dana.

Dužijanca počinje
kukuruzi se beru
žito se siječe
njava se reže.

Plako kiša pada
dječak se sunce mada
lišće lagano reže
dok se vjetrov ljuči.

Dožutjelo lišće
na zemlju je palo
magnetično reže
veliko i malo.
trava reže,
puše vjetrov ljuči.

Pada kiša
vjetrov puše
plavi se nebo
reže sunce
i zeleni trava.

Odjel IV. h na hrvatskom jeziku OŠ »Matko Vuković« u Subotici pohađa 19 učenika. »Vodim ovaj odjel od prvog razreda«, kaže njihova učiteljica Ljubica Ramović te dodaje, kako se »djeca bave raznim izvanastavnim aktivnostima i uključena su u rad HKC 'Bunjevačko kolo', što u folklorni, što u tamburaški odjel. Također, nekoliko učenika ide i u muzičku školu.« Kroz protekle četiri godine osnovnog obrazovanja učenici IV. h aktivno su sudjelovali u brojnim manifestacijama, poput: dječje smotre pjevača i zborova, košenja žita uoči natjecanja risara, smotri recitatora, Danima Balinta Vujkova... »Nedavno je gotovo cijeli odjel sudjelovao na

jeziku OŠ »Matko Vuković« u Subotici

šestim Danima Balinta Vujkova u igrokazu 'Baba s ružama i djevojka', i to uspješno», objašnjava učiteljica. Sate vjeronauka cijelom odjelu predaje učiteljica Ana Čavrgov. Od skorašnjih izleta učenici se s osmijehom prisjećaju mjeseca svibnja i »Škole u prirodi«, koju su pohađali na Zlatiboru tijekom jednog tjedna.

Odjel IV. h je izuzetno bogat i raznolik interesima te im je bilo teško skupno se odlučiti za omiljene sate. Dok Martina uživa ići na folklor i crtati, Filip voli plivanje i životinje. Glazbeno je najdraži sat Petre, koja također voli i računati. »Želio bih postati nastavnik tjelesnog«, rekao nam je Nikola. Pisati pjesme i crtati voli Korina, koja, osim toga, voli i trenirati košarku. Katarina uživa u sviranju i satima hrvatskog jezika. Rješavati matematičke zadatke voli Mario, dok Nina uživa crtati. »Volim sate matematike i igrati stolni tenis«, kaže Marko. Gimnastika i čitanje interesiraju Florens. Nogometaš Davor voli sate tjelesnog i matematiku. »Sviram klavir i volim ići u muzičku školu. Također volim crtati«, kaže Violeta. Ivan pohađa muzičku školu i voli glumiti. Sate hrvatskog i svirati tamburicu voli Ivona. Glazbeno i pisanje pjesama interesiraju Ivanu, koja također voli sate hrvatskog jezika. Martina uživa pjevati i omiljeni sat joj je »priroda«, dok Pavle voli sport, osobito nogomet, i sate glazbenog. Povijest i knjige osobito zanimaju Zdravka. Izabela uživa u folkloru i crtanju.

I doista, s razlogom im nikako nije uspijevalo odabrati omiljeni skupni sat.

Učenici u dvorištu
OŠ »Matko Vuković« u Subotici

Priredila: Julijana K.

Ekologija

Piše: Dražen Prčić

Ekologija, sve popularnija znanost definirana kao prirodna i interdisciplinarna, koja se temelji na biologiji, zemljopisu, geologiji, fizici, kemiji i matematici, sve više uzima maha u našim životima, nastojeći nam promijeniti ustaljene (štetne) navike. A potrebno nam je voditi više računa o našem okolišu koji je zahvaljujući sve većoj emisiji štetnih plinova nastalih zbog prijevoza, termoelektrana ili sagorijevanja fosilnog goriva stigao do zastrašujućeg zagađenja zraka od više od 50 posto. Stoga je i ova kolumna u duhu pojašnjenja same definicije riječi koje tvore ovu znanost: ekos – dom i logia – rasprava, izučavanje.

Dobro s korisnim, a sve u ekološkom duhu i trendu suvremenog življenja u skladu sa zakonima prirode, napravili su dizajneri jedne glasovite francuske modne kuće koji su nedavno na tržište izbacili svoj ekološki prihvatljivi bicikl. U biti, osim kožnatog sjedala, osam brzina i suvremenog dizajna, to je bicikl kao i svaki drugi. Ali mu je zato cijena mondenska, oko 9000 eura. I sad ti budi ekološki i vozi se na hladnoći koja nas sve više steže na biciklu, umjesto da za istu lovu kupiš solidan automobil i zaboraviš na studen.

Kad već spominjemo automobile, nedavno je objavljen nevjerojatan podatak da je u Hrvatskoj više od deset posto vozila neregistrirano, a to se doznalo uvidom u popis više od 214.000 auta koji nisu ponovno registrirani nakon isteka od 15 dana zakonskoga roka. Vlasnike ovih metalnih ljubimaca zasigurno ne tangira previše savjest glede ekološke svijesti, jer mnogi vjerojatno niti ne mogu proći potreban tehnički pregled i kontrolu emisije štetnih plinova. Možda bi ih trebali prodati i kupiti bicikl. Samo malo njih bi dobilo potrebnih 9000 eura za ekološki prihvatljivi model.

U duhu ekološki razvijene svijesti jedan je hrvatski inovator napravio tzv. računalo u panju, gdje je spojio kvalitetno

odmah prepoznali prednost ovakvoga računala, jer kada se ono pokvari bijes se može iskaliti s nekoliko udaraca sjekirom. Štete ne bi ni bilo,

drvo i kompjutor u jedinstveni sustav. Novi, nesvakidašnji proizvod odmah je izazvao veliku pozornost i brojne bi svjetske kompanije željele naručiti i do tisuću komada. Ljudi su

računala su sve jeftinija i dostupna gotovo svima, a od kvalitetnog nasječenog drveta može se zapaliti ugodna vatrića. A niti štetne emisije plinova neće biti...

Zimsko računanje vremena

Kazaljke unazad

Unoći između subote i nedjelje, 27. i 28. listopada, vraćanjem kazaljke sata prelazi se na zimsko računanje vremena. Praktično to ne znači ništa značajno, osim činjenice kako će već od nastupajuće nedjelje mrak sat prije zagospodariti danom, ali će zato ujutro sat prije biti, recimo, svjetlije vani. Jedini pravi plus ove vremenske korekcije osjetit ćemo u spomenutoj noći subote na nedjelju, kada ćemo moći spavati cijeli sat duže... Ipak, ukoliko imate neke dogovorene obveze, nemojte zaboraviti korigirati vaše mjerače vremena!

Kristina Ivković, rolerašica

Vožnja na duge staze

Četiri puta na tjedan treniramo na parkingu velikog tržnog centra, jer druge staze niti nemamo

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Nekada su to bile klasične roľšue (koturaljke), a danas vladaju roleri i sve je više mladog, i ne samo mladoga svijeta na njima. Zabavna vožnja polako postaje i natjecateljski sport, a brojna natjecanja uključuju sve više poklonika brze vožnje na nekoliko minijaturnih kotača. Subotičanka **Kristina Ivković** nedavno je na međunarodnom natjecanju u vožnji rolera, upriličenom početkom mjeseca u Rijeci, osvojila prvo mjesto u seniorskoj kategoriji rolerašica do 17 godina starosti. O samom natjecanju i sportu kojim se bavi razgovarali smo u kraćem intervjuu za naš tjednik.

► **Kolika je bila dužina staze na kojoj si pobijedila u Rijeci i o kakvoj se utrci radi?**

Vozili smo polu-maraton u dužini od 21 km na međunarodnoj roleraškoj utrci. Start je bio u centru Rijeke, potom je staza vodila magistralom do okretne točke i natrag do cilja u centru grada.

► **Utrka u Rijeci nije prva međunarodna na kojoj si sudjelovala i zabilježila zapaženi rezultat.**

Tijekom dosadašnjega bavljenja rolerima sudjelovala sam i na natjecanjima u Segedinu – prvo mjesto u pojedinačnoj konkurenciji i treće mjesto u štafetnoj utrci, te u Budimpešti, gdje sam na glasovitom Hungaroringu zabilježila četvrto mjesto u iznimno jakoj internacionalnoj konkurenciji. Od domaćih utrka izdvojila bih drugo mjesto u utrci štafeta, koju smo vozili u Beogradu, te nastup na paličkom maratonu, gdje sam za 12 sati vožnje uspjela prevaliti 230 kilometara.

► **U kojoj dobi si počela voziti rolere, a kada je započela tvoja natjecateljska karijera?**

Prvi puta sam na rolere stala u svojoj sedmoj godini i od tada datira moja ljubav prema vožnji, dok sam se ozbiljnije počela baviti ovim novim sportom tek prošle godine.

► **Koliko često treniraš i gdje se odvijaju vaši treninzi s obzirom da je za ovaj sport potrebna duža i ravna površina?**

Nažalost, još uvijek u Subotici ne postoji specijalizirana staza za vožnju rolerima i koristimo parking tržnog centra 024 za treniranje. No, zbog dnevnog radnog vremena, na »stazu« možemo izaći tek poslije 21.30 h navečer i obično tijekom jednog treninga prevezemo oko 20 kilometara. Ukoliko mogu udovoljiti školskim obvezama u srednjoj Ekonomskoj školi, u kojoj pohađam turistički smjer, obično treniram četiri puta tjedno u spomenutim večernjim terminima.

► **Za bavljenje ovim sportom potrebna je i određena tjelesna kondicija. Kojim se još**

sportovima baviš u nastojanju postizanja potrebne forme?

Volim plivati i često posjećujem bazen u Dudovoj šumi, također volim otići na vježbe aerobika, dok tijekom zimskog razdoblja imam običaj ići na klizanje. U biti klizanje je i krivo za moje roleranje, jer sam se tamo i upoznala s brzoklizačima, koji su tijekom ljetne sezone i natjecatelji u vožnji rolera. Tako se i ja zimi klizem, a ljeti vozim rolere. ■

Roleri

» **T**renutačno vozim model Power Slide, koji spada u profesionalnu kategoriju« - kaže Kristina i dodaje, kako se za par kvalitetnijih rolera mora izdvojiti između 600 i 700 eura.

Ivano Balić, kapetan rukometne reprezentacije

Najbolji svjetski i hrvatski igrač

Na svečanoj dodjeli nagrada najboljima u rukometnom sportu, održanoj u ponedjeljak 22. listopada, **Ivano Balić** najbolji svjetski rukometaš ponovno je ponio naslov najboljeg hrvatskog igrača u tekućoj 2007. godini. Ovaj, kako ga nazivaju »rukometni Jordan«, u posljednjih nekoliko godina izabran je najboljim i najkorisnijim igračem (MVP) na svim velikim natjecanjima. Interesantno je zabilježiti i jedinstveni slučaj prigodom ovogodišnje ankete, jer je ovaj stasiti Splitsanin dobio 100 posto glasova svih anketiranih. Za najbolju rukometašicu Hrvatske izabrana je **Svitlana Pasičnik**, Ukrajinka s hrvatskom putovnicom. Čestitamo!

Ljepota sporta

Favoriti ne pobjeđuju uvijek

Formula 1, tenis i nogomet zaokupili su medijsku pozornost tijekom prošlog tjedna, osobito što su pobjede izvojevali oni na koje je malo tko računao

Piše: Dražen Prčić

Ljepota sporta ogleda se upravo u nepisanom pravilu prema kojemu ne pobjeđuje uvijek jači i bolji. Jer kada bi tako bilo sport bi postao dosadan. A protekli tjedan u tri vrhunski popularna sporta bio je više nego zanimljiv...

Raikkonen svjetski prvak u Formuli 1

U posljednjoj utrci tekuće sezone, voženoj na stazi Interlagos za Veliku nagradu Brazila, do naslova najboljeg vozača Formule 1, posve »iz sjene«, stigao je Finac **Kimi Raikkonen**, prije raspjeta tek trećeplasirani u ukupnom bodovnom poretku. Prvi favorit Britanac **Hamilton** imao je četiri boda više od drugoplasiranoga Španjolca **Alonsa** i čak sedam više od trećega, **Raikkonena**. Ali staza je pokazala svoje, mladáni debitant je na cilj stigao tek sedmi, drugi pretendent na naslov bio je nedovoljno treći, a pobjednik utrke uspio je osvojiti i svoj prvi

naslov prvaka svijeta u Formuli 1, iako je u to malo tko vjerovao.

Nalbandian osvojio Masters u Madridu

Kada u finalu nekoga turnira igra Švicarac **Federer**, već petu godinu najbolji tenisač na planetu, onda je, izuzev na šljaci Roland Garrosa (jedini Grand Slam koji nije još osvojio), u 90 posto slučajeva posve svejedno tko je igrač na drugoj strani mreže. Bio on drugi, treći ili ma koji na svijetu. Ali Ljepota »bijeloga sporta« ogleda se upravo u toj famoznoj nemogućnosti 100 postotnog uvjerenja glede pobjednika

baš svakoga susreta. Pa makar to bilo i protiv Federera. Ljetos je to uspjelo **Novaku Đokoviću** (Finale mastersa u Miamiju), a u nedjelju popodne i Argentincu **Davidu Nalbandianu** u Madridu. Iako je strašni Roger briljantno osvojio prvi set s 6-1.

Porazi Barcelone, Realu i Milana

Istina, porazi u nogometnim ligama nisu od presudnoga značaja i donose samo trenutačni bodovni zaostatak na tablici, ali kada tri velike svjetske momčadi izgube od realno slabijih »imená« onda je to ipak vijest i kuriozitet vrijedan zabilježbe. U subotu je najpoznatiji španjolski dvojac poražen u duetu od svojih domaćina Villareala (Barca 1-3), odnosno Espanyola (1-2), dok je u nedjelju aktualni prvak Europe Milan doživio novi ligaški neuspjeh, ovoga puta na svom San Siru (Empoli 0-1). Velikanima porazi ne predstavljaju posebno velike »drame«, ali su se zato »mali« sigurno radovali...

Zaliječena ozljeda

Povratak Tudora

Štoper Hajduka vratio se na teren poslije 440 dana odsustva zbog ozljede gležnja

Piše: Dražen Prčić

Kada je ozlijedio gležanj na prijateljskom pripremnom susretu Juventusa i nižerazredne momčadi La Spetie, neposredno poslije SP u Njemačkoj prošle godine, Igor Tudor nije mogao ni pomisliti kako će ga ova ozljeda toliko dugo odvojiti od nogometnih travnjaka. U međuvremenu mu je istekao ugovor s glasovitim klubom iz Torina, vratio se u svoj matični klub Hajduk i čekao potpuni oporavak. I trebalo mu je 440 dana do ulaska u igru u 78. minuti ligaškog duela protiv Zadra na Poljudu, prošle subote u Splitu. Uz veliki aplauz publike reprezentativni štoper ponovno je zauzeo svoje mjesto komandanta »bile« obrane iz koje se prije gotovo deset godina (1998.) vinuo u europsku nogometnu orbitu.

Dosadašnja karijera: 1995-98. Hajduk Split – 58 susreta i 5 golova
1998-2005. Juventus Torino – 110 / 15
2006. Siena 39 / 2

Za reprezentaciju Hrvatske debitirao je 1997. godine i dosad odigrao 55 susreta uz 3 postignuta gola.

Robert Milutinović, gimnastički trener

Rad s mladim gimnastičarima

Gimnastika je važan bazični sport i pridonosi korigiranju određenih nepravilnosti u tjelesnom razvoju

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Robert Milutinović (prvi s lijeva)

U vrijeme nekadašnje zajedničke države gimnastika je bila vrlo cijenjen i priznat sport, a Slovenac *Miro Cerar* je zahvaljujući svojim uspjesima i odličjima, postao svojevrsnim sinonim za tjelovježbu. Subotica je oduvijek važila za jak gimnastički centar, a gimnastičari *Josip Kujundžić Kejo* i *Zoran Ivanović* sudjelovali su i na Olimpijskim igrama. O tome hoće li još neko ime s ovih prostora zakoračiti parterom slave i kakva je trenutačna situacija u ovom sportu kod nas, porazgovarali smo s *Robertom Milutinovićem*, trenerom mladih selekcija u »Partizanu«.

► **Što ima novoga u natjecateljskim rezultatima Gimnastičkog kluba Partizan u kategorijama koje vodite?**

U tijeku je drugi dio natjecateljske sezone, jesenski ciklus u kojemu ćemo startati s gimnastičkom ligom. Inače u gimnastičkoj ligi

Vojvodine naša selekcija uzrasta tzv. prve selekcije (gimnastičari do 9 godina starosti) osvojila je prvo mjesto u momčadskoj konkurenciji. Inače, trenutačno sam najviše angažiran u radu s kadetima, dječacima do 14 godina starosti, a skupa s kolegom *Mutićem* radim s najmlađim uzrastom djece koja se tek počinju baviti gimnastikom.

► **S koliko godina djeca počinju trenirati gimnastiku, a u kojoj se dobi počinju natjecati?**

Mališani se mogu na gimnastiku upisati već s četiri godine starosti, ali naravno u tom uzrastu se radi isključivo na pravilnom tjelesnom razvoju djece, s mnogo istezanja i korigiranja nepravilnog držanja kralježnice. Vremenom se uočavaju određene sposobnosti kod pojedinog djeteta, njegova predispozicija i talent i već sa sedam godina započinje i natjecateljski dio.

► **Koliko se djece prijavljuje za početni stadij?**

U ovom starosnom uzrastu zbilja je velik odziv mališana koje roditelji upisuju u želji da korigiraju i spriječe određene nepravilnosti, te s namjerom da njeguju pravilan odnos prema zdravlju. Primjerice, u ovom trenutku imamo oko 30 mališana koji redovito vježbaju dva puta tjedno i uče osnove gimnastičkog sporta. Želio bih još istaknuti značaj gimnastike kao bazičnog sporta, što je iznimno važno kod pravilnog tjelesnoga razvoja najmlađih.

► **Kako izgleda jedan trening najmlađih gimnastičara?**

U prvom dijelu radimo vježbe zagrijavanja, istezanja i oblikovanja, dok se u drugom dijelu pristupa radu na spravama, naravno u onom osnovnom obliku kretanja i njihanja kao uvodnog dijela u sve složenije buduće vježbe. Također prakticiramo i određene skokove i doskoke, opet sve prilagođeno njihovom uzrastu.

► **Koje su prve natjecateljske kategorije malih gimnastičara?**

U starosnom uzrastu od sedme do trinaeste godine imamo tri selekcije: tzv. prvu, drugu i treću selekciju u kojoj se čak i kadeti mogu natjecati ukoliko zadovoljavaju starosni uzrast od trinaest godina. Inače, dijete se može selektirati i izdvojiti za individualni rad već sa šest godina.

► **S koliko ste godina Vi počeli trenirati gimnastiku?**

Ja sam se gimnastikom počeo baviti nešto kasnije, u osmoj godini života, ali sam se već s devet godina počeo natjecati.

► **Koliko se gimnastika Vašeg doba i ova današnja razlikuju, odnosno koliko je ova današnja uznapredovala?**

Gimnastika je vrtoglavo napredovala od one nekadašnje u kojoj se vježbalo i treniralo na čistim amaterskim osnovama. Danas se izvode mnogo zahtjevniji elementi na svim spravama, ali za takvu kvalitetu je potrebo mnogo novca i ulaganja u ovaj sport. Zbog toga je i današnja gimnastika podijeljena na amatersku i vrhunsku gimnastiku, jer kvalitetni uvjeti su neophodni za kvalitetniji rad i bolje rezultate. ■

Muško-ženska gimnastika

U Vojvodini trenutačno gimnastika aktivno egzistira samo u dvama velikim centrima, u Subotici i Novom Sadu. Ženska gimnastika je mnogo više zastupljena i ima više klubova, dok u muškoj konkurenciji postoje samo dva kluba kaže, Robert Milutinović

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.h

	TRČATI KASOM, KASATI	PREOSTA- LI DIO	ANTIČKI NAZIV NAPULJA	GLAVNI GRAD ALBANIJE	ROGOZOVA PARTNERI- CA U "ERO- TIKONU"	NEDOSTA- TAK TAKTA U OPHO- ĐENJU	ETELA ODMILA (ETA)	DUŠIK	MEDICIN- SKA SPRAVA ZA TREPA- NACIJU	ZLATO	OKRETATI STRANICE KNJIGE ILI NOVINA	ANODA RENDGENA	PRISTOJ- BA ZA VOŽNJU AUTOČES- TOM
ČOVJEK IZ KONTINEN- TALNOG KRAJA													
POSTANJE PO SEBI (LAT.)								RUŠEVINE VRSTA RIBARSKJE MREŽE					
BRINUTI SE, SKRBITI SE O KOME ILI ČEMU										"STOLNO- TENISKI SAVEZ" KARIJERIS- TI, LAKTAŠI			
ZAKAPA- REN IZNOS							MINERAL KALCIJEV FOSFAT (UMJETNO GNOJIVO)						
ATONIČAN ČOVJEK, ATONIČAR							VRSTA JEDRE- NJAKA GLUMICA LUPINO						
STAROGRČ- KI NOVCI (TALENTI)							LUŽNA SOL, NITRIN "AVIONICS UPGRADE PROGRAM"						
"INDUSTRI- JA KOVIN- SKIH IZDEL- KOV"				VERDIJEVA OPERA GRČKO SLOVO				VIJATI; VIHORITI RUSKI KOM- POZITOR, DMITRIJ					
PRIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	OSTAKLJEN VRT	SELEN LJUDI KOJI PEKU KATRAN			SVATOVSKI ZABAVLJA- ČI, ČAJE ITALINA ODMILA						JA, TI, ... AONJANKA		
SLAVKO KOLAR			PJESNIK UJEVIĆ PROGRES				BRODSKA MOMČAD ZALIHA ROBE NA SKLADIŠTU						
GRČKI BOG SMRTI (TANAT)								ZENONOVA ŠKOLA DUŠEVNO RASPOLO- ŽENJE					ZAVOJNIC
ALBANSKA TELEGRAF- SKA AGENCIJA				ELEMENT ASTAT AVIOBAZA NATO-PAKTA U ITALIJI								SUMPOR TRAG NA PODLOZI	
KOMAD TKANINE					TISUČU KILOGRAMA "ANNO DOMINI"					RUDNIČKI ISKOP SKUPINA OVACA (MNOŽ.)			
LIČINKA						NAČINITI KIKS TURSKI ZATVOR (HAPS)							
VERGILIJEV SPJEV O ENEJI							TAJNI ZNAK U BRIŠKULI POZNATI TV KANAL				IRIDIJ "NEW ENGLAND NUCLEAR"		
UZDANICA					POKRAJINA U FRANCU- SKOJ (FON.) IGOR TUDOR								
PERZIJA- NIST								SAVRŠEN UZOR NAJTANJE SLOVO					
GLASAN SMIJEH, HIHOT						ŽENA IZ LIKE							

RJEŠENJE KRIŽALJKE:
 kontinentlac, aseliter, ruine, starati se, sis, kapara, apatit, atonik, karaka, talanti, nitar, iki, aida, viti, se, čauš, on, sk, tin, posada,
 tanatos, stoar, ata, astatin, s, krpia, tona, kop, larva, kiksat, eneida, mol, ir, nada, provansa, tranist, ideal, kikot, ličanka.

Orgulje nisu isplaćene

U pretprošlom broju »Hrvatske riječi« objavljn je razgovor s predsjednikom petrovaradinskog HKPD-a »Jelačić« gosp. Josipom Pokasom, u kojem je on, u ime navedenog društva, iznio nekoliko neistina koje su uznemirile i zbunile jedan dio petrovaradinskih žitelja. Naime, izjavio je da je HKPD »Jelačić« začetnik nedavne obnove orgulja u petrovaradinskoj crkvi sv. Roka, što je apsolutno netočno. Potpuna je besmislica da spomenuti predsjednik, neupućen u djelatnost obnove navedenih orgulja, pripiše društvu »Jelačić« zasluge petrovaradinskih župljana, koji su se odazvali mom poticaju te obnove.

Kao orguljaš župne crkve sv. Roka neprekidno sam poticao odgovorne da učine nešto za boljitak crkvenog pjevanja, koje je zbog lošeg stanja orgulja i prestalo početkom 2005. godine. Moje želje ostvarile su se tek ove, 2007. godine zahvaljujući u prvom redu našoj župljanki, gospođi Zlati Grginčević, članu ekonomskog vijeća župe sv. Roka, čija je angažiranost u vezi restauracije orgulja nemjerljiva. Važno je istaknuti da je za popravak orgulja prikupljena tek **polovica** novčanih sredstava (1500 eura) te da akcija njihovog prikupljanja još traje. Navedena sredstva darovali su župljani petrovaradinskih župa, poglavito župe sv. Roka, a ne

Petrovaradinci u dijaspori, kako je izjavio gosp. Pokas. Najveću je štetu prouzročila izjava da je u svezi s orguljama sve završeno, iako župnik župe sv. Roka preč. Marko Loš i nadalje svakodnevno potiče župljane na sabiranje prinosa za popravak crkve i isplatu ostatka duga za popravljene orgulje. Bilo bi korisno, i svake hvale vrijedno, da se gosp. Pokas i društvo »Jelačić« odazovu pozivu spomenutog župnika i pridruže darovateljima spomenute obnove.

Nije istinita ni izjava da su spomenute orgulje izgrađene 1930. godine. One su izgrađene u 19. stoljeću, a navedene godine su proširene i prerađene na pneumatsku trakturu. Također nije istina da su orgulje utihnule ove godine, nego dvije i pol godine ranije. Netočno je i to da je orguljaš iz Mađarske. Orguljaš je iz Vojvodine.

Neistinite izjave gosp. Pokasa veoma su negativno odjeknule i mogu loše utjecati na dosadašnje i na buduće darovatelje tijekom trajanja navedene akcije. One nikako ne mogu biti na čast niti njemu, a ni društvu na čijem je čelu, jer je nepošteno kititi se tuđim zaslugama. Naglašavam da HKPD »Jelačić« nije dalo nikakav doprinos popravku orgulja u crkvi sv. Roka. Izjavama gosp. Pokasa nanijeta je šteta ne samo darovateljima navedene akcije, nego još više HKPD-u »Jelačić«.

Petar Pifat, orguljaš župe sv. Roka

Reagirane na intervju s Josipom Pokasom, predsjednikom HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina (Hrvatska riječ, br. 242)

Nevjerodostojne izjave

Petrovaradin kroz povijest, odolijevao je mnogim nedaćama i iskušenjima. Kao sav takav, iskaljen i opstao kao pacifikalno hrvatsko središte potkrijepljeno kako zemljopisnim, tako i povijesnim faktima. U samu Petrovaradinu stanovništvo je danas u većini srpske nacionalnosti, ali je pored njih ostao veliki broj Hrvata i građana rimokatolika koji su nekad sačinjavali 90 posto populacije. Petrovaradin kao grad sastoji se od tri župe, jedna od tih župa je i novo majurska posvećena svetom Roku, o kojoj želim predočiti par riječi i s punim pravom kao autohtoni Petrovaradinac postaviti upit, u povodu vašeg intervjua i sa štovanim predsjednikom HKPD »Jelačić«, Josipom Pokasom. Redovni sam čitatelj H.R. i svaka pohvala za Vaš trud, ali moralno pravo kao i ljudska dostojanstvenost mi dozvoljavaju upit vašem novinaru Zlatku Žužiću, da li mu profesionalna predispozicija kao novinara dopušta takov kiks, da intervjua dotičnog novo izabranog predsjednika HKPD »Jelačić« i iste njegove neargumentirane izjave objavi, a također uz to upitna je i vaša cenzura. Ne želim nikoga blatiti, mada u ovoj priči je to teško zaobići, jer ovaj intervju vašeg novinara vrlo osobito oličava jednu prostu uličnu anketu, bez obzira na sugovornike, što se iskreno nadam, da to nije stajling Hrvatske riječi. Najveća tuga je u svemu tome što se gospodin Pokas u ime HKPD »Jelačić« kiti vijencem perja koje nije nizao niti je sudjelovao u bilo kojoj akciji koju su inicirali župljani sv. Roka, a niti je htio bilo koju od njih podržati. Isto tako moram napomenuti HKPD »Jelačić« i sa svojom ranijom postavkom, nije našao za shodno bilo kakvog sudjelovanja i interesa. Udruga kao udruga u svim ovim aktivnostima, kao što i nije, a i nije morala sudjelovati, no grijehe od strane predsjedništva pre-

pisivati joj takove atribute. Dotični Vaš sugovornik je nabrojao niz akcija u svoje i u ime Jelačića i ako po izjavama društvo stoji vrlo loše (u financijskom smislu), pa se stoga mi donatori pitamo odakle društvu novac da financira takove projekte koji su urađeni. Nažalost, ispred građana, župljana i donatora, moram reći da su iskazi gospodina Pokasa u ime HKPD nevjerođostojni. Što se tiče obnove orgulja, za to je u prvom redu zaslužan orguljaš sv. Roka mladi gospodin Petar Pifat, a po njemu gđa Zlata Grginčević crkveni vijećnik uz članove župe koji su svako na svoj način doprinijeli. Moram napomenuti da se dijaspora nije odazvala uz sve apele, izuzev jedne obitelji i na tom joj hvala što se tiče akcije obnove Bijelog Križa također je bila u organizaciji g-dina P. Pifata uz župljane. Svim sudionicima iskreno Hvala! I ako sam gospodin Pokas je svjestan svojih izjava zahtijevamo od njega i gospodina novinara Zlatka Žužića, koji je jednako tako doprinio svojim intervjuom u ime HKPD »Jelačić« i kao takvom nanio veliku moralnu štetu, javnu ispriku svim donatorima i organizatorima. Kroz takvo rukovodstvo i sam upravni odbor, ovom mladom hrvatskom kulturnom prosvjetnom društvu načinjena je šteta i narušen ugled koji se teško može popraviti. Svih nas Petrovaradinaca je želja da HKPD »Jelačić« bude prisutan, da li kao inicijator ili kao neposredni sudionik svih akcija koje su vezane za živalj petrovaradinskih Hrvata i jednako tako da pojedinci ne govore neistine u ime društva kao korpus delicti i kao krunski demanti svih ovih izjava novo izabranog predsjednika prezentiram vam i objavu tog događaja iz Dnevnika 21. rujna 2007. godine koji je nepristrano objavljen s fotografijom u boji. Iskreno se nadam da u interesu povjerenja čitatelja H.R. s ove strane Dunava i svih onih, kojih se osjećaju povrijeđenima u svezi izjava g. Pokasa i da će te ovaj demanti, kao pozitivnu kritiku prihvatiti i objaviti na sve opće zadovoljstvo povrijeđenih čitatelja što domicilnih, što iz dijaspore. Unaprijed veliko Hvala na razumijevanju.

Ispred ogorčenih donatora
Tomislav Katić, Petrovaradin

Da se zna i upamti!

Dnevni list »Dnevnik« iz Novog Sada, 23. listopada 2007., na stranici 36 objavio je sljedeći članak:

»U povodu tradicionalne manifestacije »Šokačko veče 2007.« što će se održati 24. studenoga 2007. u Sonti, u skladu s tradicionalnim vrijednostima koje njeguju, Kulturno prosvjetna zajednica Hrvata »Šokadija« iz Sonte, raspisala je natječaj za najljepšu pjesmu napisanu na šokačkoj ikavici »Za lipu rič«.

Dalje u tekstu slijedi »Autori na konkurs mogu poslati pjesme, napi-

sane isključivo na šokačkoj ikavici, neknjiževnom dijalektu hrvatskog jezika«.

Smatrao sam kako je ovaj tekst i najava veoma važna u ovom trenutku jer i Uredništvo lista Dnevnik, te vodeće izdavačke kuće dnevnog lista u Vojvodini, razgraničava što je dijalekt a što književni hrvatski jezik. Postavlja se pitanje je li trebalo trošiti toliko riječi, truda i rasprava oko svega toga kako bi se na kraju sve to svelo u zakonske i realne okvire, i književnog jezika i dijalekta hrvatske zajednice koja živi na ovim prstorima.

Stipan Pekanović, Sombor

**PETAK
26.10.2007.**

06.50 - TV kalendar
09.15 - Ljubav u zaleđu, serija
10.00 - Vijesti
10.06 - Vijesti iz kulture
10.11 - Putovanja u divljinu 2., dokumentarna serija
10.37 - Putovanja u divljinu 2., dokumentarna serija
11.03 - Zlurad, crtana serija
11.25 - Glas domovine
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život, telenovela
13.20 - Oprah Show
14.05 - Brisani prostor
14.45 - Fotografija u Hrvatskoj
14.50 - Four Minutes, film
16.20 - Znanstvene vijesti
16.30 - Znanstvena petica
17.05 - Hrvatska uživo
18.45 - Zagonetni mit: Obredna žrtva, dokumentarna serija
19.30 - Dnevnik (T)
20.10 - Idemo na put s Goranom Milićem: Kanada
21.10 - Jeste li za ples, film
22.55 - Lica nacije
23.40 - Vijesti
23.52 - Vijesti iz kulture
00.05 - Ratne priče, film
01.30 - Hitna služba 13., serija
02.15 - McLeodove kćeri
03.00 - Oprah Show
03.45 - Film
05.25 - Zagonetni mit: Obredna žrtva, dokumentarna serija
06.00 - Znanstvena petica
06.30 - Anin dvostruki život, telenovela
07.15 - Glas domovine

07.10 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
07.35 - Pucca, crtana serija
08.00 - Žutokljunac
08.55 - Zekoslavne priče 1., crtana serija
09.20 - Navrh jezika
10.20 - Darcyno životinjsko carstvo, serija za mlade
10.45 - McLeodove kćeri, serija
11.30 - Božje djelo, film
13.20 - Nulti sat
14.20 - Nove pustolovine medvjedića Winnieja Pooha, crtana serija
14.45 - Nora fora, igra za djecu
15.15 - Vijesti na Drugom
15.30 - Hitna služba 13., serija
16.15 - Županijske panorama

16.40 - Ponos Ratkajevih, serija
17.25 - Zovem se Earl, humoristična serija
17.55 - Moja obitelj 5., humoristična serija
18.29 - Vijesti na Drugom
18.40 - T-Mobile CD LIVE
19.30 - Prijatelji 1., humoristična serija
19.55 - Crtani film
20.05 - Ponos Ratkajevih, serija
20.50 - Vijesti na Drugom
21.05 - Odmori se, zaslužio si - TV serija
21.40 - Sportske vijesti
21.50 - Urednica tabloida, serija
22.40 - Dalziel i Pasoe 10., serija
00.10 - Povijest popularne crnačke glazbe, dokumentarna serija
01.00 - Pregled programa s za subotu

06.10 Šaljivi kućni video
06.35 Medvjedići dobra srca, crtana serija
07.25 Pepa Praščić
07.40 Traktor Tom,
08.00 Svi vole Raymonda
09.00 Nova lova, TV igra
11.00 Šaljivi kućni video
11.30 Obiteljske veze, serija
12.00 Cosby show, serija
13.00 Vijesti
13.20 Zauvijek susjedi, serija
14.00 Krv i vino, igrani film
15.50 Svijet prema Jimu, serija
16.20 Svi vole Raymonda
17.20 Vijesti
17.35 Cosby show, serija
18.35 Zauvijek susjedi, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Lost, serija
20.55 23.14, igrani film
22.35 Vijesti
22.55 Teksaški masakr motornom pilom, film
00.45 Lijepe i ambiciozne, serija
01.35 Hurlburly, igrani film
03.35 Nevino osuđen, film
05.00 Kraj programa

05.35 Big Brother, show (R)
06.10 Everwood, serija (R)
07.00 Astroboy, crtana serija
07.25 Jagodica Bobica
07.50 Montecristo, telenovela
08.40 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
09.10 Puna kuća, serija (R)
09.35 Pod istim krovom, humoristična serija (R)

10.00 Bračne vode, serija (R)
10.25 Sudnica, show (R)
10.55 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11.25 Eksploziv, magazin (R)
11.40 Vijesti
11.45 Zabranjena ljubav, (R)
12.05 Ptice umiru pjevajući, dramska serija
13.05 Everwood, serija
13.55 Magnum, akcijska serija
14.50 Cobra 11, serija
15.40 Princ iz Bel-Aira, serija
16.10 Puna kuća, serija
16.40 Pod istim krovom, serija
17.05 Sam svoj majstor, serija
17.30 Bračne vode, serija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.30 Zabranjena ljubav, sapunica
20.00 Big Brother, show
22.00 Zbrka u sudnici, film, romantična komedija
23.45 Vijesti
23.55 Big Brother, show
00.05 Donnie Darko, film, znanstveno-fantastična drama
02.10 Kunolovac, kviz
04.10 Kljenti, igrani film, drama (R)

**SUBOTA
27.10.2007.**

08.00 - TV kalendar
08.10 - Velike filmske zvijezde: Michael Dauchaussoy
08.40 - Vijesti
08.50 - Jutarnja filmska premijera: Joe Kidd, film
10.15 - Vijesti
10.21 - Vijesti iz kulture
10.30 - Kućni ljubimci
11.00 - Meta, emisija za branitelje
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život
13.15 - Potrošački kod
13.45 - Prizma, multinacionalni magazin
14.35 - Duhovni izazovi - međureligijski magazin
14.55 - Dnevnik velikih mačaka 8., dokumentarna serija
15.45 - Reporter: Super račun - skandali EU
16.50 - Euromagazin
17.25 - Vijesti
17.40 - Ružna Betty, serija
18.35 - TV Bingo Show
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik (T)
20.10 - 69, show
21.10 - Mistična rijeka, film (kod. na sat.)

23.30 - CSI: Miami 5., serija
00.20 - Vijesti
00.35 - Vijesti iz kulture
00.45 - Pucanje, američki film (kod. na sat.)
02.05 - Obuzdaj vjetar, američki film (pomak sata!)
02.50 - Hrvatska nogometna liga - emisija
03.45 - CSI: Miami 5., serija
04.30 - Reporter: Super račun - skandali EU
05.30 - Oprah Show (930)
06.15 - Velike filmske zvijezde: Michael Dauchaussoy
06.45 - Anin dvostruki život

07.00 - TV vodič
07.40 - Žutokljunac
08.35 - Miki i prijatelji
08.55 - Mala sirena
09.20 - Briljanteen
10.15 - O.C. 4., serija
11.05 - Tree Hill 4., serija
11.50 - Glazbena scena: Karmina Krležijana
12.45 - Sölden: Svjetski skijaški kup - veleslalom (Ž), prijenos 2. vožnje
13.45 - Popuna
14.05 - Oprah Show
14.55 - HNL: Zadar - Dinamo, prijenos
16.55 - Filmovi Johna Waynea: Požanji divlji vjetar, američki film
18.55 - Zabavni program
19.30 - Prijatelji 1., humoristična serija
20.00 - Sportski program
22.00 - HNL - emisija
23.05 - Sportske vijesti
23.15 - Simpatico, američko-britansko-francuski film
01.00 - 69, show
01.55 - Pregled programa za nedjelju

06.55 Flintove avanture
07.20 Zločko, crtana serija
07.45 Power rangers S.P.D.
08.10 Yu-Gi-Oh GX, crtana serija
08.35 Ninja kornjače FFWD, crtana serija
09.00 Nova lova, TV igra
11.05 M.H. Clark. Ponovni susret, igrani film
12.45 Henryjev povratak, igrani film
14.35 Večernja škola - EU
15.35 Lud, zburjen, normalan, serija
16.10 Operacija Kajman, serija
17.05 Vijesti

17.15 Kod Ane, kulinarski show
18.00 Nad lipom 35, hum. glazbeni show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Showtime, talent show
21.15 Svetac, igrani film
23.25 Ford Supermodel
00.25 Lijepe i ambiciozne, serija
01.35 Zig Zag, igrani film
03.15 Iskupljenje igrani film
05.05 Kraj programa

05.40 Big Brother, show
06.05 SpužvaBob Skockani, crtana serija
06.30 Ulica Sezame, crtana serija
07.30 Agatha Christie: Trinaestero na večeri, igrani film, kriminalistički
09.05 Zabranjena ljubav, sapunica (pet epizoda) (R)
11.30 Lijepe žene, dramska serija
12.25 Bijeg, dramska serija
13.20 Vijesti uz ručak
13.30 Crni bombarder, igrani film, komedija
15.30 Big Brother, show (R)
17.25 Zvijezde Ekstra: 101 najveći zvjezdani gaf, zabavna emisija (3. dio)
18.30 Vijesti
19.00 Žuta minuta, zabavna emisija
20.00 Big Brother, show
21.05 Jerry Maguire, igrani film, drama
23.30 Big Brother, show
00.00 Put zločina, igrani film, kriminalistička drama
01.30 Kunolovac, kviz
03.30 Big Brother, show (R)

**NEDJELJA
28.10.2007.**

07.40 - TV kalendar
07.50 - Nevjerojatno putovanje, američko-kanadski film za djecu
09.10 - Koncert Simfonijskog orkestra (otvorenje sezone)
10.05 - Vijesti
10.11 - Vijesti iz kulture
10.20 - Ubojstvo, napisala je - serija
12.00 - Dnevnik (T)
12.25 - 100% hrvatsko, emisija pod pokroviteljstvom
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Split: More
14.00 - Nedjeljom u dva

15.02 - Kulturni info
 15.10 - Vijesti
 15.25 - Čudom preživjeli:
 Zarobljeni pred gromadom,
 dokumentarna serija
 16.20 - Škrinja: Srce
 17.10 - Serijal Marija Saletta:
 Sudbine - Amazonac iz
 Gunje
 17.55 - Večera udarenih,
 francuski film
 19.15 - LOTO 6/45
 19.30 - Dnevnik (T)
 20.05 - Tko želi biti milijunaš?,
 kviz
 21.05 - Tečaj plivanja, drama
 22.00 - Dr.House 3., serija
 22.50 - Vijesti
 23.05 - Vijesti iz kulture
 23.15 - Edo Maajka - sevdah o
 rodama, dokumentarni film
 00.10 - Nedjeljom u dva
 01.10 - Dr.House 3., serija
 01.55 - Čudom preživjeli:
 Zarobljeni pred gromadom,
 dokumentarna serija
 02.45 - Reprizni program
 03.50 - Škrinja: Srce
 04.35 - Plodovi zemlje
 05.25 - Split: More
 05.55 - Meta,
 emisija za branitelje

07.00 - TV vodič
 08.10 - Parlaonica
 09.05 - Opera Box
 09.40 - Soelden: Svjetski
 skijaški kup -
 veleslalom (M),
 prijenos 1. vožnje
 10.45 - Biblija
 10.55 - Slavonski Brod: Dan
 reformacije, prijenos
 duhovne svečanosti
 iz Evangeličke crkve
 12.00 - Mistična rijeka, film
 14.15 - Karate Top 10,
 reportaža
 14.40 - Formula 1 -
 pregled sezone
 15.40 - Košarka, NLB liga:
 Zadar - Zagreb, prijenos
 17.40 - Rukomet (Ž), LP:
 Podravka Vegeta -
 Ribarropa, pr.
 19.20 - Magazin nogometne LP
 19.55 - Statisti 1.,
 humoristična serija
 20.25 - Talijanska nogometna
 liga, 1. poluvrijeme
 21.20 - Sportske vijesti
 21.25 - Talijanska nogometna
 liga, 2. poluvrijeme
 22.20 - T-Mobile CD LIVE
 23.05 - Shpitzza
 23.50 - Ciklus europskog filma:
 Samrtnička postelja,
 francuski film

01.30 - Pregled programa
 za ponedjeljak

07.00 Flintove avanture
 07.25 Zločko, crtana serija
 07.50 Ninja kornjače FFWD
 08.15 Yu-Gi-Oh GX
 08.40 U sedmom nebu, serija
 09.40 Smallville, serija
 10.40 Čarobnice, serija
 11.40 M.H. Clark. Večera s
 ubojicom, igrani film
 13.20 Romansa u Vermontu,
 igrani film
 15.00 Naša mala klinika, serija
 16.00 Showtime, talent show
 17.00 Vijesti
 17.10 Svetac, igrani film
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Nad lipom 35,
 hum. glazbeni show
 21.15 Slučajni milijunaš, film
 23.00 Red carpet,
 zabavna emisija
 00.15 Svi mrže Chrisa, serija
 00.45 Umorstva u Wonderlandu,
 igrani film
 02.30 Red carpet,
 zabavna emisija
 03.35 Kraj programa

04.30 Big Brother, show
 05.35 Lijepa žena, serija (R)
 06.25 Blizanke,
 humoristična serija
 06.50 Centar svijeta,
 humoristična serija
 07.20 SpuzvaBob Skockani,
 crtana serija
 07.45 Ulica Sezame,
 crtana serija
 08.45 Final fantasy, igrani film,
 animirani
 10.25 U društvu diktatora,
 igrani film, drama
 12.50 Vijesti uz ručak
 12.55 Rat za slavu, igrani film,
 ratna drama
 15.00 Jerry Maguire,
 igrani film, drama (R)
 17.15 Odred za čistoću,
 zabavna emisija
 17.50 Ekkluziv, magazin
 18.30 Vijesti
 19.00 Salto, zabavna emisija
 20.00 Big Brother, show
 21.05 CSI,
 kriminalistička serija
 21.55 Genijalni um, igrani film,
 drama
 00.10 Big Brother, show
 00.20 FBI: Istraga, serija
 01.15 Kunolovac, kviz
 03.15 Big Brother, show (R)
 04.15 Put zločina, film

PONEDJELJAK
29.10.2007.

06.50 - TV kalendar
 09.15 - Ljubav u zaleđu, serija
 10.00 - Vijesti
 10.06 - Telegrafska cesta
 sjeverom Australije,
 dokumentarni film
 11.04 - Treća dob, emisija
 za umirovljenike
 12.00 - Dnevnik (T)
 12.30 - Anin dvostruki život
 13.20 - Oprah Show
 14.05 - Škrinja: Srce
 14.50 - Reprizni program
 15.10 - Teksašanin John
 Slaughter, američki film
 16.30 - Mir i dobro
 17.05 - Hrvatska uživo
 18.40 - Najslabija karika, kviz
 19.30 - Dnevnik (T)
 20.10 - Latinica: Živjeti od
 svog rada, 1. dio
 21.10 - Latinica: Živjeti od
 svog rada, 2. dio
 21.45 - Veliki brodolomi
 Jadrana: Svom silom put
 Visa, dokumentarna serija
 22.30 - Otvoreno
 23.20 - Vijesti
 23.32 - Vijesti iz kulture
 23.40 - Na rubu znanosti:
 Indigo djeca
 00.40 - Ally McBeal, serija
 01.25 - Hitna služba 13., serija
 02.10 - McLeodove kćeri
 02.55 - Zovem se Earl,
 humoristična serija
 03.20 - Reprizni program
 03.45 - Latinica: Živjeti od
 svog rada
 05.10 - Anin dvostruki život
 05.55 - Treća dob, emisija
 za umirovljenike

07.10 - Nove pustolovine:
 Lucky Luke, crtana serija
 07.35 - Pucca, crtana serija
 08.00 - Žutokljunac
 08.55 - Zekoslavne priče 1.,
 crtana serija
 09.20 - Nulti sat
 09.45 - Mala škola novinarstva
 10.20 - Darcyno životinjsko
 carstvo, serija za mlade
 10.45 - McLeodove kćeri
 11.30 - Le diner de cons (Večera
 udarenih), francuski film
 12.55 - Pucca, crtana serija
 13.20 - Nulti sat
 14.20 - Nove pustolovine
 medvjedića Winnieja
 Pooha, crtana serija

14.45 - Nora fora, igra za djecu
 15.15 - Vijesti na Drugom
 15.30 - Hitna služba 13., serija
 16.15 - Županijske panorame
 16.40 - Ponos Ratkajevih, serija
 17.25 - Zovem se Earl, serija
 17.55 - Uzmi ili ostavi, TV igra
 18.29 - Vijesti na Drugom
 18.40 - Ally McBeal, serija
 19.30 - Crtani film
 19.35 - Prijatelji 1.,
 humoristična serija
 20.05 - Ponos Ratkajevih, serija
 20.50 - Vijesti na Drugom
 21.10 - Bitange i princeze 3.,
 serija
 21.45 - Sportske vijesti
 22.00 - Film
 23.45 - Sažeci talijanske i
 španjolske nogometne lige
 00.20 - Pregled programa
 za utorak

06.10 Šaljivi kućni video
 06.35 Medvjedići dobra srca
 07.25 Pepa Prašćić
 07.40 Traktor Tom
 08.00 Svi vole Raymonda
 09.00 Nova lova, TV igra
 11.00 Šaljivi kućni video
 11.25 Showtime, talent show
 12.25 Cosby show, serija
 13.20 Vijesti
 13.35 Zauvijek susjedi, serija
 14.10 Slučajni milijunaš, film
 15.50 Svijet prema Jimu, serija
 16.20 Svi vole Raymonda
 17.20 Vijesti
 17.35 Cosby show, serija
 18.35 Zauvijek susjedi, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Gothika, igrani film
 21.45 Uvod u anatomiju, serija
 22.40 Kućanice, serija
 23.35 Vijesti
 23.55 Seks i grad, serija
 00.25 Will i Grace, serija
 00.55 JAG, serija
 01.45 Igra zavodjenja,
 igrani film
 03.20 Kraj programa

05.45 Everwood, serija (R)
 06.35 Astroboy, crtana serija
 06.55 Jagodica Bobica
 07.20 Montecristo, telenovela
 08.10 Princ iz Bel-Aira,
 humoristična serija (R)
 08.40 Puna kuća,
 humoristična serija (R)
 09.05 Pod istim krovom,
 humoristična serija (R)
 09.30 Bračne vode,
 humoristična serija (R)
 09.55 Sudnica, show (R)

10.25 Večera za 5,
 lifestyle emisija (R)
 10.55 Ekkluziv, magazin (R)
 11.40 Vijesti
 11.45 Zabranjena ljubav, (R)
 12.15 Ptice umiru pjevajući,
 dramska serija
 13.05 Everwood, serija
 13.55 Magnum, akcijska serija
 14.50 Cobra 11, serija
 15.40 Princ iz Bel-Aira, serija
 16.10 Puna kuća, serija
 16.40 Pod istim krovom, serija
 17.05 Sam svoj majstor, serija
 17.30 Bračne vode, serija
 18.00 Večera za 5,
 lifestyle emisija
 18.30 Vijesti
 18.55 Eksploziv, magazin
 19.05 K.T.2 - Pravda na
 zadatku, serija
 19.30 Zabranjena ljubav
 20.00 Big Brother, show
 21.05 Skrivena meta,
 kriminalistička serija
 21.55 Kickboxer 4, film
 23.35 Vijesti
 23.50 Big Brother, show
 00.00 CSI, serija (R)
 00.50 Kunolovac, kviz
 02.50 Big Brother, show (R)
 03.50 Genijalni um, igrani film,
 drama (R)

UTORAK
30.10.2007.

06.50 - TV kalendar
 09.10 - 100% hrvatsko, emisija
 pod pokroviteljstvom
 09.15 - Ljubav u zaleđu, serija
 10.00 - Vijesti
 10.06 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Istanbul - West - Östliche
 Diva (Reisewege),
 dokumentarni film
 11.00 - Drugo mišljenje, emisija
 12.00 - Dnevnik (T)
 12.30 - Anin dvostruki život
 13.20 - Oprah Show
 14.05 - Veliki brodolomi
 Jadrana: Svom silom
 put Visa,
 dokumentarna serija
 14.50 - Mladi Harry Houdini,
 američki film
 16.20 - Znanstvene vijesti
 16.30 - Motivalja motiva
 motive, emisija pučke i
 predajne kulture
 17.05 - Hrvatska uživo
 18.40 - Najslabija karika, kviz
 19.30 - Dnevnik (T)
 20.10 - Globalno sijelo
 20.45 - Antologija hrvatskog
 dramskog programa: Đuka
 Begović, dramska serija
 21.45 - Poslovni klub

22.30 - Otvoreno
23.20 - Vijesti
23.32 - Vijesti iz kulture
23.40 - Direkt
00.15 - Vrhunski prevaranti 3.
01.05 - Hitna služba 13., serija
01.50 - McLeodove kćeri
02.35 - Jedinica iz sjene, serija
03.30 - Zovem se Earl, serija
03.55 - Skica za portret
04.05 - Globalno sijelo
04.35 - Poslovni klub
05.10 - Anin dvostruki život
05.55 - Drugo mišljenje, znanstveno-obrazovna emisija

07.10 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
07.35 - Pucca, crtana serija
08.00 - Žutokljunac
08.55 - Zekoslavne priče 1.
09.20 - Nulti sat
09.45 - Abeceda EU: E-1
10.20 - Darcyno životinjsko carstvo, serija za mlade
10.45 - McLeodove kćeri
11.30 - Koš, američki film
13.10 - Zaboran film
13.20 - Nulti sat
14.20 - Nove pustolovine: medvjedića Winnieja Pooha, crtana serija
14.45 - Nora fora, igra za djecu
15.15 - Vijesti na Drugom
15.30 - Hitna služba 13., serija
16.15 - Županijske panorama
16.40 - Ponos Ratkajevih, serija
17.25 - Zovem se Earl, serija
17.55 - Uzmi ili ostavi, TV igra
18.29 - Vrhunski prevaranti 3.
19.35 - Prijatelji 1., humoristična serija
20.05 - Ponos Ratkajevih, serija
20.50 - Vijesti na Drugom
21.05 - Jedinica iz sjene, serija
22.00 - Sportske vijesti
22.15 - Film
23.55 - Ubojstvo u mislima 2.
00.50 - Pregled programa za srijedu

06.10 Šaljivi kućni video
06.35 Medvjedići dobra srca
07.25 Pepa Praščić
07.40 Traktor Tom
08.00 Svi vole Raymonda
09.00 Nova lova, TV igra
11.00 Šaljivi kućni video
11.25 Showtime, talent show
12.25 Cosby show, serija
13.20 Vijesti
13.35 Zauvijek susjedi, serija
14.10 Sprema na sve, film

15.50 Svijet prema Jimu, serija
16.20 Svi vole Raymonda
17.20 Vijesti
17.35 Cosby show, serija
18.35 Zauvijek susjedi, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Naša mala klinika, serija
21.00 Operacija Kajman, serija
21.50 Dogodilo se na Manhattnu, igrani film
23.50 Vijesti
00.10 Seks i grad, serija
00.40 Will i Grace, serija
01.10 JAG, serija
02.00 Na rubu zakona, serija
02.50 Obmana srca, igrani film
04.20 Kraj programa

06.00 Big Brother, show
06.10 Everwood, serija (R)
07.00 Astroboy, crtana serija
07.25 Jagodica Bobica
07.50 Montecristo, telenovela
08.40 Princ iz Bel-Aira, (R)
09.10 Puna kuća, serija (R)
09.35 Pod istim krovom, (R)
10.00 Bračne vode, serija (R)
10.25 Sudnica, show (R)
10.55 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11.25 Exploziv, magazin (R)
11.40 Vijesti
11.45 Zabranjena ljubav, (R)
12.05 Ptice umiru pjevajući, dramska serija
13.05 Everwood, erija
13.55 Magnum, akcijska serija
14.50 Cobra 11, serija
15.40 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
16.10 Puna kuća, humoristična serija
16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
17.05 Sam svoj majstor, humoristična serija
17.30 Bračne vode, humoristična serija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Exploziv, magazin
19.05 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija
19.30 Zabranjena ljubav
20.00 Big Brother, show
21.25 Besmrtno oružje, igrani film, komedija
22.50 Reži me, dramska serija
23.50 Vijesti
00.05 Big Brother, show
00.10 Kunolovac, kviz
02.15 Big Brother, show (R)
03.15 Skrivena meta, kriminalistička serija (R)
04.05 Kickboxer 4, igrani film, akcijski (R)

SRIJEDA 31.10.2007.

06.50 - TV kalendar
09.15 - Ljubav u zaleđu, serija
10.00 - Vijesti
10.06 - Vijesti iz kulture
10.15 - Tunesiens Süden - Bei Berberfrauen und Wüstenöhnen (Reisewege), dokumentarni film
11.00 - Ekumena, religijski kontakt program
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život
13.20 - Oprah Show
14.00 - Idemo na put s Goranom Milićem: Kanada
14.45 - Dreamer: Inspired by a True Story, američki film
16.30 - Eko zona
17.05 - Hrvatska uživo
18.30 - Najslabija karika, kviz
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik (T)
20.10 - Piramida
21.20 - Luda kuća 3., TV serija
22.00 - Hrvatska kulturna baština
22.30 - Otvoreno
23.20 - Vijesti
23.32 - Vijesti iz kulture
23.40 - Transfer
00.25 - Kulturni info
00.30 - Hitna služba 13., serija
01.15 - McLeodove kćeri
02.00 - Zovem se Earl, humoristična serija
02.25 - Dreamer: Inspired by a True Story, američki film
04.05 - Skica za portret
04.20 - Hrvatska kulturna baština
04.40 - Eko zona
05.10 - Anin dvostruki život
05.55 - Ekumena, religijski program

07.10 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
07.35 - Pucca, crtana serija
08.00 - Žutokljunac
08.55 - Zekoslavne priče 1.
09.20 - Nulti sat
09.45 - Iznad crte
10.20 - Darcyno životinjsko carstvo, serija za mlade
10.45 - McLeodove kćeri
11.30 - Ružni jazavčar, film
13.20 - Nulti sat
14.20 - Nove pustolovine: medvjedića Winnieja Pooha, crtana serija

14.45 - Nora fora, igra za djecu
15.15 - Vijesti na Drugom
15.30 - Hitna služba 13., serija
16.15 - Županijske panorama
16.40 - Ponos Ratkajevih, serija
17.25 - Zovem se Earl, humoristična serija
17.55 - Uzmi ili ostavi, TV igra
18.29 - Vijesti na Drugom
18.40 - Ponos Ratkajevih, serija
19.25 - Crtani film
19.30 - Prijatelji 1., humoristična serija
20.00 - 1. poluvrijeme, prijenos
20.55 - Vijesti na Drugom
21.00 - 2. poluvrijeme, prijenos
21.55 - Emisija
22.55 - Sportske vijesti
23.10 - Film
00.50 - Pregled programa za četvrtak

06.10 Šaljivi kućni video
06.35 Medvjedići dobra srca
07.25 Pepa Praščić
07.40 Traktor Tom
08.00 Svi vole Raymonda
09.00 Nova lova, TV igra
11.00 Šaljivi kućni video
11.25 Showtime, talent show
12.25 Cosby show, serija
12.20 Vijesti
13.35 Zauvijek susjedi, serija
14.10 Dogodilo se na Manhattnu, igrani film
15.55 Svijet prema Jimu, serija
16.20 Svi vole Raymonda
17.20 Vijesti
17.35 Cosby show, serija
18.35 Zauvijek susjedi, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Cimmer fraj, serija
20.45 Večernja škola - EU
21.45 Lud, zbunjen, normalan, serija
22.20 Crna kiša, igrani film
00.25 Vijesti
00.45 Seks i grad, serija
01.15 Kod Ane, kulinarski show
01.55 Pod sumnjom, film
03.35 Cimmer fraj, serija
04.15 Kraj programa

05.40 Big Brother, show
06.10 Everwood, serija (R)
07.00 Astroboy, crtana serija
07.25 Jagodica Bobica
07.50 Montecristo, telenovela
08.40 Princ iz Bel-Aira, (R)
09.10 Puna kuća, serija (R)
09.35 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
10.00 Bračne vode, humoristična serija (R)

10.25 Sudnica, show (R)
10.55 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11.25 Exploziv, magazin (R)
11.40 Vijesti
11.45 Zabranjena ljubav, (R)
12.05 Jednom lopov, akcijska serija
13.05 Everwood, serija
13.55 Magnum, akcijska serija
14.50 Cobra 11, kriminalistička serija
15.40 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
16.10 Puna kuća, humoristična serija
16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
17.05 Sam svoj majstor, humoristična serija
17.30 Bračne vode, serija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Exploziv, magazin
19.05 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija
19.30 Zabranjena ljubav
20.00 Big Brother, show
21.05 CSI: New York, kriminalistička serija
21.55 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
22.50 Reži me, dramska serija
23.50 Vijesti
00.05 Big Brother, show
00.15 U paklu rata, ratna serija
01.05 Kunolovac, kviz
03.05 Big Brother, show (R)
04.05 Besmrtno oružje, igrani film, komedija (R)

ČETVRTAK 1.11.2007.

06.50 - TV kalendar
09.15 - Ljubav u zaleđu, serija
10.00 - Vijesti
10.06 - Vijesti iz kulture
10.15 - Portugal: Madeira - Blumeninseln und ihre Herrenhauser (Reisewege)
11.00 - Trenutak spoznaje, emisija
12.00 - Dnevnik (T)
12.30 - Anin dvostruki život
13.20 - Oprah Show
14.05 - Drugi format
14.50 - Otac Goriot, francuski tv film
16.30 - Drugi Dubrovnik, dokumentarni film
17.05 - Hrvatska uživo
18.40 - Najslabija karika, kviz
19.30 - Dnevnik (T)
20.10 - Brisani prostor
20.55 - Tko želi biti milijunaš?
21.55 - Pola ure kulture

22.30 - Otvoreno
23.20 - Vijesti
23.32 - Vijesti iz kulture
23.40 - Zagreb-Hollywood, istinita priča - dokumentarni film
00.05 - Hitna služba 13., serija
00.50 - McLeodove kćeri
01.35 - Bostonsko pravo 1.
02.20 - Zovem se Earl, serija
02.45 - Moja obitelj, serija
03.15 - Skica za portret
03.30 - Drugi Dubrovnik, dokumentarni film
04.00 - Pola ure kulture
04.25 - Brisani prostor
05.10 - Anin dvostruki život
05.55 - Trenutak spoznaje, znanstveno-obrazovna emisija

07.10 - Nove pustolovine: Lucky Luke, crtana serija
07.35 - Pucca, crtana serija
08.00 - Žutokljunac
08.55 - Zekoslavne priče 1.
09.20 - Pročitani (.)
10.20 - Darcyno životinjsko carstvo, serija za mlade
10.45 - McLeodove kćeri
11.30 - Film
13.20 - Nulti sat
14.20 - Nove pustolovine: medvjedića Winnieja Pooha, crtana serija
14.45 - Nora fora, igra za djecu
15.15 - Vijesti na Drugom
15.30 - Hitna služba 13., serija
16.15 - Županijske panorama
16.40 - Ponos Ratkajevih, serija
17.25 - Zovem se Earl, humoristična serija
17.55 - Moja obitelj, serija
18.29 - Vijesti na Drugom
18.40 - Bostonsko pravo 1.
19.30 - Crtani film
19.35 - Prijatelji 1., humoristična serija
20.05 - Ponos Ratkajevih, serija
20.50 - Vijesti na Drugom
21.05 - Odmori se, zaslužio si - TV serija
21.40 - Sportske vijesti
21.55 - Film
23.55 - Lovci na natprirodno
00.40 - Pregled programa za petak

06.10 Šaljivi kućni video
06.35 Medvjedići dobra srca
07.25 Pepa Prašćić
07.40 Traktor Tom
08.00 Svi vole Raymonda
09.00 Nova lova, TV igra
11.00 Šaljivi kućni video
11.25 Showtime, talent show

12.25 Cosby show, serija
13.20 Vijesti
13.35 Zauvijek susjedi, serija
14.10 Opasna grupa, igrani film
15.50 Svijet prema Jimu, serija
16.20 Svi vole Raymonda
17.20 Vijesti
17.35 Cosby show, serija
18.35 Zauvijek susjedi, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Istraga, magazin
21.40 Provjereno, informativni magazin
22.35 Ostati živ, dokumentarno igrana serija
23.30 Vijesti
23.50 Seks i grad, serija
00.25 Novac, business magazin
00.55 Automotiv, auto moto magazin
01.20 Ostati živ, dokumentarno igrana serija
02.05 Dva metra pod zemljom
03.00 Sudbonosna knjiga, film
04.35 Kraj programa

05.25 Big Brother, show
06.10 Everwood, serija (R)
07.00 Astroboy, crtana serija
07.25 Jagodica Bobica
07.50 Montecristo, telenovela
08.40 Princ iz Bel-Aira, (R)
09.10 Puna kuća, serija (R)
09.35 Pod istim krovom, (R)
10.00 Bračne vode, serija (R)
10.25 Sudnica, show (R)
10.55 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
11.25 Eksploziv, magazin (R)
11.40 Vijesti
11.45 Zabranjena ljubav, (R)
12.05 Jednom lopov, serija
13.05 Everwood, serija
13.55 Magnum, akcijska serija
14.50 Cobra 11, serija
15.40 Princ iz Bel-Aira, serija
16.10 Puna kuća, serija
16.40 Pod istim krovom, serija
17.05 Sam svoj majstor, serija
17.30 Bračne vode, serija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.05 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija
19.30 Zabranjena ljubav
20.00 Big Brother, show
21.05 Grad anđela, igrani film, fantastična drama
23.00 Reži me, dramska serija
00.00 Vijesti
00.15 Big Brother, show
00.25 CSI: New York, (R)
01.15 Kunolovac, kviz
03.15 Big Brother, show (R)
04.15 Reži me, serija (dvije epizode) (R)

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o hrvatskim manjinama i iseljeništvu »Glas domovine«, emitira se petkom na programu HRT1, u terminu od 11 i 30 sati.

HRVATSKA KRONIKA

Program o hrvatskoj nacionalnoj manjini u Mađarskoj na hrvatskom jeziku uz mađarski prijevod emitira se srijedom s početkom u 12 i 30 sati na programu MTV 1.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

PROGRAMSKA SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 – 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- 'Bolja Srbija'
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 – 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' – zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' – narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' – ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 – 20,00

- 'Europa danas i sutra' – magazina Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 – 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'Gospodarski magazin' (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultur cafe' – magazin Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- 'U društvu s mladima' (petkom)

20,30 – 21,00

- Narodna glazba, izvanredne emisije (specijali, reportaže)
- Blic vijesti i odjava programa

PROGRAMSKA SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Kronologija, zabavna glazba
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 'Nedjeljni mozaik' (Kronologija, 'Čovjekov svijet' – magazin Radija Deutsche Welle, moda)
- 19,30 'Priča za laku noć' – dječja emisija
- 20,00 'Ljudi nizine'
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Mali oglasi

Prodajem električni šporet »Sloboda« malo korišten.

Tel: 024/ 562 – 700 zvati u večernjim satima.

Prodajem staru kuću za rušenje, MZ »Novo selo«. Plac 340 m².

Tel. 024/ 532 – 505.

Ing. elektrotehnike daje sate fizike i matematike učenicima osnovnih i srednjih škola. Telefoni: 064/ 292 – 1043 ili 024/ 524 – 701

Potrebna na poklon bolje očuvana flauta. Jasmina 021/ 496 – 014

Prodajem šarplanince, štenad šampionskog podrijetla i odrasle ženke i mužjake izuzetnog eksterijera i karaktera. Tijekom cijele godine prodajem, Karan. Tel: 025/ 830 – 475 i 063/ 717 – 4888.

Prodajem sliku »Krizanteme sa svijećom« 1990. autora Stipana Šabića (1928.-2003.), tehnika suhi pastel, dimenzije 67 x 47 cm, uokvirena 85 x 65 cm.

Molimo javiti se na telefon 024/ 550 – 163.

Prodajem veliku dvosobnu kuću u Đurđinu, Matka Vukovića 20. s nusprostorijom, uz asfaltiranu cestu, na čošku. Čisto vlasništvo. Legalizirana gradnja.

Pitati na telefon 064/ 239 – 0122, Tomica Crnković.

Izdajem namještenu sobu na Radijalcu učeni/ku ili studentici/u, sa CG, upotrebom kuhinje i kupatila, za nepušače.

Tel: 024/ 558 – 227 ili 063/ 597 – 021

Prodajem tri lanca zemlje prve klase, u Šandorskom ataru kod »Agrokombinata«. Tel.: 024/ 522 – 677

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovođa i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Štovani čitatelji našeg i vašeg tjednika,

I dalje nastavljamo s objavljivanjem rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon koji ćemo objavljivati u svakom broju »Hrvatske riječi«.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKARIJEČ

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE

"URNA"

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

**PODUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PRIJEVOZ I CEREMONIJAL
POKOPA**

Tel.: 024-558-011

Cvjećara:
Tel.: 024/557-130

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavljaštava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koje se dobije na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 800 dinara

☐ 1 godina = 1.500 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

INOZEMSTVO

☐ 1 godina = 70 EUR.

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Svi sveti
Dan sjećanja i
molitve za pokojne